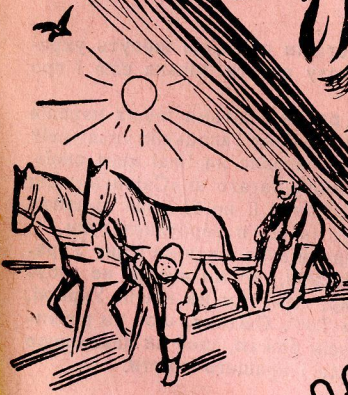

27610

П-12.526
1938 40

СВІТ ДИТИНИ

ЖУРНАЛ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ.
1938

РІК XIX.

ЖОВТЕНЬ

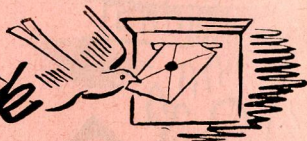
Ч. 10.

«СВІТ ДИТИНИ»

Лwów, Zimorowicza, 2.

Пиши до нас листочок

Ірина і Роман Крушельницькі в Братишеві: Дякую Вам за милий листочок. Чому не додали до присланої загадочки розвязки? Все треба уложено загадку з розвязкою надіслати. Віршик увійде до відділу »ПЕРШИХ ПРОБ«.

Зенко Яцків в Юськовичах: Чи одержав газетку? Старайся газетку читати голосно в крузі своїх шкільних товаришів, головню в неділі та свята. Збирайтеся в одній хаті разом і ти прочитуй газетку всім голосно! Старайся зібрати від усіх своїх ровесників по кільканацять сотиків і спільними силами запенумеруйте собі книжечки »ДІТОЧА БІБЛІОТЕКА«. Надісланий віршик дуже слабенький. Напиши якийсь інший, може буде ліпший.

Дануся і Влодко Наконечні в Метенові: Чи одержали премію за відгадку загадок? Як подобались Вам пригоди маленької Мишки? Правда, що вони веселі і багато з них можна навчитися. Якби так тота цікава Мишка-Гризикнижка могла ходити до школи — то мала би зі всіх предметів... дуже добре.

Дмитро Косар в Ходорові: Газетка за серпень не вийшла, аж доперва з початком вересня вийшли числа 8-9 за серпень і вересень разом, і його ми вислали. Чи дійшло? Передплата заплачена до кінця грудня 1938.

Іван Лазечко в Підліснесві: Твоя розвязка фігуральної загадки з травневого числа дуже оригінальна — тому її надрукуємо у відділі »ПЕРШІ ПРОБИ«. Звідки береш нашу газетку до читання, бо в списі передплатників Тебе ми не нашли. Напиши нам про це, бо ми цікаві. Чи премію за розвязки одержав?

Ростислав Василук у Ходорові: Твої розвязки загадок дуже старанно написані. Старайся сам уложити якісь загадочки. Рівнож постарайся зацікавити своїх товаришів »СВІТИКОМ« і заохоти їх до передплати. Можуть присилати квартално по 1 злотім. Або як збереться 10 твоїх добрих товаришів — то нехай дадуть кожний по 30 сотиків, а ти зібрану квоту 3 зл. пришли нам переказом розрахунковим, а ми за це вишлемо на Твої руки 10 чисел для цих, що зложили гроші, а Ти їм роздаш надіслане число. Чи добре?

Надіяка Кінах в Уніон да Вікторія (Бразилія): Твій листик і світлинку я одержав. Дуже радий, що познайомився з Тобою! Світлинку помішу в свою »АЛЬБОМ« в 11-ім числі газетки, а листик друкую в цілости, щоб всі мої Читачки і Читачі могли його прочитати і в той спосіб щоб запізналися з Тобою. Може дехто напише до Тебе листика. Старайся всі свої ровесниці у тім місті де живеш заохотити, щоб і вони ближче зі мною познайомилися. Збери від них по 1 доларі (або по 20 мільрайсів) і пришли їх до Львова в грошовім листі — а зате зі Львова буде мандрувати до них постійно »СВІТИК« у гостину.

Пиши до нас часто і на листах давай ріжні марки. Здорова була, любя Надю!

Лист нашої читачки з Бразилії.

Дорогий »Світику«!

Перечитуючи уважно всі твої числа бачу, що з усіх сторін світа, де живуть українські діти, дописують до тебе про своє життя. Тому і я хочу подати кілька слів і про себе з далекої Бразилії.

Я вже тут уроджена і ходжу до бразилійської школи разом з дітьми інших народів і рас. Учашаю на перший рік школи »комплементар«, яка відповідає галицькій »виділовій школі«. Української школи тут немає, бо тепер Бразилія не дозволяє на інші крім своїх. Але я не забуваю своєї мови. Учуся її дома з родичами, а також багато зі »Світика«. Від родичів довідалась я багато про наш край — нашу Україну. Хоч я її не бачила, то однак полюбила її ширю і все мрію щоб її побачити вільною, і щоб ми ще повернулися туди.

Зі »Світика« пізнала я рівнож наших героїв, які віддавали своє життя за рідну Україну. І хоч ми тут роджені укр. діти і нашою вітчизною є Бразилія, то ми ніколи не забуваємо за свою Україну, а все духом хочемо жити з Вами, укр. діти, там на нашій Україні. Тому прошу прийняти мій привіт з далекої Бразилії та бажаю Тобі, Світику, щоб ти розвивався все краще та приносив нам нові вісті з України. А всім бажаю, щоб як найскорше сповнялась наша мрія, щоб наша Україна дожила дня свободи і кращого життя.

Дня 8/8 1938.

Надія Кінах

Уніон да Вікторія — Бразилія.

КНИЖКА ВСЕ НАС ПРОСИТЬ — ЩОБ ЇЇ ЧИТАТИ,
А ГРІШ ДУЖЕ ЛЮБИТЬ — ЩОБ ЇЇ СКЛАДАТИ

В ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ

у ЛЬВОВІ, ул. СЛОВАЦЬКОГО, 14.

(ФІЛІЯ БАНКУ: Станиславів, ул. Собіського 11)

Читайте! Поширюйте! Передплачуйте!

Вістник і Квартальник Вістника

які еднають найвидатніших письменників нового українства, які борються проти рабської психіки XIX-го віку, згубних наук марксизму, масонерії, драгоманіства і опортунізму, які стремлять до нашого духового переродження в дусі великих традицій часів національної слави.

ВІСТНИК приносить твори белетристичні наукові літературно-критичні і публіцистичні на пекучі питання дня.

КВАРТАЛЬНИК дає життєписи великих характерів нашої і світової історії, обговорює великі проблеми сучасності.

Річна передплата ВІСТНИКА 23 зл., поодинокі книжка коштують 2 зл. 20 сот. — Річна передплата КВАРТАЛЬНИКА 4 зл. (передплатники Вістника платять половину ціни).

ЛЬВІВ, Чарнецького 26, III. п. 21. ПКО. 500 331.

Е. ДУМИН
КОПЕРНИКА • 4

„ТО-П“

МЕХАНІЧНА ФАБРИКА
ПАПЕРОВОГО ОПАКУВАННЯ

і

СКЛАД ПАПЕРУ

Властителі: М. Атаманюк і С. Мурин

ЛЬВІВ, ул. Городецька, 36.

Телефон: 283-67.

ПЕРШОРЯДНА РОБІТНЯ ФУТЕР

Юліяна Глушевського

Львів, площа Капітульна 3.

(І. поверх). Телефон: 254-46.

виконує всякі роботи з обсягу
кушнірства — плащі кримські
сельськінові, футра мужеські, як
також всякі вироби галлятерійні.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ

„СВІТА ДИТИНИ“

Ціла сторінка (125 × 200 mm) 100 зл.

Пів сторінки (125 × 95 mm) 60 „

Чверть сторінки (60 × 95 mm) 30 „

Осьма часть ст. (60 × 45 mm) 15 „

При піврічних і річних анонсах
відповідна знижка.

„НОВИЙ ФОТОПЛЯСТИКОН“ — Львів, ул. Шайнохи, висвітлює
образи з цілого світа. Вступ для старших 20 сот., для молоді 10 сот.

ВЖЕ ВСІ ВОРОБЦІ
ЗНАЮТЬ
ЩО ПАСТА

ЕЛЕГАНТ

Є НАЙЛІПША

Про це співають навіть
На стріхах горобці:
Що „ЕЛЕГАНТОМ“ чистять
Обуву діти всі.

Співають: „Як не правда —
Даємо всім вам фант!“
Найліпша в світі паста —
Є паста — „ЕЛЕГАНТ“!

ВЕЛИКУ ОЩАДНІСТЬ зробить
кожний українець в місяці
жовтні, наколи спровадить
собі потрібний на зиму запас
вугля опалового зі складів

„НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“
ЛЬВІВ, Личаківський двірець
Телефон 269-68

Контора замовлень: ЛЬВІВ, Ри-
нок 36, II. поверх. телефон 103-27.

„НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ“ має
найкращий сорт горішно-
шлеського вугілля з копалень
»Ріхтгофен« і »Гіше«, дає най-
дешевшу ціну враз з доставою
під хату і найсоліднішу вагу!

Всі Українці купують вуголь
тільки в складі „Народної Тор-
говлі“ на Личаківськiм двірці!

Любі діти!

Видавництво ЧСВВ. у Жовкві
видало для Вас дуже гарну кни-
жечку з образками п. з.

„САДОЧОК УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ СВЯТИХ“

що її написав о. Михайло Дороцький.

Є це життєписи наших рідних україн-
ських святих. Памятайте, що в тiм
Ювілейнiм році 950-лiття Хрещен-
ня Руси-України — святим обов'яз-
ком кожної української дитини є:
пiзнати свою церковно-народню
минушину та святих свого народу!

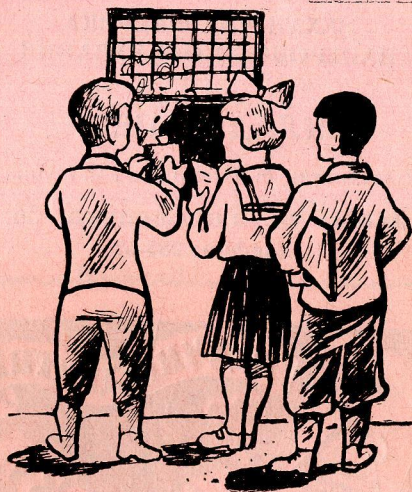
Тому просiть своїх родичiв, щоб як
найскорiше спровадили вам зi Жовкви
отсю ювілейну читанку про наших
Святих.

Книжечка має 164 сторiн друку, а
її змiст прикрашає 60 образкiв.

Цiна книжечки: 95 сот. (з пере-
силкою: 1'10 зл.)

Пишiть на таку адресу:

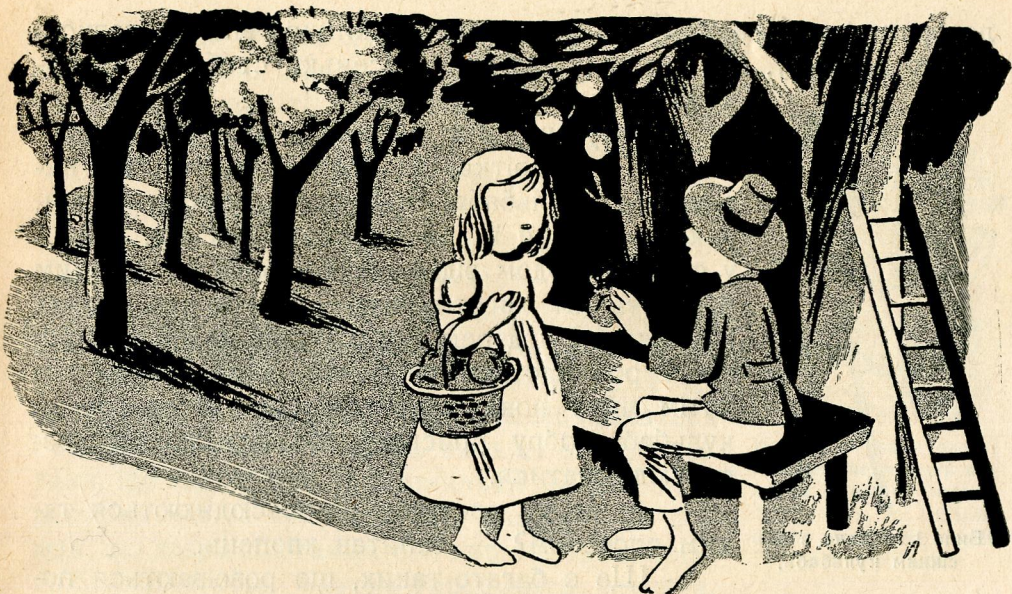
ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН
у ЖОВКВІ (почта в мiсци).

Ми щадимо по 2 гроші
Кожного дня зранку,
Тай раз в місяць несем пушку
В касу „ЦЕНТРО-БАНКУ“.

І ви, діти українські,
Щадіть теж із нами —
Кладіть сотик до сотика —
Станете панамі!

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КООП. БАНК
Львів, ул. Третього Мая, 15.

Прийшла осінь...

Прийшла осінь господарна,
Вже допіли всі садки —
То ж то радости і втіхи
Мають малі діточки.

Ось там яблочка червоні
Аж погнули гілячки,
А там далі знов на груші
Гарні, жовті грушечки.

Онде знов сливки сині
А тут знова білі,
А всі такі солоденькі,
Бо вже добре спілі.

А ось тут ростуть угорки,
Там далі бресквині —
Діти ходять і смакують,
Такі втішні нині.

Прийшла осінь господарна,
Вже допіли всі садки —
То ж то радости і втіхи
Мають усі діточки!

М. Петрів.

В осінню днину...

Одної жовтневої неділі вийшов Славко зі своїм батьком у поле на прохід. Днина була погідна і тепла, але в полі було якось порожно, тихо і сумно. Тільки місцями оживляли околицю громадки птахів, головно горобців, що сполошені прохожими, схоплювалися з неораної стерні. Повівав західний вітер, який хвилинами змагався, так, що з поблизького ліса доносився шум верховіття.

Понад полями уносилося щось, мов легенькі сніжини, що

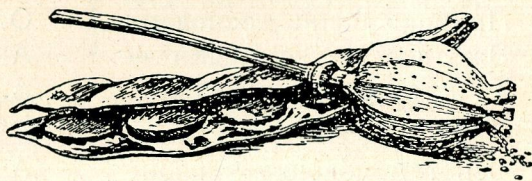
летіли з вітром навмання. Одна така „сніжинка“ впала Славкові просто на руку. Він поглянув, а то легесенька стебелинка, похожа на ніжну суху квітку.

— Тату, що це за квітка? — запитав Славко.

— Це не квітка, це насіння квітки, що називається кульбаба. Вона цвіте жовтим квітом, а коли зірвати її, то пускає білий сік, гіркий у смаку. Згодом відцвітає і вкривається таким легесеньким хвостиковатим насінням, що за найлекшим подувом вітру летить далеко-далеко і так розсівається по полях, а де впаде, там потім зійде нова кульбаба. Цей вітер робить кульбабі добру прислугу, бо помагає їй розповсюджуватися.

— А чи всі рослини розповсюднуються таким способом? — запитав хлопець.

— Ще є багато таких, що розсіваються подібно, як кульбаба, а інші розсіваються інакше. Та зрештою і не про всі можна сказати, що вони розсіваються. Деякі тільки висипаються, бо де впадуть, то там і лежать. Вони за тяжкі, щоб їх вітер поніс кудись далі. От, візьмім, наприклад, — стручок фасолі, або головку маку. Де стручок дозрілий упаде, там і лежить, а згодом він сам отвиряється і з нього випадають фасолі, або висипається макове зерно. І коли їх не рушить людська рука, ні звіря, ні птах — то вони так і лежать на місці і там потім на весні багато з того насіння прозябає. Та цікавий для нас і той різноманітний спосіб, як різні рослини охороняють свої зернятка, своє насіння, щоб вони не підпали загладі але щоб попали в землю і щоб з них зійшла нова ростинка. І взагалі цікаво виглядає насіння різних рослин.

Тут видно, як зі стручка визирають фасолі, а з дозрілої головки маку висипається насіння.

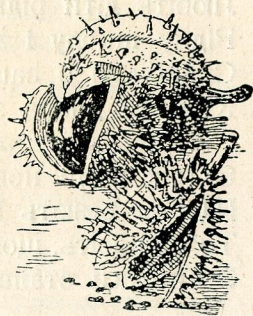
Зліва: — пильний дзвіночок відчиняє в погоду свою тобілку для провітрення і розсівання насіння. — Зправа: та сама тобілка в час дощу щільно замикається.

От візьмім наприклад квітку-дзвінок, якої багато на полях, луках і лісах. Ця квітка по відцвіті творить тобілку, що в ній криється насіння. В цій тобілці твориться

— коли вона цілком доспіє — кілька дірочок і з них висипається поволі насіння. Та це діється тільки в погоду, а коли починає падати дощ, тоді ті дірочки щільно затулюються, щоб дощ не замочив і не зіпсував насіння.

— То цікаве! Так, начеб та ростина знала, що їй дощ може пошкодити!

— Або поглянь ось на цю тобілку на тій ростині. Це називається дивдерев, дуже трійлива ростина. Бачиш, яка вона іглиста, мов їжак. Ніяка звірина не може її рушити, бо коле в язик. Так хоронить вона своє насіння від знищення. А в слухний час сама відчиняється і висипає насіння. Подібна вона до овочу каштана, що також має такі шпильки на собі. Інші ростини мають таку охорону насіння, як ось мак, що дозрівши, також сам висипається, крізь дрібонькі отвори кругом горішнього беріжка.

Насіння каштана (вище) і дивдерева в своїх колючих плащах, (нище). Тут видно, як дозрілі плащі цих обох овочів розколюються.

— Погляньте, тату, що це там таке надлітає крилате?

— Та це, сину, також насіння! Це насіння клену, а до нього подібне теж насіння явора. Бачиш, які гарні мають вони крила? Але ось тут при межі побачиш також щось цікаве. Бачиш ті подовгасті тобілки, наче струки на цій ростинці?

— Бачу, тату. А що це за ростинка?

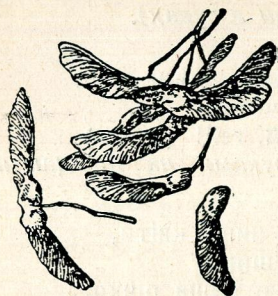
— Це так званий „розпорсник-нетик“ — а чому так зоветься, зрозумієш,

доперва тоді, коли діткнешся тої тобілки.

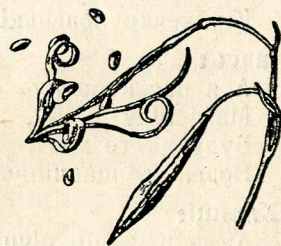
Славко торкнувся тобілки, а тоді вона з легким тріском луснула і порснула насінням, що розсипалося досить далеко довкола.

— Ох, то вона так порскає! — засміявся Славко. — Ото диво!

— Так, це справді диво, як природа мудро уладила тим ростинам змогу розсіватися і множитися. Коли ще згадаємо, що й птахи дуже причинюються до розсівання ростин, то маємо головних сівачів: вітер і птахів, хоч і вода і звірята теж бувають часто сівачами всяких квіток і взагалі ростин. А осінь — це та пора року, коли любителі природи можуть наглядно переконатися про ті всі дива.

Крилате насіння клену.

Тут видно, як розпорскується насіння «розпорсника-нетика», при чому його тобілка ділиться на п'ять частин, що скручують мов живі.

Книжка — скарб великий...

Любіть діти рідну мову,
Рідну школу і звичаї,
Скарби ті в ваші серденька
Книжка добра заціпляє...

Є між вами невеличкі,
Що не вміють ще читати,
Тож просіть, щоб любя Ненька
З книжки стала вас навчати.

Про минуле наше славне,
Про істор'ю світлу, ясну —
Мову рідну і звичаї —
Пісню нашу ту прекрасну.

Жовтень у нас — місяць книж-
Обовязок якже милий! [ки,
Хто з вас вже читати вміє
Хай закличе: — Я щасливий!

Іванка Трешневська-Савицька.

ПРОЩАВАЙ НАМ ЛЮБЕ ЛІТО...

(Інсценізація).

(На сцені громадка школярів з книжками в руках).

Діти (співають на арію пісні: «Тече річка невеличка»):

Вже минуло гоже літо,
Вже осінь на полі, —
Досить ми вже нагулялись,
Час би сісти в школі...
Гей, гей! Гей, гей! (2 рази).

Оля: (говорить).

Збирала я в лісі
Ягідки смачненькі,
Продала й купила
Книжечки новенькі (показує).

Івась:

А я пас коровку
Мамі цілу днину,
Буду за те мати
Новеньку шапчину.

Хлопці:

А ми в нашій річці
Рибки наловили,
Нові зшитки й пера
За рибку купили (показують).
(Діти беруться за руки і творять коло).

Діти: (співають на повищу арію).

Вже минуло гоже літо,
Осінь наступає,

Йдім до школи, чемні діти,

Школа нас чекає.

Гей, гей! Гей, гей! (2 рази).

(Махають руками на прощання літові).

Прощайте ниви, квіти,

Прощавай ліщино;

Будь здорова, наша річко,

Червона калино...

Гей, гей! Гей, гей! (2 рази).

Соняшник: (входить на сцену, кланяється дітям).

Я соняшник із городу,

Добре зерно маю, —

Візьміть і мене до школи,

Бо вчитись бажаю.

Діти:

Соняшнику наш рідненький,

В тебе зернятка смачненькі,

Ходи з нами й ти до школи,

Насип зернят повні поли!

(Обступають соняшник. — Збоку входить Калина, прикрашена червоними коралями).

Калина: (простягає руки до дітей).

Я калина, біло цвила,

Червоно зродила,

Візьми і мене до школи,
Громадонько мила.

Діти: (співають на арію пісні: «Ой,
у лузі»).

Ой, у лузі червона калина
Похилилася,
Але в школі з нами, діточками,
Звеселилася...

Гуска: (входить, колишучись на
ногах):

Я теж з вами в школу
Пішла би раденько,
Своїм білим перцем
Писала б гарненько.

Діти:

Ге-ге, гуско наша,
Гусочко крилата,
Підеш, підеш з нами,
Будемо писати!

Раки: (входять на сцену назадгузь).

І ми рачки - неборачки
Підем разом з вами!
Понесіть нас в своїй торбі
Разом з книжечками!

Гриби: (входять у великих капе-
люхах).

І нас, грибів, візьміть, діти,
З собою до школи,
Ми вам того не забудем
Ніколи, ніколи.

Діти: (роблять колесо і взявшись
за руки йдуть кругом співаючи,
як перше).

Вже минуло гоже літо,
Як ріка, поплило,
Але нам у нашій школі
Вчитися теж мило!
Гей, гей! Гей, гей! (2 рази).

(За: Христиною Мікевич-Артиневицевою).

БУКВИ НА ПЕРЕГОНАХ.

Стали раз в бігу змагатись
Букви А, Б, В...
То ж то дивні перегони
За одну мету!

А мета — маленький зшиток
Хлопця Івася...
Каже „А“: „Я перше буду!“
„Б“: „Ні, перша я“!

І побігли навперейми,
„А“, а за „А“ — „Б“,
„В“ — лишилося позаду,
Так скоро не втне...

Але вже й те „А“ втомилось,
Ба, вже ззаду „Б“ лишилось,
А „В“ кличе: „Ждіте, любі!
Я не можу — я за грубе“...

А тимчасом швидше вітру
Надбігає звідкись „Т“,
А за ним те „О“ кругленьке,
Котиться, летить, жене...

І нарешті вам добігли
До мети в таким порядку:
Перше „Т“, „А“ було друге,
„О“ прибігло третє, братку...

Ще одно „Т“ надбігає —
Й наш Івась почав писати...
Поки „Б“ і „В“ добігли,
Написав Івась наш „ТАТО“.

(За: Ц. Янчарським).

Історія галушок зі сливками.

Жив собі раз король і мав сина Івася, що помагав батькові при владі. Короля любили піддані і що неділі приходили до палати дивитися, як король споживає обід. Коли йому смакувало, тоді всі кликали: „Славно“!

Було це під осінь. Одної неділі кухар подав після м'ясива перші сливкові галушки на стіл. Королевич і король дуже любили ті „книдлі“ — то Івась зів зараз чотири, а король три.

— Знаменита страва! — сказали обидва.

— Славно! — закричали всі присутні. Але в тій хвилині крикнув хтось з гурту:

— Я потрапила б зварити ще ліпші!

— Хто це сказав? — запитав розгніваний король. Тоді з гурту виступила молода дівчина, ясне волосячко, сині очі —

дуже гарна. Король глянув на неї і мусів приязно всміхнутися, а королевич також сміявся на все горло.

— Хто ти? — запитав її король.

— Називаюся Оля і вмію варити найліпші галушки зі сливками. Того навчилася я від моєї покійної матусі, а відколи матінка вмерла, то ніхто в краю не вміє варити ліпших галушок від мене. Запитайте сусідів, коли мені не вірите...

— Добре, спробуємо! — сказав король. — Завтра прийдеш до палати і звариш мені галушки зі сливками. Але горе тобі, коли не будуть ліпші від тих, що їх варить мені мій кухар!

На другий день прийшла дівчина і зварила галушки зі сливками. Коли подали їх на стіл, король пробував і аж слинка потекла йому з рота. Він зів шість, а королевич аж сім. Король закликав дівчину і сказав:

— Ти на правду вариш найліпші галушки. Від нині іменую тебе найстаршою кухаркою в моїй палаті і будеш варити мені галушки зі сливками цілу осінь, доки лиш будуть свіжі сливки.

Від тоді Оля лишилася на королівському дворі і варила галушки. Король і королевич не хотіли й глянути на інші страви. Король так полюбив дівчину, що часто і говорив з нею та дивувався її розумові, а королевич взагалі не знав, що більше любить: галушки чи Олю. Тому сказав раз так:

— Коли не знати, що з двох нам любіше, — то найкраще взяти одне і друге. Чи хочеш, Олю, стати моєю дружиною?

Дівчина згодилася радо і вони прирекли собі досмертну любов. Підглянув це старий кухар, що був дуже злий на Олю, бо вміла

краще варити галушки від нього, побіг до короля і сказав усе, що чув і бачив.

Король закликав сина і запитав:

— Чи ти справді хочеш одружитися з нашою кухаркою?

— Так, батьку, ми дуже любимося! — сказав син.

— Алеж це неможливе! — крикнув король. — Через ті книдлі ти будеш з нею женитися?

— Не через книдлі — відповів син, — тільки тому, що вона найкраща і наймудріша дівчина на світі. Я не бачив і королівни такої.

— Це все пусте! Я не позволю тобі на те! — сказав король.

Сумний королевич пішов просто до кухні і сказав Олі:

— Батько не дозволяє нам одружитися, Олюсю. Каже, що ти з простого стану, а мені лучить дружитися тільки з королівними...

— Не смутися! — сказала Оля. — Я думаю, що твій батько не буде такий злий, коли побачить, як ми кохаємося. Завтра підемо обое до нього, а тепер зварю тобі ще свіженьких галушок зі сливками.

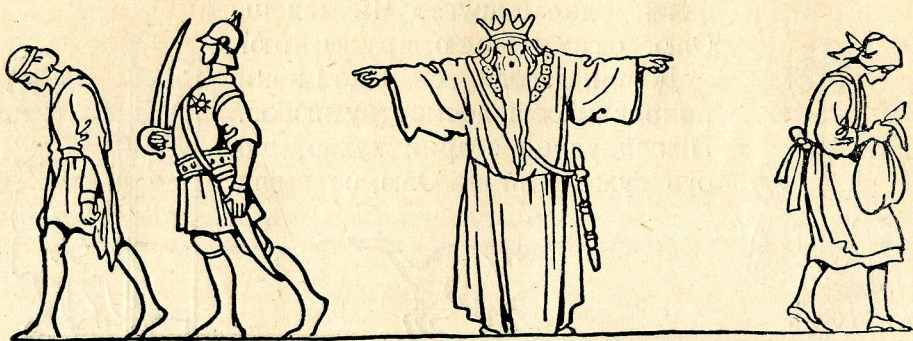
Вона зварила галушки і подала королевичеві. А він їв зі смаком і зів усі. Потім щераз присягнув дівчині, що таки оженився з нею.

Та і це підглянув злий кухар і зараз доніс про все королеві. А король попав у великий гнів, схопився з престола, побіг до кухні, казав Олі зараз забиратися з двора, а королевича казав

відвести до в'язниці. Олі наказав забратися взагалі з краю, — а кухареві заборонив раз на все варити галушки зі сливками...

Олюся перейшла за границю держави і подумала собі:

— Далеко не піду. Може ще колись зміниться все на краще. Піду до сусіднього краю і поспробую там щастя.

Прийшла в сусідній край та застала тут гарних і веселих людей, що пильно працювали і співали при праці.

— Тут мені подобається. Піду до столиці, може там хто потребує доброї кухарки — сказала собі дівчина і пішла до міста.

Та що ближче до міста, то Оля зустрічала щораз більше сумних людей, а в столиці перед королівською палатою стояли товпи народу. Всі плакали і показували на чорні хоругви на вежах.

— Наш добрий, старий король важко захворів — сказала дівчині одна жінка — і вже вмирає.

— Що ж йому бракує? — запитала Олюся.

— Зіпсував собі чимось шлунок і не може нічого їсти. Вже тиждень голодує і тому вже не довге його життя... Лікарі зійшлися на нараду й оголосили, що хто зварить щось королеві таке смачне, що він буде їсти, — того нагородять високо. І сходяться люди з усіх сторін, навіть з чужих країв, і кожний виварює всякі присмаки, але король навіть покушати не хоче. Гине і вже.

— Може я тут щось поможу! — сказала Оля. — Поведіть мене до палати. Олю привели просто до кухні і вона чемно сказала найстаршому кухареві, що хоче щось смачне зварити для хорошого короля. Кухар згодився і зараз на просьбу дівчини принесли кошик свіжих сливok. Оля замісила тісто і почала варити галушки зі сливками. Кухар дивився цікаво, бо такої страви в тім краю зовсім не знали. Коли галушки були готові, дівчина понесла їх до кімнати хорошого. По дорозі зустріла слуг, що виносили з кімнати всякі страви, яких король навіть не

торкнувся. Відважно увійшла до кімнати, де лежав блідий і марний король, а давкола стояли похнюплені лікарі. Оля поклала гарячі галушки на стільчик, а запах з них ударив королеві просто в ніс і подобався йому так, що він шепнув слабим голосом:

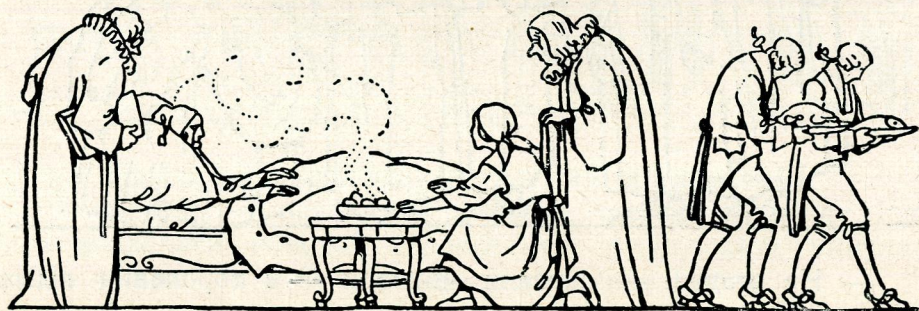
— Подайте мені вилки!

Король почав їсти і їв щораз швидше, аж зїв цілу миску галушок. Цілий повеселів, відминився. Зараз дали знати про це народові. На вулицях піднялися радісні оклики. Чорні хоругви з веж зняли, бо король виздоровів. А король тимчасом запитав Олю:

— Дитино, чи ти варила ті галушки? — Що ж тобі дати за тую пресмачну страву?

— Прошу дозволити мені залишитися в тому краю, бо мене вигнали з рідного! — сказала Оля.

Король радо дозволив на це і небавом так зжився з мудрою дівчиною, що запрошував її навіть на нараду з міністрами. Всі

подивлялися розум дівчини і часто слухали її рад. А раз вивів король Олю за руку перед народ і сказав:

— Я не маю своїх дітей, то беру собі цю мудру дівчину за свою дочку! Шануйте її як свою княгиню-престолонаслідницю!

— Слава! Слава! Нехай живе наша королівна! — кликав народ з утіхи.

По році вмер старий король і Оля стала королевою держави. Вона управляла мудро і справедливо, тому всі любили її і славили. Міністри стали дораджувати їй, щоб вийшла заміж, бо краєві треба і короля і він міг би бути також полководцем. Оля все ще думала про свого королевича Івася і тому сказала:

— Добре! я одружуся, але тільки з мудрим королевичем, який відгадає мою загадку...

Один міністер запитався, що це за загадка, а Оля нахилилася і шепнула йому до вуха. Він шепнув це другому, а той

третьому і коли так усі вже знали ту загадку, мусіли засміятися і признали:

— Справді, це цікава загадка, і хто її відгадає, той мусить бути мудрий!

Розіслали послів по всіх сусідніх державах і оголосили, що королева вийде за того, хто відгадає її загадку. Почали зіджати королевичі. А Оля запитала першого:

— Що я вмію найліпше?...

Той думав довго, аж упрів, а потім сказав:

— Найліпше вмієш строїтися! — бо він сам був дуже пустий і пристроєний мов ляля, та здавалося йому, що прикрашувати себе всякими цяцьками це найбільша штука.

— Не вгадав! — сказали міністри — і королевич відіхав з нічим.

Прибув другий і Оля знов його питає:

— Що вмію найліпше?...

— Їздити верхом! — відповів цей — бо він тільки на коні вмів їздити.

— Не вгадав! — сказали міністри — і той відіхав з нічим.

Так один за одним відходили всі з нічим і Оля тішилася, бо вона все ще ждала на Івася.

Тимчасом батько простив Івасеві провину і випустив його з в'язниці думаючи, що син забув за кухарку Олю. Івась помагав батькові при владі і ніколи не згадував дівчини, але ходив сумний і в душі завжди думав про неї. Він крадьки навіть розвідувався про Олю по сусідніх краях, але ніхто не знав такої дівчини.

Аж раз прийшла вістка про королеву, яка шукає мужа. Старий король став просити сина, щоб і він поїхав туди, може

відгадає загадку тої дивної королеви та так побільшиться їх край у двоє.

Івась не мав охоти їхати, бо він не думав женитися. Не міг забути про Олю. Але щоб заспокоїти батька, поїхав і подумав собі по дорозі:

— Я і так не відгадаю тої загадки і нічого з того не буде.

Коли приїхав до столиці того краю, зараз повели його перед королеву. Він увійшов, уклонився і приклякнув перед нею, та навіть не глянув, яка вона.

— Що я вмію найліпше? — запитала його Оля.

Королевич налякався й остовпів. Це ж він пізнав голос своєї Олюсі. Підняв очі. — Так, це ж вона! І відповів просто:

— Найліпше вмієш варити галушки зі сливками!

— Вгадав! — закликали міністри, що сиділи збоку, і почали вихваляти молодого королевича. А молодята кинулися собі в обійми, бо й Оля пізнала королевича Івася.

Зараз приготували все до весілля і привезли Івасевого батька. Король, розуміється, перепросився тепер з Олею і поблагословив їх шлюб. Головна страва на весільнім обіді були, розуміється, галушки зі сливками, зварені самою королевою. Вони всім гостям найліпше смакували. Потім уже завжди варив королівській парі галушки окремий кухар, що навчився тої штуки від Олі. Тільки щороку, в річницю їх шлюб, варила сама Оля галушки і певно варить їх досі, якщо ще живуть, бо діялося це давно, ще за короля Тимка, як земля була тонка...

Заклик до ощадности.

Тату любий, нене рідна,
Поможіть всім діточкам,
Бо країна наша бідна —
На добрі залежить нам...

Час щадити закликає
І малих тай старших всіх;
Хто щадити не думає —
Той великий робить гріх!

Теодор Пеліх.

Зайчик і слимак...

Слимака стрів раз зайчик
І питає: „Ви кудю?...“

„Я спішуся по капусту,
Що росте там, за горою“...

Зайчик став собі й кепкує:
Не гора це тільки пень, —
Але й так вам до капусти
Треба йти ціліський день!

„Що ж, піду я“ — равлик шепче —
Ти не смійся, що поволі...
Хоч поволі але певно
Дійду до капусти в полі“ ...

І. Штурм.

ПРИЄДНАЙ „СВІТИКОВІ“ НОВОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА!

Петро Вірний.

Мандрівка по рідних фабриках та установах...

(Зі щоденника свідомого школярика).

7. Товариство „КАРПАТІЯ“.

Уже вдома запитав Олесь мого батьта: »Вуйку, а чи є в нас іще які обезпеченеві Товариства?».

»Ще є Товариство взаїмних обезпечень на життя, а називається »Карпатія«. Міститься воно тепер у Ринку під числом 38 у власнім великім двоповерховім домі, а крім того має ще два величаві нові доми у Львові. Ті доми, то велике майно Товариства і запорука, що люди, які обезпечуються в »Карпатії«, ніколи не можуть понести втрати, навпаки, все мають з того велику користь«.

»Просимо розказати щось про те Товариство« — попросив Олесь.

»Товариство »Карпатія« засноване в 1911 році. І як »Дністер« є в нас самотнім товариством, що обезпечує від огню та від крадежі, так »Карпатія« самотнє українське товариство, що обезпечує життя. Поясню вам, що це значить. Життєвих обезпек є кілька родів, та я поясню вам це на прикладах двох головних родів обезпеки. Перший приклад: Батько обезпечується в »Карпатії« на суму десять тисяч злотих на двадцять років. Товариство приймає те обезпечення і батько починає платити малі вкладки місячно (по кілька чи кільканацять злотих) або, що три місяці, чи й у довших відступах часу. Коли батько дожив до двадцяти років від часу обезпеки і за той час платив точно вкладки, — тоді Товариство виплачує йому тих десять тисяч. Ті гроші стають батькові в великій пригоді, бо він тоді вже звичайно старша людина, нездібна до праці, а тими грошми може поліпшити життя своє і своїх рідних. Це так, як би заощадив собі десять тисяч. Та ще наглядніше уявимо собі добродійство такого життєвого обезпечення, коли візьмемо такий приклад: Батько, що обезпечився на десять тисяч, вмирає нагло вже в короткім часі по тім. Тоді Товариство виплачує родині помершого (мамі, або котрійсь дитині) ту цілу суму, хоча батько міг влатити, наприклад, тільки одну вкладку: кілька чи кільканацять золотих. І так родина помершого має забезпеку на все життя і не терпить нужди. Тому всі матері і діти повинні просити батька, щоб він обезпечився в »Карпатії«. Але й сам добрий батько повинен уважати це за свій перший обовязок, щоб так забезпечити себе і своїх рідних.

»То дуже добре забезпечення!« — сказав Олесь. — »Татку, чи ви забезпечені?« — запитав він далі свого батька.

»Я забезпечений, сину« — всміхнувся Олесів батько. »І власне завтра понесу свою чергову вкладку до »Карпатії«. Але що я й так на старість буду мати хоч малу емеритуру, то я забезпечився інакше. І це власне другий приклад забезпечення. Я забезпечив тобі, Олесю, вищі студії, а твоєї сестричці Марійці »придане«. За тебе плачу вже вкладку п'ять років і ще буду платити десять. А тоді ти — як матимеш двадцять літ, дістанеш з »Карпатії« суму п'ять тисяч. Це гарний гріш на студії, або на заснування якогось підприємства. Марійку забезпечив я, від коли вона вродилася, на десять тисяч, і теж платитиму до двадцятого року її життя. Тоді вона дістане ту суму і або зложить собі підприємство, наприклад велику кравецьку робітню, або вчитися далі, як матиме здібности до вищої науки, або й купить собі якийсь маєток та вийде заміж. І знай, Олесю, що навіть якби я вмер передчасно, то ви дісталиби в призначенім реченці ті гроші з »Карпатії«, хоча вже ніхто по моїй смерті не платив би за вас жадної вкладки.

»Не дай Боже, щоб ви померли, татусю!« — сказав поважно Олесь. — »Дай, Боже, щоб ви в здоров'ї дожили того часу і могли разом з нами ділитися тим добром, що ви нам забезпечили. Я вас від нині ще сердечніше люблю, татусю, бо бачу, що ви дуже дбаєте за мене. А й тому Товариству »Карпатії« дай Боже многая літа, що так гарно вміє забезпечувати людям їх долю.

Другого дня пішли ми з Олесевим батьком до »Карпатії« і там Олесь врочисто заявив, що і він забезпечить себе і своїх рідних, як буде дорослий. А я переказав від свого татуса, що б прислали і до нас урядовця, бо і мій батько хоче забезпечитися в свою і нашу користь.

(Далі буде).

ДИТЯЧІ ІГРИ І ЗАБАВИ.

Вавилон.

Це кімнатна забава. Діти сидять кругом і кожне вибирає собі якесь заняття, чи ремесло, прим.: кухар, бляхар, кравець, пекар, швець і т. і. Одно з дітей (провідник забави) стає на середині колеса і звідти оповідає свої вражіння, прим. з прогульки, чи проходу, чи з дороги, як іде до школи. Оповідуючи, ставляє слухачам питання навязані до змісту оповідання. Запитаний мусить швидко дати відповідь і то таку, що вяжеться з його ремеслом.

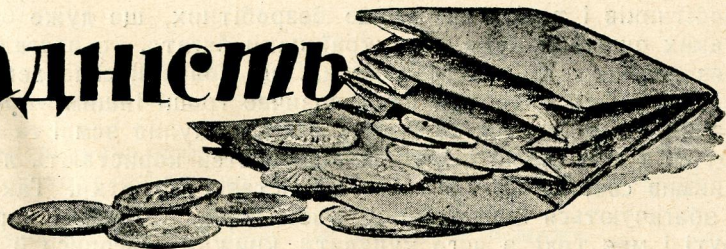
Прим. оповідач каже: »І от ми розмовляли про...« (і покаже на бляхаря). Тоді той, що є бляхарем, мусить сказати доповнення цього речення, прим. — »про бляху«.

Провідник говорить далше прим. таке: »Більше ми не говорили нічого« і показує на кравця. Тоді кравець каже: »Ви забули здається, бо ще говорилося про те, що мені голка зломилася.« І в той спосіб іде забава далше, доки всі присутні не скажуть свого доповнення.

Хто забудеться, або не знає, що сказати — іде в середину і веде забаву далше. Ця забава виробляє скорість думання, вчить товариської гутірки і всесторонно розвиває уяву.

Богданко.

Ощадність

Ромко вичитав у часописі, що дня 31. жовтня припадає »День Ощадности«.

— Тату, що це таке — День Ощадности? — запитав Ромко батька.

— День Ощадности, то всесвітній День, щось подібне, як День Матері. Як »День Матері« встановлено в цілім світі на другу неділю місяця травня, так »День Ощадности« встановили на 31. жовтня кожного року. В той день у всіх культурних народів присвячений поглибленню і поширенню думки про ощадність, або інакше сказати: посвячений пропаганді ощадности. Всі часописи пишуть тоді про ощадність, виходять також окремі книжки про ощадність, а по товариствах, як наприклад по читальнях, слухають тоді люди викладів або рефератів про ощадність.

— А чому саме на 31. жовтня встановили цей День Ощадности?

— Думаю, що тому, бо це вже глибока осінь! Люди покінчили збір землеплодів і засобилися у все потрібне на зиму. Тоді мабуть найменше людей бідує і голодує — і тому це найвідповідніша пора, щоб пригадати людям про потребу заощадити собі якнайбільше добра на зимовий час, коли земля не родить і коли праці якнайменше. — »Уважайте, зима йде!« — наче говорить той День Ощадности до всіх людей. »Пам'ятайте в добрі про те, що можуть надійти гірші часи, і відложіть, хто що може, на майбутнє...«

— То ощадність полягає тільки в тому, щоб відложити собі щось на зимовий час?

— Ні, сину! Ощадність треба розуміти багато ширше. Думаючи про зиму, кожна людина повинна також думати про свою старість або неміч, коли не зможе вже працювати і заробляти собі на прожиток. І тому кожна людина повинна взагалі відкладати собі ощадности, доки може працювати, на той час, коли не може заробляти собі на хліб.

— А чомуж кажуть, що і ми, малі школярі, повинні щадити? Нам до старости ще дуже далеко...

— Пожди, Ромку, я ще не скінчив! Ощадности відкладаємо не тільки на те, щоб на старість не бідувати, але й на те, щоб запевнити собі краще життя взагалі. Наприклад, молоді люди — і навіть діти — щадять на те, щоб колись могли докінчити вищу науку, або заложити собі якийсь варстат праці, наприклад: крамницю, робітню чи фабрику, або інше підприємство. Так людина забезпечує себе на все життя, та не тільки себе, але й своїх рідних і близьких, і навіть помагає так усьому рідному народові.

— Того я вже не розумію! Коли я заощаджу собі багато грошей і заложу колись фабрику, або отворю велику крамницю, то як я помагаю іншим, або й цілому народові?

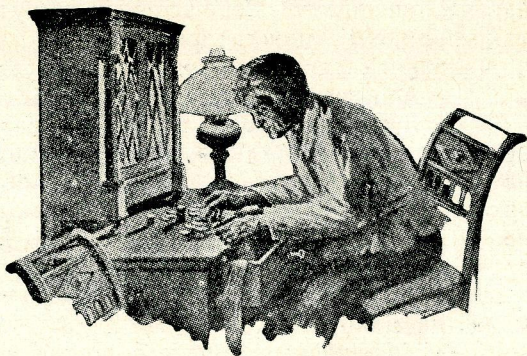
— Це не важко зрозуміти, тільки подумай. Коли ти щадиш і колись заложиш собі фабрику, то в ній знайде працю багато наших

робітників і тоді буде менше безробітних, що дуже бідують. А колиб таких ощадних було між українцями багато, то взагалі не булоб у нас безробітних. Крім того подумай, що коли ти складаєш свої ощадности в ріднім банку, то той банк позичає гроші іншим українцям на закладання підприємства, на будову домів, на купно землі та на інші, потреби. Отже в той спосіб і з твоїх ощадностей користають люди, ще поки ти виймив свої гроші. А за те ти дістаєш відсотки. Так збагачуєшся ти і збагачуються інші українці, увесь нарід. А багатий нарід живе в добробуті і має тоді з чого купувати книжки, часописи й давати на всякі добрі народні цілі — а це пособляє розвиткові народу.

— Тепер добре розумію, чому і я і всі українці повинні вже змалку починати щадити. І я буду щадити! Тільки жаль мені, що вже ніколи не зможу купити собі ані одної книжечки, ні пера, ні олівця.

— О, а то чому не купиш? — здивувався батько. — Видко, що ти ще не цілком добре розумієш, що таке розумна ощадність. Отже знай, що щадити значить: не марнувати гроша на неконечні речі.

Наприклад, як би ти за всі гроші, які часом дістаєш від мене чи від мами, або заробиш собі збираючи гриби чи малини, — купував тільки цукорки або чоколяду, — то це булоб марнотравство, бо цукорки і взагалі солодощі це неконечна річ, а вживана понад міру буває шкідлива. Правда, часом можеш купити собі і цукорки, але зрештою гроші треба видавати тільки на конечні речі. І саме конечними речами для тебе є цікава книжечка, діточа газетка, перо, олівець, зшиток і таке інше, так, як конечний

до життя є хліб та інша страва. Конечних річей не треба собі відмовляти, бо з такого щадження не булоб користи, тільки шкода, а такі люди, що навіть на їжі та на інших конечних речах щадять, називаються скупарі. Вони ще й до того ховають свої гроші в скриню, або в панчохи, де ті гроші не приносять ні їм, ні нікому, жадного хісна. От на образку побіч маєте представлену таку скупу бабцю, як перелічує в ночі при світлі лямпи свої гроші, що їх держить в панчосі. Вона в вічному страху, щоб ті гроші не вкрав злодій і тому завжди неспокійна, нервова, підзорлива. Всього відмовляє собі, щоб тільки не порушити «панчохи», а через те вкорочує собі життя. Якщо б віддала ті гроші до банку, то позбулася б страху і журби і наче відмолоднілаб. А розумний щадник знає відрізнити конечну річ від неконечної, обходиться без тої, що зайва, і так заощаджені гроші складає тільки в ріднім банку, наприклад: в «Дністрі», в Земельнім Банку, в Центробанку, в Пром-банку, чи в іншому українськім банку...

— Широ дякую, тобі татусю, за науку! Тепер я вже досить визнаюся на тім, як то треба щадити, і зможу ще й іншим про те сказати, а передовсім тим моїм товаришам, що багатші від мене, і часто витрачують гроші на всякі непотрібні витребеньки.

Вуйко Юрко.

Авенір Коломиєць.

Суд над осою.

(Б А Й К А).

Зелена соковита трава так манила коня, що він не міг встояти. Побачив він, що бджола також не може дочекатися кінця розмови і захрипів:

- Не треба другого суду! Нікому він нічого не допоможе.
- Значить, ви не хочете справедливого присуду? — запитала оса.
- Він є справедливий, бо ти є злочинець!
- І це невідомо, бо на суді говорили тільки ви — а мене не вислухали.

— Нічого тобі не допоможе говорення!

— Говорення підсудного є так само важне, як і суддів і так само воно допомагає встановити справедливу кару. Я вимагаю, щоб ви мене судили ще раз і щоб я була при цьому присутна. А коли б ви цього не зробили, коли б ви винищили нас — ос — на підставі вашого присуду без вислухання мене, то це буде вашою ганьбою. А найбільшою ганьбою буде це для тебе, людино! Ти, людино, мусиш дбати про те, щоб світ уважав тебе за мудре і справедливе сотворіння. Бо якої ж справедливості ти міг би сподіватися для себе, коли б отак засудив і знищив мене?

Судді мовчали. Слова оси видалися їм слухними, а навіть мудрими і жадний із суддів, хоч як був лихий на осу, не хотів, щоб у світі про нього пішла така слава, що він є несправедливий.

Подумали судді. Перекинулись зором між собою і глянули на осу, що так само спокійно сиділа на листочку лози і врешті винесли таку постанову:

— Судім осу наново, але судім справедливо!

Порадилися між собою і порішили: кінь і бджола будуть суддями, а людина буде предсідником суду.

— Сідаймо! — закомандувала людина-предсідник.

Судді зайняли місця обабіч предсідника.

— Будемо розглядати справу обвинуваченої оси, — оголосив предсідник. — Обвинувачена оса, стань перед судом!

Оса злетіла з лози і слухняно зайняла місце, де вказав предсідник.

— Панове судді, — зачав свою промову предсідник, — оса — це великий злочинець. Вона кусає моїх дітей і мене; вона гризе овочі в моїм саді; вона робить гнізда в моїх будинках. Це шкідлива і дуже влізлива муха. Я вимагаю для оси дуже а дуже гострої кари. Хто з вас, панове судді, має ще щось додати до мого обвинувачення?

Кінь підвівся і урочисто промовив:

— Я служу людині чесно і слухняно. Я люблю свободу і гарну пашу, але ця паша стократ мені миліша, коли я добре попрацюю. А хіба я можу добре працювати, коли нараз піchnуть мене жалити осі? Я роблюся тоді слабкий. Людина на мене гнівається, бе мене і називає лінивцем... А лінюхам, як вам відомо, не дають ані відпочинку, ані гарної паші. Я вимагаю для оси найсуворішої кари.

— А я, — забренила бджола, кружляючи злісно над осою, — розкрию вам таку провину оси, за яку більшої не може бути в світі. Скільки то квіток мусить облетіти кожна з нас, щоб назбирати собі на зиму меду. Скільки нас згине підчас збирання меду, і від дощу наглого,

і від вітру, і від ласої на нас птахи. А кожному з вас, хіба відомо, які постріпані крильця має кожна з нас в осені, після праці в полі і в лузі. Багато трудів коштує нас кожна краплина меду, яку ми зносимо до вулика. І оце власне, вона — оса — закрадається по той мід до наших вуликів і забирає його! Це ж є найбільший злочин, найганебніший злочин, бо це — злодієство! Оса — краде! Смерть тому, хто краде, бо він не шанує чужої праці. Смерть тим, що не шанують чужої праці і власности!

Бджола сіла.

Вислухала оса промов суддів і посумніла. Ще не так їй було страшно, коли слухала людини і коня, але промова бджоли дуже її занепокоїла.

— Чи я можу тепер промовити? — обережно запитала оса.

— Якщо маєш щось сказати на своє виправдання, то зачинай! — відповів предсідник суду.

— Високий суде! — зачала оса тихо і покірно. — Це все правда, що ви говорите...

— От і добре! — перебили осі в один голос бджола і кінь. — Вона сама признається. Нащо більше говорити? Смерть їй!

— Я ще не скінчила, — зауважила чемно оса. — Я це все роблю, що ви сказали, але ви не маєте слухности, коли кажете, що це є злочин і що я заслуговую на кару.

— Відібрати їй голос! — затупотів гнівно кінь.

— Безлична! Вона ще сміє виправдуватися! — зашуміла бджола і так злісно, що аж висунула жало і від нього пронісся між присутніх гострий запах бджолиної їди.

— Спокій, спокій! — сказала людина — хай підсудна скінчить!

— Високий суде! — продовжала дальше оса, — ви називаєте злочином те, що я часом ужалю людину, чи людську дитину. Але пригадайте собі, коли я це роблю? Чи я коли прилітаю умисне до вашої хати, щоб вас жалити? Чи ж не є правдою те, що жалю я вас тільки тоді, коли сяду на щонебудь, а ви мене придушите? Часом я сиджу на квітці, на ягоді, ви не зауважите мене, я теж не замічу, що ви підійшли, наступите на мене або здушите мене рукою. Як же я маю рятуватися? Або як ви розбиваєте мої гнізда і заливаєте їх гарячою водою, — чи я також не смію вас жалити? Я ж також хочу жити і тому боронюся від ворога.

Оса замовкла і повела очима по суддях. Судді мовчали.

— А чи я — оса — ужала б тебе, коню, колинебудь, коли б ти не підходив близько до того місця, де висить моє гніздо й не махав на всі боки хвостом?

— Я відганяю мух хвостом! — сказав кінь.

— Але ж я про це не знаю і це мене сердить. А до того — від тебе заносить потом, а ми, — осі, — того запаху дуже не любимо. А, зрештою і ви бджоли, також не любите того запаху. Чи правду я кажу? Коню, прошу собі пригадати, чи тебе ніколи бджола не ужала?

Бджола якось зніяковіла і відвернула очі від коня.

Оса продовжала дальше й говорила щораз сміліше:

— Ти, людино, говориш, що я виїдаю дірки в овочах у твоїм саді! Але чи ти бачив коли, щоб оса зачала їсти цілу грушку чи вишню? Чому ти не придивився, що оса їсть тільки той овоч, який уже давніше прокусив хробак або якась птаха? Чому ж ти не судиш хробака, і пташку, а мене?

— Так, здається, що в тім є правда! — згодилася людина.

— Найбільшою моєю провиною, — говорила оса, — є те, що люблю мед і часом краду його. Признаюся до цієї провини.

— І мусиш умерти! — крикнула бджола.

— Добре! — відказала оса, — я вмру, але ти без мене, не знаю, чи збереш стільки меду, скільки тепер збираєш. Не знаю, чи ти, людино, будеш мати такі гарні овочі і врожаї на полі, як тепер маєш. Не знаю, чи й ліси твої так зеленітимуть без мене, як зеленіють. Не знаю, чи й ти, коню, матимеш таку гарну пашу, як її тепер маєш.

— Як же це так? — здивувалися судді в один голос. Слова осі їх дуже зацікавили.

— Говори, говори, як це так?

— А так, що я, оса, такий великий злочинець — живлюся не тільки медом і овочами, але ще їм те, чого не їсть ані людина, ані кінь, ані бджола. Я з'їдаю яєчка різної комахні, капустяних метеликів, я їм гусениці, та їх кукли. Я їх поїдаю стільки, що навіть ти, людино, не потрапила б усіх зчислити.

— Маєш на це докази? — запитала бджола.

— Доказом є те, що де є моє гніздо, там хоч і діється часом кривда необережному коневі, але в тій околиці є всяка рослина гарніша й овоч дорідніший. Хмари шкідників нищили б рослину, коли б не було осі. Тих хмар нема і ви того не бачите, але те, що є осі, ви бачите. Про те, що осам треба бути вдячними, ви забули, але такого гарного дня, коли все живе радіє, ви зібралися, щоб видати на осу смертний присуд. І це мала б бути ваша справедливість?

Зніяковіли судді. Не мали навіть відваги глянути осі у вічі. Вийшло так, що не вонн вже судили осу, але вона судила їх.

— І що ж? — закінчила промову оса, — чи й тепер іще уважаєте мою слабість до меду і до солодких овочів за провину більшу, ніж мої заслуги? Ще хочете моєї смерті? Видавайте присуд!

Засоромилися судді до решти. Засоромилися за своє незнання законів природи. Жадний з них не припускав, що оця оса, оця жовта, часом докучлива муха, є їхнім приятелем і то одним із найкращих приятелів.

Ніодн з суддів не хотів уже навіть говорити, не то — видавати присуд. Всі жалували, що зачинали цей суд. А людину аж жахом пройняло, коли вона подумала, що могла ж статися така велика кривда осі, коли б вона була не надлетіла?

— Бжж! — нічого не говорячи, здійнялася бджола й чимскорше втікала між пахучі квітки.

— Ну, от бачите! — сумно посміхнулася їй на здогін оса. — Так зневажає мене, злодієм називає, а хіба ж я коли на здоровий сильний вулик нападаю? Нападаю я завжди на слабий, який і так згинє. Хай тримаються в силі, добре себе боронять, то я їх здалека оминатиму. На лихий кінець, то я й без меду не згину. Обійдуся.

— Пане передсіднику! — заіржав несміливо кінь, — сонце вже високо, дня зосталося мало, може б я міг уже побігти попастися?

— Ні, поїдемо, друже, наперед скупатися, — відповіла людина-передсідник.

— А як же буде з присудом? — запитала оса.

Але людина, махнувши рукою, скочила на спину баского коня і помчала зеленим лугом до срібного плеса річки.

Оса залишилася сама. Подивилася вслід вершникові, піднесла гордо голову, ворухнула переможно чорними вусиками і вже хотіла заспівати

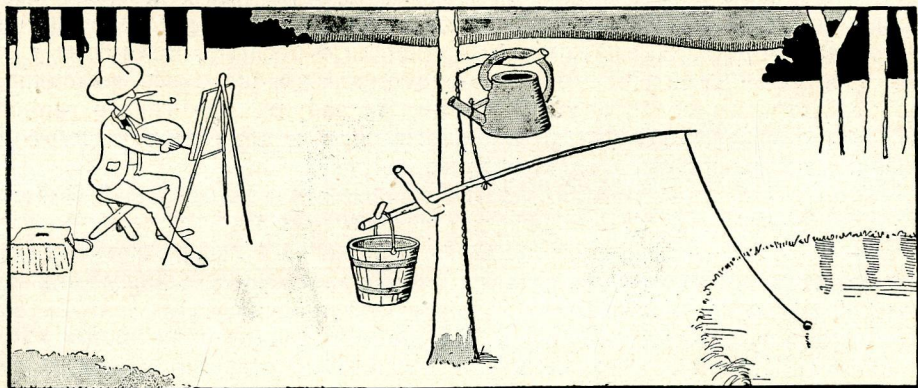
радісну пісню перемоги, коли нараз насторожилася, розправила крила й стрілою метнулася вгору. А за мить оса несла до свого гнізда велику комаху, мало що не таку як вона сама — небезпечного лісового шкідника. — Тіштеся, оси, — співала вона, пливучи на своїх довгих прозорих крилах, — людина вже знає, що ви є варті. Людина не буде вже нашим ворогом. Тіштеся, оси!

— Ну і подумати, — міркувала людина, вертаючись по гарній купелі додому, — живеш і не знаєш, кого навколо себе маєш. Напевно, не раз воно так є і між нами-людьми, що судимо й не любимо когось тільки тому, що мало про нього знаємо.

Вернувшись додому, людина побачила, що оса — така сама, як та, що була на суді, — билася об скло зачиненого вікна.

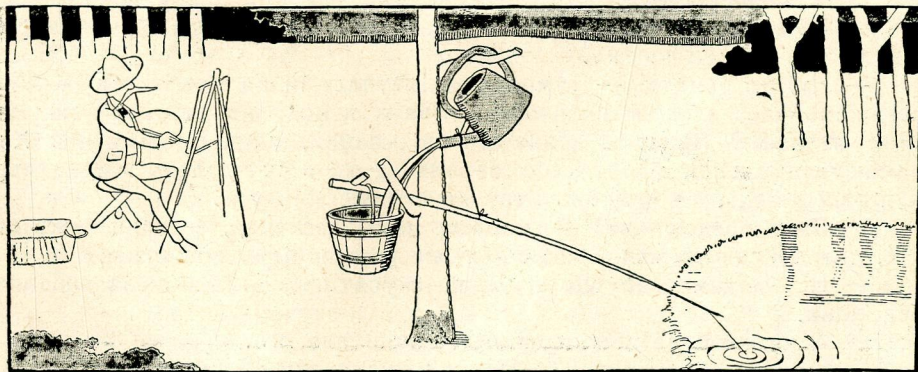
Людина відчинила вікно і випустила осу з хати.

ДОТЕПНИЙ МАЛЯР...

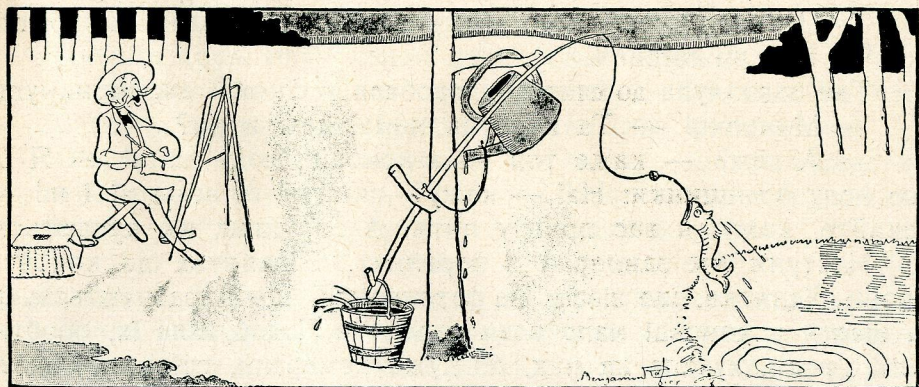
Наш артист, Іван Квачевський,
Знає, що робити,

Завжди вміє він приємність
З користю злучити.

Над ставком усів й малює
Гарні образочки,

Та крім того він наловить
Ще й рибок з пів бочки.

Гляньте тільки й поміркуйте, Тут і розривку знайдете,
Яку втяв він штуку, — Дотеп і науку!

Галя

Хрестна мамунця.

— Памятай Настуню, пильнуй маленькі курятка! Треба їм дати їсти і напоїти чистою водою — тримати їх у старім решеті, в сінях, та не пускати на двір, бо нині холодно і вогко! — І на Миколку тут вважай, щоб яких збитків не робив! — Від хати нікуди не відходи! — Я йду в поле, а вернуся аж вечором.

І мама пішли.

Настуня добула зі столика зшитки і зачала писати шкільну задачу. Такі слова і такі речення, що в них є великі букви.

Ба! Великі букви — трудна річ, велика річ!

Настуня добре не вважала в школі, і тепер не знає: де то тії великі букви встромити. Але писати треба!

І пише: „на**Ш** к**І**нь Пасеться на ви**Г**оні. сон**Ц**е С**В**ітить. М**І**й Б**Р**ат зветь**Я** ми**К**ола. я Маю **К**ниж**К**у. наше С**Е**ло зв**Е**ться за**К**омаре“.

Написала, тай задумалася. Щось воно не так вийшло, як у школі на таблиці. Що за диво? — Як тут написати?

Думає, думає, а нарешті каже до братчика:

— Микольцю, я на хвилинку побіжу до Ксені й запитаюся, як маю писати великі букви. А ти тут вважай на хату, не роби збитків. А дай куряткам їсти й пити!

І побігла до сусідки. Чи довго вона там була, чи недовго, вже тепер не знати, але обі разом порадилися і Настуня якось задачу другий раз написала. Ще й трохи з Ксенею побавилися ляльками. Вернулася до дому така весела. Питає братчика:

— Що тут чувати? Чи не приходив хто чужий? А курятка як? Чи їли, чи пили?

Тай заглянула до старого доробала в сінях і аж скрикнула:

— Миколко! — Та куряток нема, деж вони?

— А деж? — каже той — в коновці, воду пють! — Я їм даю воду з мищинки: На! — кажу — пийте! А вони ні і ні! — Чекайте, кажу, я вас привчу пити! А он, диви, як купаються!

Настуня аж завмерла з переляку. Заглянула до коновки а вони біднятка, ще зівсім не потопилися, ще карабкаються, бо на щастя в коновці мало води було. — Подобувала їх, пообтирала з води, хухала на них, бо дуже померзли, гріла за печею, плакала над ними. — Вкінці вдалося їй вирятувати десятеро, а шестеро, що були на самім споді, таки потопилися.

Бачить Настуня, що ніяк вже не відрятує тих шестеро курять, припала до стола тай так плаче, так плаче.

Надійшли мама з поля. Миколка побіг напротив мами до воріт, тай усе чисто розказав, ще на дворі, ще заки увійшли до хати. І про себе і про Настуню.

Тай мама так посумніли, такі сумні увійшли до хати і кажуть з жалем до Настуні:

— Бачиш, яка ти нерозважна! Я тобі казала усе го пильнувати, а ти здала хату на такого маленького, дурненького братчика. Щастя ще, що він собі чого злого не зробив. Що ще хати не підпалив! — Ой, бачу я, що не можу тобою виручитися, не маю я з тебе помочі!

Від тих маминих слів такий жаль стало Настуні, що пригорнулася до мами, цілувала її по руках і просила, щоб їй простили. Вона вже ніколи, а ніколи більше так не зробить.

А мама сказали:

— Я вже не гніваюся. Від мого гніву курятка не будуть назад живі. Але, що скаже тато? — Він так любив курятка, так тішився ними. Не досить, що він напрацюється і нагризеться всім — то ще й недобрі діти справляють йому таку гризоту і шкоду в господарстві!

Новий жаль огорнув Настуню. Вже не могла стриматися від плачу. Вибігла на двір, бігала по подвірю, як сама не своя. А далі, як невихопиться, як не полетить вигоном, тай на другий кінець села, — де жила її хрестна мамунця — забігла.

Прибігла на ганок хати, тай відразу припала хрестній мамунці з плачем до колін.

— Ой, мамунцю, рятуйте мене! — Нещастя! — Найбільше жаль мені тата!

А мамунця перелякалися, тай допитують:

— Яке нещастя? Може тато хорі? — говори!

А вона крізь плач ледви деяке слово скаже:

— Ой, то Миколка, але то я винна! — Ой, наші курятка!
— ой мама, ой тато! — Неживі, всі неживі, потопилися!

Ледви допиталися мамунця, що такого, що за нещастя її стрінуло, ледви вирокумили. Голубили Настуню до себе, гладили по головці, по личку, жалували. А нарешті кажуть:

— Що сталося, те пропало! — Але добре, що ти до мене прибігла. — Я тебе порятую, бо ти моя похрестниця!

Взяли її за руку, тай повели просто на подвір'я, до курників. А хрестна мамунця багачка і велика господиня. У неї курей а курей! — а самі якісь расові: „Леггорни“.

Прийшли вони обі до курника, а курник, як яка хатка, вибілений, висипаний піском, з вікнами. Тай ще щось аж три квочки з білесенькими, як сніг курятками. А кури всі расові, білі, з червоними довгими гребінями, перевішеними на бакир, на одно око — як які панни в модній беретці на голові. — А когут поставний, запишений, гордий, джінджуристий, як який кметь!

Настуня забула про свою гризоту, радується курми, любить біленькими курятками, плеще в долоні, сміється.

А хрестна мамунця кажуть:

— Біжи-но до хати і принеси мені той малий кошочок! — Я тобі тут виберу і подарую шестеро гарних куряток, на місце тамтих. — Але мусиш їх берегти, доглядати, кормити, та пильнувати від яструба і від ворони — бо вони дорогі, расові — ну, і я хочу, щоб ти з них розмножила собі ціле стадо.

Настуня, як на крилах, летіла по кошочок, тай думала:

— Добре то мати таку хрестну мамунцю, що й пожалує і в біді порятує.

ХОЧ Я ДУЖЕ ЩЕ МАЛЕНЬКА.

Хоч я дуже ще маленька,
То у школі все чемненька;
Точно все до неї ходжу,
Тай братчика туди воджу.

Все суконку чисту маю,
Як є дірка — залатаю,
Черевички я шаную
І панчішки все цирую.

Бо не можна дармувати!

Треба, друзі, працювати —

Хто шадить і все працює,

Той ніколи не бідує.

Теодор Пеліх.

5. У Рахові.

Висіли з поїзду й подалися в місто. Пан Петриківський мав і в Рахові знайомих та постановив їх відвідати.

Коли переходили струнким залізним мостом, спитався Славко п. Петриківського:

— Прошу пана, чи ця ріка то Тиса?

— А вжеж, що Тиса! — відповів п. Петриківський.

— Гарний міст! — похвалив Славко.

— Цей міст збудований уже по війні. До війни був тут звичайний дерев'яний міст. Як бачиш Рахів розложився обабіч р. Тиси в підніжжі гір. Підемо тепер до мого знайомого. Він галичанин родом, та вже тепер прийняв чехословацьке громадянство і є тут урядовцем.

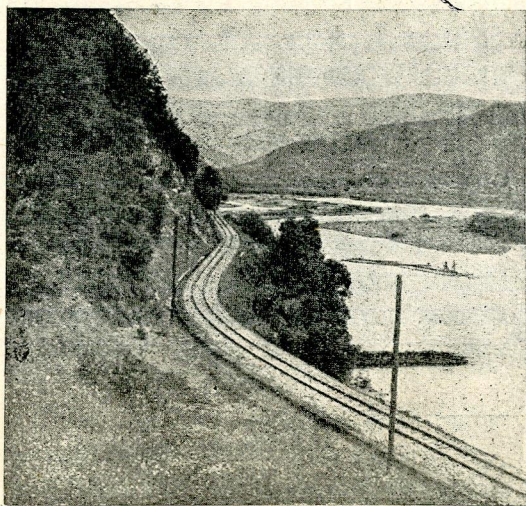
І подалися доволі широкою вулицею. Була неділя, то на вулицях було повно гуцулів і гуцулок. Деякі йшли, а інші поставали гуртками і розмовляли.

Славко цікаво приглядався гуцулам і їх барвистим одягам, хоча такі самі одяги бачив на галицькій Гуцульщині й у Ясіні.

Пан Петриківський завважив, що Славко так цікаво приглядався гуцулам і сказав:

— І тут гуцули, як і в нас, гарно збудовані та стрункі. Ти, Славку, може читав уже, що гуцули по кубанських козаках, нащадках славних запоріжців, ростом найвищі з усіх наших племен.

Славко відповів:

Долина Тиси перед Раховом.

— Це правда! Те саме говорив нам професор географії й я сам у своїх мандрівках завважив це явище.

А пан Петриківський говорив далше:

— Народня ноша гуцулів, хто знає, чи не найкраща в світі. До світової війни бретонські дні стягали до Бретанії*) тисячі туристів із усіх країв Європи, але гуцульська ноша перевищає бретонську. Бретонська народня ноша має дві основні краски — чорну й білу, а в гуцульській ноші основні краски: червона, синя, жовта, зелена та чорна. І як бачиш, у кожне свято можна любоватися на вулицях Ясіня й Рахова багатством красок гуцульської ноші. І певно таксамо, як у Бретанію, таксамо й тут зїздилося б багато туристів з Європи, а то й із Америки, коли б тільки тутешні українці вміли розрекламувати красу цих околиць.

У цій хвилині підступив до пана Петриківського якийсь пан і закликав радісно:

— А, вітай, друже, вітай! Ти знову загостив до нас?

І обидва розцілувалися. Пан Петриківський представив Славка:

— Це молоденький мандрівник, учень Академічної Гімназії зі Львова — а потім додав: — Я саме пустився йти до тебе!

— Це гарно, що ти не забуваєш старого друга. Я, знаєш, зачув твій голос, хоча ще не завважив тебе, то вже по голосі пізнав, що це ти. Аж бачу, ти стоїш із цим молоденьким козаком та говориш про такі поважні справи, як розрекламування нашої гуцульщини. Та не думай, що тут ніщо не робиться в цій справі. Вже є навіть спеціальне бюро подорожей для організації мандрівок на Прикарпатську Україну, головнoж туди до нас у Рахів і Ясіне. Уже обчислили, що заграничні туристи лишають приблизно яких п'ять мільонів чеських корон річно. Очевидно трудно з точністю обчислити цю суму, та немає сумніву, що для тутешньої околиці це може бути вже туристичним промислом, як воно є за границею. Організаційну роботу ведуть тут теж місцеві відділи „Клубу Чехословацьких Туристів“. Останніми роками приїздить тут багато гуртів німецьких туристів, а зимою зїздяться сюди лещетарі.

— А як іде в Рахові українське життя? — спитався п. Петриківський.

— А йдемо постійно наперед! — відповів знайомий п. Петриківського. — Рух по товариствах оживився. Праця в читальнях розвивається. Молодь має свої спортові організації.

*) Бретанія — півострів на зах. побережжі Франції, який замешкує поверх 1 мільон Бретонів, нащадків старинних Кельтів, які тут переселилися в V столітті з нинішньої Ірландії та Англії перед нападами Норманів.

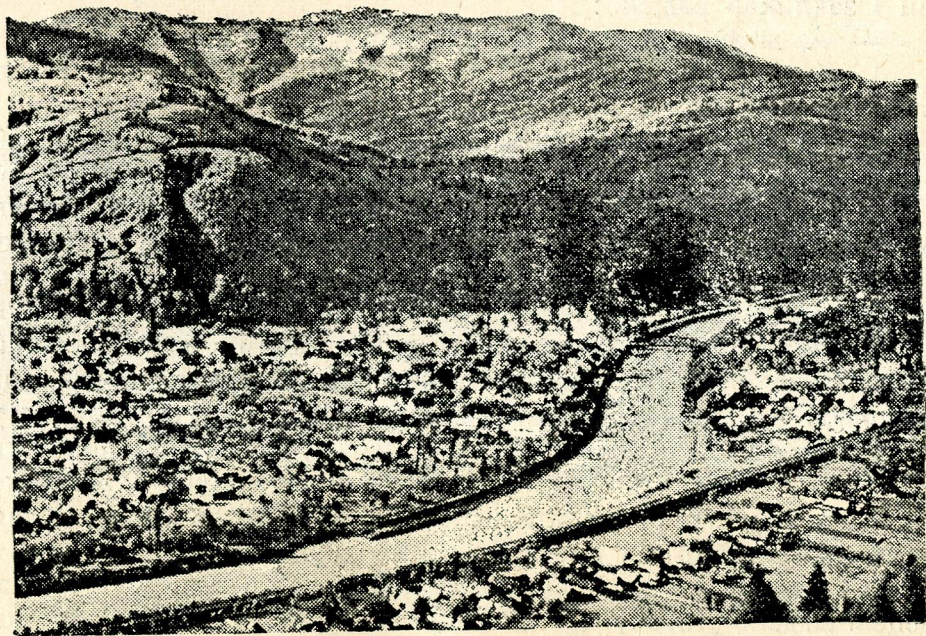
Славко завважив:

— Рахів має дуже гарне положення.

— А вжеж! — сказав п. Богдан. — Краси додає йому й Тиса, що перепливає Рахів і гори, що під ними Рахів розложився.

— Справді, що ціле Підкарпаття прегарне! — сказав Славко з одушевленням. — Недаром співає про Підкарпаття поет Зубрицький-Торисин таке:

Моє красне Підкарпаття,	Там — ті гори, полонини,
Це мій рідний край,	Наші вівтарі;
Як він гарно розцвітеться,	А ті замки-розвалини —
Як загостить май!	Давні кобзарі...

Загальний вид Рахова.

— Звідки-ж ти, козаче, знаєш цей віршик? — спитав Славка п. Богдан.

— З дитячого журналика „Пчілка“, що його прислав мені колись мій стрийко з Ужгорода. Шкода, що ця газетка тепер уже не виходить.

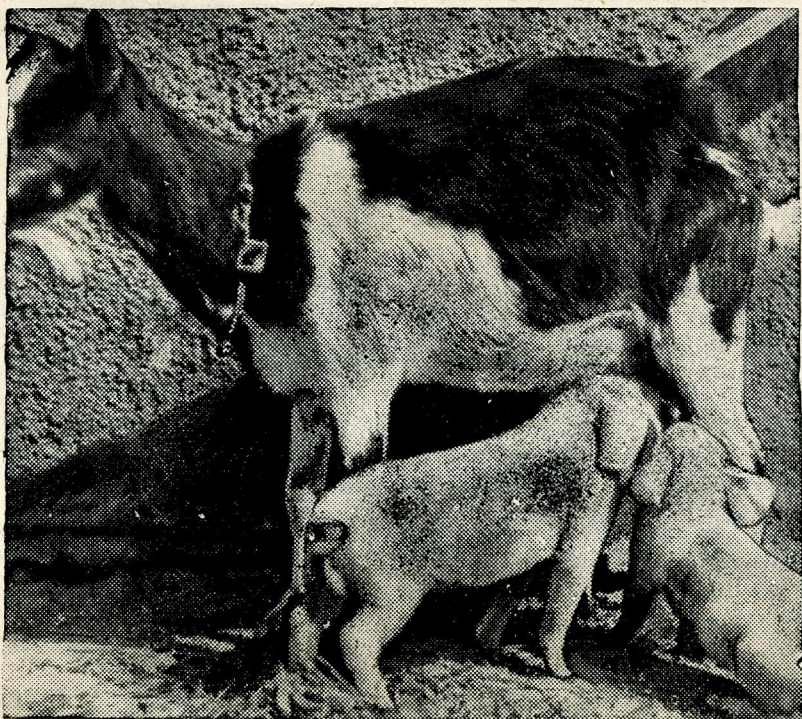
Дім, що в ньому жив п. Богдан стояв на краю Рахова вже під горою. Славко приглядався панорамі гір і сказав:

— Тут ліси не такі, як у наших галицьких Карпатах. Тут чатинні дерева ростуть в суміш із листястими.

— А вжеж! — притакнув п. Петриківський, — бо тут тепліше. Карпати захищують країну від північних холодних вітрів. Так розмовляючи зайшли до хати п. Богдана.

(Дальше буде).

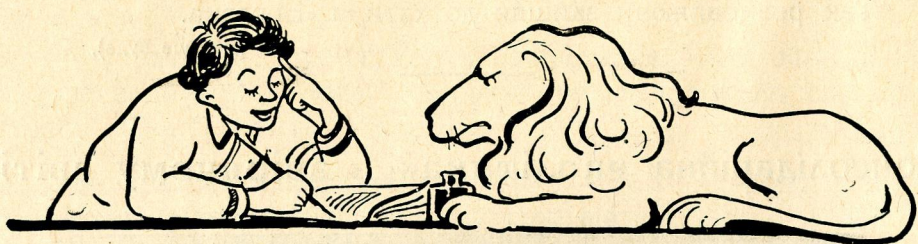
Консолідаційна «політика» в звірячому світі.

Між людьми така «політика» — що вічно воюють між собою. А тим часом при добрій волі можна жити в мирі і злагоді. Часто бачио, що навіть пес із котом живуть у мирі і разом гріються на сонці. А тут на образку бачимо інший приклад мирної політики. Малим поросяткам згинула мати — і вони заключили з козою таку умову, що все потрохи можуть напитися її молока. Коза, добра звірина, — згодилася на те. Бачимо, як поросята ссуть козу, що аж мило дивитися, який мир між звірятами двох інших порід! Це — як то кажуть — правдива «консолідація» — себто згода — між ріжними родами і «партіями» звірів.

ВІДНОВЛЯЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ і ПЛАТІТЬ ЗАЛЕГЛОСТИ!

НАРОД, ЩО НЕ ВМІЄ ПИЛЬНО ЩАДИТИ —
ТО ЗАВЖДИ В ЗЛИДНЯХ ГІРКО БУДЕ ЖИТИ!

ЩО ПИШЕ ЛЕВКО ТРІСКА...

6. Змагання за мандрівний годинник...

Давно ферії минули, наче їх вітри задули! Тато каже, щоб ми літо вже тепер цілком забули, тай говорить: „Нема літа! Вже прийшла осіння мода, а ця мода каже вчитись, бо не вчитись — булоб шкода.“

„Вас є три (говорить батько): Левко, Славко, ну, і Мирон. Всі до книжки ви беріться, але пильно, радо, щиро. Три брати повинні в школі в пильности переганятись, — як у спорті, так в науці за першенство вам змагатись!“

А я кажу: „Добре, тату! Але хто за пильність нашу нам всім трьом, так, як спортсменам, призначить мандрівну чашу?..“

А наш батько усміхнувся та й говорить: „Згода, сину! Ось, на шафі той годинник, що показує годину. Я купив вам той годинник, щоб годину завжди знали, щоб на час могли збиратись і до школи не спізняли.“

„Ви нераз уже питались, хто з вас цей годинник має. Я ж казав, що він ваш спільний, всім години вибиває.“

„Та від нині він, мов чаша, буде собі мандрувати: котрий з вас найліпше вчиться, той годинник буде мати.“

„Тепер Мирон з вас найліпше приніс свідоцтво до хати, то на цей рік він годинник своїм може називати.“

„Та як Славко або Левко у науці переможе, то від Мирона годинник перебере знов, небоже.“

„Та хто з вас через три роки буде перший у науці, тому раз на все годинник передам у його руці!“

Аж тепер ми всі три взялись, як ніколи, до науки! Хоче ж кожний з нас узяти той годинник в свої руки...

Та, як буде, — Бозя знає! А тимчасом го-го-го! Пильно взявся до науки цього року

Ваш ЛЕВКО.

Листи вуйка Степана.

Дороженькі мої друзі!

Недавно, бо щойно вчора, прийшли до мене у гості Галя, Оксана, Марійка, Ромцьо, Петрусь, Миксим і Микольцьо. От, це була радість! Посідали довкруги мене таки на підлозі й почали розказувати: як вони пережили вакації, де їздили, як бавилися, та як почали новий шкільний рік.

Оксанка хвалилася новими книжками до III-ої класи, що їх татусьо купив. Петрусь показував мені новий зшиток, вже дещо записаний. І так кожне чимось хвалилося. А найменший Микольцьо (а має лиш 4 роки) приніс зі собою книжечку з образками. На одній сторінці була намальована курка, що водить за собою курятка. А дальше Брисько сидів коло своєї буди й висопив язик — здається, дуже йому гарячо. На інших сторінках були намальовані котики, що граються мячиком, коровця, коник — ціле господарство.

— Вуйцю! — почала Галя, як ми скінчили вже оглядати книжечку Микольця — мені купила мамуся книжечку «Хрест над Дніпром». Там пишеться про те, як то Володимир Великий охрестив Україну.

Дуже гарна книжечка...

— Вуйцю! Вуйцю! — перебив Ромцьо — а мені тета Тося купила три книжечки «Світिका Дитини».

— А я вже цілий «Світик Дитини» прочитала! — хвалилася Марійка... — Там такі гарні віршики, я їх напам'ять учуся...

— Я найліпше люблю читати «Історію України» — відозвався Петрусь. — Я вже всіх князів знаю... О... Ольга, Володимир Великий, Ярослав Мудрий...

— Е! Я більше знаю — перебив Максим — бо я знаю й про гетьманів і козаків та про стрільців.

І так хвалилися діточки, а мені аж серце мало що не вискочило з радості, що мої маленькі друзі так люблять читати книжечки й добре тямлять, що в них написано...

Коли вже всі доволі наговорилися й нахвалилися, попросив мене Микольцьо:

— Вуйцю, а тепер ви нам оповідайте дещо...

— Оповідайте, оповідайте! — просили за ним інші діточки...

— Ну, добре! — почав я. — Оповім вам дещо з цього часу, як я був такий маленький — як ви...

— Добре, добре! — закликали всі радісно.

— Як я мав чотири роки, то моя мамуся — почав я оповідати — купила мені на мої іменини книжечку. А в ній були самі лиш образки. Були там грізні льви, тигри, журафа з довгою шиєю, слоні з такою величезною трубою й багато інших диких звірів. Що-дня оглядав я цю книжечку, ба навіть сам собі укладав такі коротенькі оповідання про ці звірята й оповідав їх мамусі, татові, бабці, няні та й також діточкам, що не мали ніяких книжечок. Це була моя перша книжечка в моєму житті... Коли я вже почав ходити до школи й навчився читати, то татко запенумерував для мене таку діточку газетку, що називалася «Дзвінок», бо «Світик Дитини» ще тоді не виходив. Які там були гарні віршики, оповідання. — Я їх стільки разів прочитав, що й напам'ять

умів. А коли я вже був більший — то не було місяця, щоб я не купив собі якої книжечки... Коли не мав грошей, то випозичав книжки у товаришів, або в шкільній бібліотеці й читав, читав, читав... Усе знаходив час на читання... І тепер, коли лиш можу, купую все книжку й читаю. Бо без читання книжок — чоловік нещасливий, нічого не знає й подібний до сліпого чоловіка, що не бачить ні сонечка, ні зелені довкруги себе, ні зірочок на небі, ні місяченька, ні людей. У нього вічна темнота, вічна ніч. Бо знайте, діточки, що чоловік тоді найщасливіший, коли щодня щось нового навчиться, нового довідається. А довідатися можна лише з добрих, гарних книжечок і зі своєї дитячої газетки. Лише треба вважати, щоб не нищити книжечок, оправити їх гарненько й по прочитанні поставити у шафу. І назбирається тоді ціла бібліотека. От, подивіться тут, діточки! — привів я їх до шафи й отворив її — самі книжки. Й великі й малі. І це все, ще від того часу, коли я дістав цю першу книжечку з образками.

І я виняв тую книжку і показав дітям. Вони оглядали її з усіх сторін, а Микольцо хотів навіть замінятися зі мною... Інші діти просили, щоб я їм показав таку грубу книжку! Це були оправлені річники «Дзвінка».

— О, — нараз крикнула Галя — то вуйцю й «Світик Дитини» має!.. О! — почала щось нишпорити у куті шафи. — Й книжечки: «Від крем'яниці до рушніци», «Петрусь Шкода», «Богданчик Пустунчик», «Мишка Гризикнижка», «Іванків День...» О, о! Скільки їх тут є!..

— А по що вуйцеві ці книжечки? — спитав мене Ромцо.

— Бо, бачиш, дитинко — відповів я — люблю читати книжечки й для дітей... Я тоді пригадую собі свої молоді літа, найкращі з усього життя.

— А ці великі, грубі книжки, то про що вони пишуть? — спитала Марійка.

— Одна, то «Історія України», друга, це Шевченків «Кобзар», а інші то твори наших великих письменників і поетів. А тамті, що на другій полиці, — це про винаходи й подорожі по далеких краях... Інші, от ці тут — пишуть про Січових Стрільців, про похід на Київ... Треті знов, оті в чорних окладках, то такі, що їх в театрах представляють...

— О, я би хотів їх прочитати! — кликнув Петрусь...

— Ні, Петрусь! — відповів я. — Ти ще маленький і тому не можеш читати тих грубих книжок. Найперше читай такі маленькі, призначені головню для діточок. А коли підростеш, то будеш читати й інші, такі, що їх читають дорослі люди.

— І я буду читати, і я... і я... — кричали діти навипередьки.

— А я сказю мамусі, щоб мені купила се одну книзьоцьку з обрязьками — лепетів Микольцо.

— Я маю заощаджених 2 злоті то завтра куплю собі книжечку про наших гетьманів — говорила Оксана.

— Я попрошу татуса, то мені купить аж чотири книжечки! — твердив Ромцо.

— А моя мамуса бідненька, немає грошей, бо татусьо вмер на війні, то я не маю за що купити книжечки. Може позичу собі в школі, або від товаришки — відізвався Марійка.

— Я тобі так дам — відізвався Петрусь. — Я маю десять...

— І я тобі теж одну подарую — сказала Галя.

— І я тобі щось дам — відповів я.

Витягнув я з шафи оправлений річник «Світика Дитини» й подав бідній дівчинці... А вона схопила його й кинулася мені на шию...

— Які ви, вуйцю, добрі! — І поцілувала мене сердешно.

І так на огляданні книжок та на розмові про книжки зійшло нам ціле пополудне. Й коли почало темнітися, діти стали збиратися до дому.

— Прийдемо до вас, вуйцю, за кілька тижнів... Й кожне з нас тоді скаже, скільки книжечок купило, скільки прочитало й що в них було — говорив Ромцьо.

— І я!.. І я!.. І я!.. — гомоніли другі діточки.

Я випровадив їх з кімнати й довго дивився за ними думаючи: які це гарні мої діточки, що так люблять читати добрі книжечки й свою газетку. Коби так усі українські діти горнулися до рідної книжечки й газетки — тоді напевно й швидко на нашій землиці зійшла би ясна зіронька.

АЛЬБОМ »СВІТКОВИХ ЧИТАЧІВ«.

Малий ковбой зі Саскатуну.

Веселу й пишну міну
Має хлопчина той, —
На конику буйному
Сидить малий ковбой.*)

Це друг наш і знайомий,
Зоветься — Лев Коссар,
Ця знімка — з Саскатуну
Для нас сердечний дар.

Левцьо тепер з Канади
Листа нам написав:
Як він на фармі літо
Весело прогуляв, —

Та як тепер до книжки
Береться пильно знов,
Бо так, як до забави,
Й до праці він готов.

Яка ж то його праця?
Спитає не один...
Щодня Левцьо у школі
Сидить по сім годин!

Та ще й читати „Світик“
Він знайде завжди час, —
За те, наш любий Левцю,
Прийми привіт від нас! Ю.

*) Ковбої в Америці й Канаді їздять на конях і славляться великою відвагою.

Намí мамí. ГОСПОДИНÍ

Овоче́ве пиво.

За тиждень мамці іменини,
То нині вже нам слід думати:
Як мамцю в кухні заступити
І як гостей би нам прийняти.

Зварити і спекти вже вмієм,
Та знаєш, є в старім звичаю,
Що і напиться щось треба
Ага! Пождіть, вже знаю, знаю!

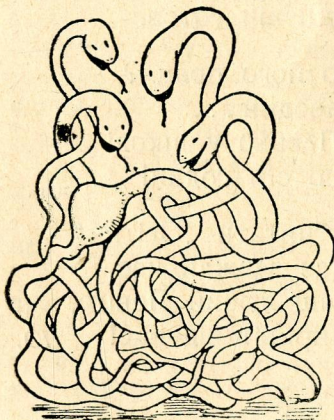
Візьму яблук гарних, свіжих,
На терці їх пітру міленько,
Запарю кипятком у слою
І вкрию полотном чистеньким.

Постоїть це в теплі дві доби,
Потім відціджу через сито,
І до смаку ще посолоджу —
Напій смакує знаменито!

А як гостям по обіді
Дала вже напиться,
То на правду, що не могли
„Пива“ нахвалитись.

Примітка: Напій можна робити з яблук, або з грушок. По перецідженні і посолодженні налити до пляшок. До кожної пляшки варто вкинути бодай по дві роздроблені родзинки. Наливши до пляшок, тримати вже на холоді, добре і в леді.

ВПРАВА ТЕРПЕЛИВОСТІ.

В одній менажерії були 4 великі вужі-давуни, що живуть у гарячих краях. Вони живляться живими звірятами, такими, як: крілики, поросята, серни, кози.

Одного дня впустив хтось до клітки цих 4 вужів одного крілика. Всі вони кинулися, щоб цього крілика зловити. Одначе лиш одному з них вдалося крілика вхопити і проковтнути.

Винайдіть отже на тім, рисунку: котрий з цих 4 вужів проковтнув цього крілика? Відповідь можна прислати разом із загадками до редакції „СВІТИКА“.

ДЛЯ „НАШИХ НАЙМЕНШИХ“

видало Т-во „Рідна Школа“
прегарні 4 віршовані казочки
Марійки Підгірянки
з барвними образками Е. Козака:

- 1) Брисько, гуска і лисичка.
- 2) Юркова мандрівка.
- 3) Юрко, Жмурко і Хмурко.
- 4) Кравчиня Маруся.

Ціна кожної книжечки 50 сот.

Ждайте цих книжечок по всіх
українських книгарнях у краю!

Головний склад у:

КНИГАРНІ „РІДНОЇ ШКОЛИ“

Львів, ул. Сикстуська, ч. 20.

**Хоч Славкові лиш пів рочки,
То вже розуміє —
Що йому найкорисніше —
Він це добре чує.**

**Тому, коли тільки „гамцю“
Він охоту має —
За „Маслосоюзу“ пляшку
Ручкою сягає...**

Найкращий спосіб ощадности!

Жовтень — це місяць книжки
і ощадности. Дбайливі роди-
чі ощаджують постійно тоді —
наколи **обезпечать** своїх
дітей на їх вивінування на
дальші високі студії або осно-
ву варстатів праці для них

в одиноким українським
обезпеченевім Товаристві

„КАРПАТІЯ“

Львів, Ринок ч. 38. Тел. 258-43.

**РОДИЧІ! — пишiть за інформаціями
в справі обезпечень ощадностевих.**

ЗАГАДКИ!

- 1). Чому в Галі усмішка така
[чудова?
Бо вона їсть помадки —
»Ф..... Н...«
- 2). Коли на павзі в школі
Найсолодша була розмова?
Тоді, як в шкільній крамниці
Є цукорки — »Ф..... Н...«
- 3). Чи був би Ромко Муха
»Форцугом« в першій класі?
Ні! — сли б не їв щоденно —
»Рачків«, »Оксан« »Тарасів«.
- 4). Яка для мамусі несподіванка
[готова?
Як на стіл пришле тортик —
»Ф..... Н...«
- 5). Котра для дітей найкраща
[установа?
Наша фабрика цукорків —
„ФОРТУНА НОВА“!

ПІСЕНЬКА ПРО „ПРАЖІНЬ“-КАВУ.

(Співати на арію: „Кажуть люди щом щаслива“)

Хто там яку каву любить,
Я тим не журюся —
Я найрадше „ПРАЖІНЬ“-кави
Горнятко наплюся...

Добра та „Пражінь“ звичайна
Й „ДОМІНО“ — кістками!
Хто не знає „Пражінь“ кави?
Є такі між вами?

ШКОЛЯРІ І ШКОЛЯРКИ!

Яким милом Ви щоденно рано миєтеся?

Пам'ятайте, що кожний український школяр і кожна українська школярка миються тільки

МИЛОМ „ЦЕНТРОСОЮЗУ“

якого домагайтеся
в кожній крамниці!

Пам'ятайте про це!

ЗАГАДКА!

Читачки і Читачі!

Ану чи вгадаєте: Як пізнати,
котра свічка є зроблена в фабриці „КЕРОС“?

(ВІДГАДКА: Кожда свічка, вироблена на в укр. фабриці „КЕРОС“, фірмовий „КЕРОС“)

Найкраща книжечка для дітей і молоді, яка вийшла з нагоди Ювілею 950-ліття Хрещення Руси-України, це безперечно історичне оповідання Антона Лотоцького п. з.: „ХРЕСТ над ДНІПРОМ“. Ціна книжечки: 50 сотиків (з пересилкою 60 сот.). Хто спроваджує 10 прим. дістає 25%, опушту і не платить коштів пересилки. Замовлення посилати переказами грошовими на адресу: Накладня Михайла Таранька, Львів, Зіморівича 2.

Хто дбає про здоров'я своє, своїх дітей і всього народу — той читає

одинокий гігієнічний місячник:

„НАРОДНЕ ЗДОРОВ'Я“

з постійним додатком
для дітей!

Цілорічна передплата: 150 зл.

Пишіть на адресу:

Львів, ул. Уейського, ч. 14.

Кожна інтелігентна українська родина в краю і закордоном постійно передплатує і читає:

„РІДНУ ШКОЛУ“

ілюстрований двотижневик
який вже 7 літ виходить у Львові.

Умови передплати:

квартально 3 зл.
річно 10 зл.

Для закордону 2½ доляра річно.

Жадайте оказових чисел!

Адреса Редакції й Адміністрації:

Львів, ул. Сикстуська ч. 46.

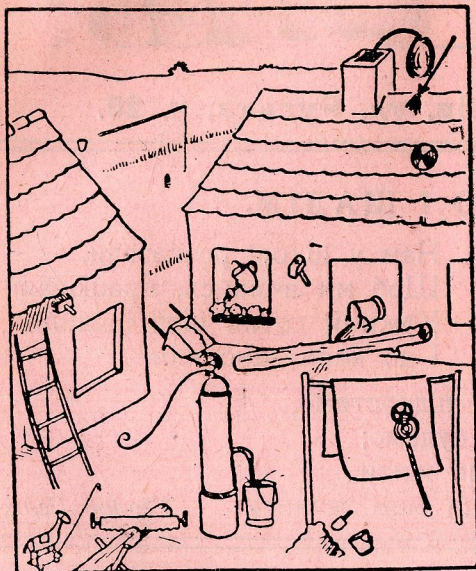
фотоплястікон „SWIATOWID“ Львів, — ул. Коперника, 11.
Бісвітлює прегарні краєвиди з цілого світа. Вступ для молоді 10 сот., для старших 20 сот.

Ми відгадаємо

Заворожене містечко.

(Рисункова гомиголовка — 5 точок)

Відгадуйте: які особи працюють, чи бавляться, чи щось виконують у місцях означених рисунками. Назвіть ті особи і счисліть, кілька їх є всіх разом на тім образку.

Загадочні візитівки (2. тч.)

(Склала: Яся Гранківська)

Л. Яркош

Хто це є?

У. Лечить

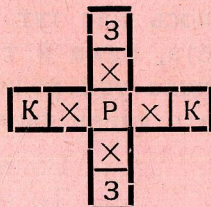
Чим є цей пан?

Хрестиківка (3 точки).

(Зложив: Михась з Канади)

Був раз собі один хлопець,
П... п називався,
Узяв в руки гострий ніжик
Й хрест робити взявся.

А на хресті буквів десять
Став ножем довбати,
Що слів двоє взад і вперед
Можна відчитати.

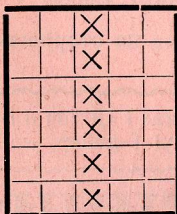

А таких слів любив хлопець
По книжках шукати,
Бо і його ім'я можна
В той спосіб читати.

Ви цікаві, як він звався?
Ану, відгадуйте!
Доповніть хрест і майстрові
Ім'я повне дайте.

Фігуральна загадка (2 точки).

(Уложив: Орест Коваль)

Гуцульський танок.
Назвище кошового на За-
Інакше: тризна. [поріжжі.
Низка чумацьких возів.
Трависта рослина.
Рід павука.

Букви на місці хрестиків дадуть назву місцевості, де зберіглися укріплення нашого княжого города.

Відчитайте відому приповідку. (1 точка).

(Уложила: Ася Гранківська).

ГІБ СЕП ЗЕЧЕР ВОСЕ.

„ДЕНЬ ОЩАДНОСТИ“ — ЗІ ЖОВТНЯ!

„ДНІСТЕР“ — Львів, ул. Руська, ч. 20.

ПРАЦЮЙМО І ЩАДИМ.

Ой, зійшлося нас тут багато:
Вуйко, тета, мама й тато:
Тут прийшла уся родина,
Бо важна є днесь хвилина.

Нам у школі розказали,
Щоб ми вчились, працювали,
Кожний сотик щоб щадити
І до каси заносили.

Бо як колись підростемо,
То багаті всі будемо;
У добрі будемо жити
Й Бога Творця мем хвалити.

Теодор Пеліх.

ПОЧТА ФІЛЯТЕЛІСТІВ — »СВІТИКОВИХ« ЧИТАЧІВ.

Бажаю обмінюватися значками зі всіми закордонними читачами
»СВІТА ДИТИНИ«. Моя адреса така:

Роман Бабій
Турка над Стриєм.

Poland - Europa. — почта в місці.

Від Редакції: Всіх збирачів, що бажають увійти в маркообмін з читачами
»СВІТИКА« — прохаємо надсилати адреси і подавати, якими значками бажають
обмінюватися.

Від січневого числа введемо на сторінках газетки постійний КУТОК для на-
ших молоденьких філятелістів.

ЖЕРТВИ: на поширення »Світика« і »Діточої Бібліотеки« зложили: Вп. Ева Савицька
(через п. Анну Оліяр з Тавнтону) 1 доляр, — Левко Коссар зі Саскатуну 25 центів.

„СВІТ ДИТИНИ“ виходить раз у місяць в обемі 32 сторін друку.

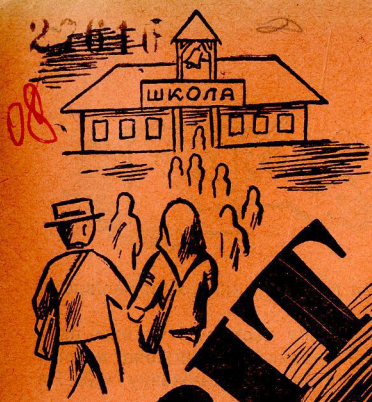
Умови передплати на рік 1938:

В краю річно 4 зл., піврічно 2 зл., квартально 1 зл. — Для Америки й Ка-
нади 1 доляр.; — для Чехословаччини 25 кор.; — для Румунії 150 леїв річно;
для Аргентини 4 пези; — для Бразилії 20 мільрайсір.

Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, ул. Зіморовича 2.

Конто П. К. О. Львів, ч. 503.330.

Телефон 257-87.

III
7-12.526
1938

СВІТ ДИТЯЧИЙ

ЖУРНАЛ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ.
1938

РІК XIX.
„СВІТ ДИТЯЧИЙ“

ЛИСТОПАД

Ч. II.
Lwów, Zimorowicza, 2.

Тилищ добас листогок

Любомир Рихтицький в Дрогобичі: Передплата за газетку і книжечки вивірнана по кінець грудня 1938. Залеглости нема жадної.

Дозя Магир у Ваньковій: Чи одержала »Робінзона« 1-шу частину і чи вже прочитала цю книжечку? Напиши мені, як вона тобі подобалася! Завдяки тій книжечці англійський нарід добув собі панування над усіма морями. Чи прочитала теж книжечку »Від Ля Плати по Анди«? Це дуже гарна і повчальна книжечка.

Аня і Софійка Глібовицькі в Седльцах Дуже вдячний Вам, любі пташечки, за гарного листика. Маю надію, що постійно будете переписуватись зо мною. За надіслану світлинку дякую Вам гарненько. Я хотів би помістити її на своїх сторінках — але вона дуже темна і тому вийшла б невиразно. Може маєте якусь яснішу, на якій були б Ви інакше уложені та зі »СВІТИКОМ« в руках — то пришліть, а поміщу її в »Альбомі Читачів«. Здорові були, мої любі приятельки!

Ярослав Микитюк у Шилипах: Розвязки можна тепер прислати і по речинці. Газетка ніколи не виходить на 1-го в місяці — бо тоді виходять дві інші дитячі газетки. Отже щоби аж три газетки не приходили до дітей нараз — ми висилаємо »СВІТИКА« до перва около 10-го кожного місяця. Про це ми вже нераз писали в переписці.

Олександр Осипчук на Поліссю: Чи доходить до Тебе газетка правильно? Ти подав мені адреси до кількох товаришів. Я не вислав їм досі газетки, бо не знаю, чи до Тебе вона правильно доходить. Тому відпиши мені негайно. Поздорови від мене Максима Дейнака, Івана Борчука, Степана Куцка та Андрія Борчука, якому перекажи, що його листа я одержав і дуже тішуся, що так бажаєте вчитися по українськи та читати українські книжечки. Буквар дістанете незабаром. Зоорові були мої друзики!

Павло Чабанець на Волині: Я вислав тобі »Світика« — але не знаю, чи дійшов він до твоїх рук. Тому напиши мені, чи газетка приходить і що в ній Тебе найкраще цікавить? Гарзд!

ПЕРШІ СПРОБИ НАШИХ ЧИТАЧІВ.

Віршована розвязка »ФІГУРАЛЬНОЇ ЗАГАДКИ« Ор. Коваля з 5-го числа.

Перше — буква українська,
Що »КА« вимовляєм;

Друге — місто на Поділлі —
БАР ся називає.

Третє — устя ріки: гърло —
Можна так назвати;

А четвєрте — імя жінки:
ГОРПИНА, мій брате.

П'яте — це столиця ПРАГА,
В чехів гарне місто;

Шесте — числівник у межах
До сто, а не двісто...

Семе — буква українська,
Що мож »И« назвати —

А все рззом відгадане:
Це наші — КАРПАТИ.

Так розвязав я загадку
Інакше не вмію —
Відпишіть мені чи добре —
Пане добродію!

Іван Лазечко з Підлісєва.

ПОЧТА ФІЛЯТЕЛІСТІВ.

Бажаю обмінюватись значками з усіма закордонними читачами »Світа Дитини«. Офєрую до заміни польські значки.

Любомир С. Рихтицький
Drohobycz-Więzienie, Poland — Europa.

ХТО ПОСІЯВ ДОБРЕ, МАВ ЖНИВА БАГАТІ, —
І ВИ ДОБРЕ ЖНИВО БУДЕТЕ ЗБИРАТИ, —

коли замолоду почнете щадити

В ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ

у ЛЬВОВІ, ул. СЛОВАЦЬКОГО, 14.

(ФІЛІЯ БАНКУ: Станиславів, ул. Собіського 11)

„ТО-П“

МЕХАНІЧНА ФАБРИКА
ПАПЕРОВОГО ОПАКУВАННЯ

і

СКЛАД ПАПЕРУ

Властителі: М. Атаманюк і С. Мурин

Львів, ул. Городецька, 173.

Телефон: 283-67.

ПЕРШОРЯДНА РОБІТНЯ ФУТЕР

Юліяна Глушевського

Львів, площа Капітульна 3.

(І. поверх). Телефон: 254 - 46.

виконує всякі роботи з обсягу
кушнірства — плащі кримські
сільськінові, футра мужеські, як
також всякі вироби галантерейні.

ФОТОПЛЯСТИКОН „ŚWIATOWID“ Львів, — ул. Коперника, 11.
Висвітлює прегарні краєвиди з цілого світа. Вступ для молоді 10 сот., для старших 20 сот.

УКРАЇНСЬКА ДИТИНО!

Чи знаєш, що це таке:

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“?

Це найстарша наша Спо-
живча Кооператива, яка
існує вже поверх 50 літ!

Її Централь і всі Магази́ни на-
ходяться у Львові, у великій
кам'яниці в Ринку, під ч. 36.

Має вона по всіх більших мі-
стах у цілїм краю свої склепи.

Старайся сама і поручай іншим,
щоб купували завжди всі то-
варі лиш у склепах „Народної
Торговлі“!

Памятай про це!

*пийте
пастеризоване
молочко з „Маслосоюзу“.*

Малий Левцьо́ їде до школи,
їде, поспішає,
А під пахою снідання
Для себе таскає.

Це молочко „Маслосоюзу“
У пляшці літровій —
Ті, що пють його щоденно:
Є сильні, здорові!

„ДНІСТЕР“ Львів, ул. Руська, ч. 20.

Кожна інтелігентна українська родина в краю і закордоном постійно передплачує і читає:

„РІДНУ ШКОЛУ“

ілюстрований двотижневик який вже 7 літ виходить у Львові.

Умови передплати:

квартально 3 зл.
річно 10 зл.

Для закордону 2½ долара річно.

Жадайте оказових чисел!

Адреса Редакції й Адміністрації:

Львів, ул. Сикстуська ч. 46.

Пам'ятайте діти!

Якщо свічка не має витопленого знаку „КЕ-РОС“ — то тая свічка не є вироблена в нашій найбільшій фабриці свічок. Тому жадайте в склепі, де мама купує, лише свічок „КЕРОС“!

Славця каже: — Певно, певно!

І смачненька і здорова

Для дітей і для дорослих

„ЛУНА“ — кава солодова!

охор. знак.

Тому вся наша родина

Кави „ЛУНА“ уживає —

І цикорії до неї,

Що ту саму назву має...

Мило „ЦЕНТРОСОЮЗУ“!

Прийшов Петрик до Данила,

А він руки мити став —

— Якого вживаєш мила?

Він його спитав.

А якогож нам вживати?

Чейже кожний знає:

Що найкраще у нас мило

„ЦЕНТРОСОЮЗ“ має!

Найгарніше мие лице,

Руки й усе тіло

Мило „ЦЕНТРОСОЮЗОВЕ“

Пояснив Данило...

Тайна успіху!

Каже Ромко до Ганусі:

— Мене це втішає,

Як мене щоденно в школі

Учитель питає...

Бо я завжди добре вмію

Лекцію сказати —

То чомуж би мені треба

„Двійочки“ боятись?

При своїй науці дома

Осолоду маю:

Бо цукорки із „ФОРТУНИ“

Завжди заїдаю...

Привіт ровесникам за Карпатами.

Сестри й братчики кохані!
Осінньої днини
Зза Карпат до нас наспіли
Радісні новини...

Линуть вістки за вістками,
Що на Закарпатті
Цього року Ви зібрали
Жнива пребагаті.

Та не тії жнива, браття,
Що ростуть на полі,
Але тії, що у серці
Родять зерно волі!

О, вітайте, браття й сестри
З красними жнивами!
Ми радієм, що заблисла
Благодать над Вами!

Ми радієм, що в ту осінь
В Вас, на рідній ниві —
Сонце, мов на весні, сходить,
Сходять дні щасливі!

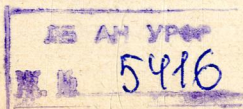
В світлі дні ті Ви прийміте
Привіт від нас щирий:
Жийте, друзі, й виростаєте
У щасті і в мирі!

Та учітесь — по новому
Працювати й жити —
І в потребі — тої Волі
Вірно боронити!

Юра Шкрумеляк.

ЛЮБІ ЧИТАЧІ! В листопаді пригадайте собі всі про свого вірного приятеля „СВІТИКА“ й усвідоміть собі: що його доля і розвиток від Вас залежать. Станьте отже йому теж щирими друзями і як добрим приятелям годиться: вирівняйте не тільки самі залеглисть за рік 1938 але й свого товариша чи знайомого наклоніть, щоб був точний у відновлюванні передплати, або щоб передплатив собі „СВІТИК“ на 1939 р. наколи його ще досі не передплатує! Нехай отже Листопад — буде „Світикови“ рад!

Адміністрація.

Листопадова казка дідуся Тараса.

Листопад, та день такий гарний, як рідко в осені. Сонце, правда, вже не дуже гріло, але світило так якимось ясно. І небо було таке чисте, погідне. Тож і не диво, що дідусь Тарас, узявши в руки палицю, пошкандибав у сад.

Тут, що правда, не було вже так весело, як літом. На деревах було вже листя дуже небагато та й те пожовкло й уже немов останками сил держалося гиллячок.

Дідусь Тарас подався білою стежечкою під стареньку грушу, що росла над струмком посеред саду. Дідусь спинився під грушею, постояв хвилиночку, а потім сів на лавочці під нею. Відложив палицю на бік, поклав руки на коліна та зідхнув:

— От, і осінь, листопад! Двадцять літ уже протекло...

В цій хвилині надбігла маленька, чорнява Олюнька, правнучка дідуся Тараса.

— Дідусю, дідусику, поцта, поцта! — кликала. — Є два листи й якась гална книзецка.

Ледви дідусь узяв від правнучки почту, та заложивши окуляри, став читати листи, як уже поназбігалися діти — дідусеві внуки та правнуки,

— Що це за книжка, дідусю? — спитався малий Славко, стриєчний братчик Олюньки, коли дідусь Тарас скінчив читати листи.

— Еге ж, що це за книжка? Які в ній образки? Про що в ній пишеться? Чи там є казочки, або байки? — посипалися дитячі запити.

— Нема в ній казок — сказав дідусь Тарас — але є повно образків. Та заки дам вам її оглядати, я скажу вам казочку: „про Лицаря без тіні“.

— Добре, дідусику, добре! — кликали діти, хоч які раді були вже тепер оглядати книжку з образками.

А дідусь, мов бажав з дітьми подрочитися. Поклав книжку собі на коліна та ще й лівою рукою придержував її.

— Отже слухайте! — почав. — Було собі село, а в цьому селі жив малий хлопчик. Весело жилося йому в батька й неньки. Бігав по гаях, по левадах, по полях; не знав що горе, що журба. Аж одного дня сказав батько:

— Миронку! Час тобі вже вчитися! Підеш у школу!

Злякався Миронко! Навіщо йому йти в школу, коли йому так добре в гаях і на левадах, так добре й так любо! Але не противився батькові й не показав по собі, що йому жаль за теперішнім дозвіллям — знав, що в батька слово тверде.

І почалася наука й у сільській школі й дома. Учився Миронко, але так жаль було йому втраченої волі. Не можна вже раз-у-раз бігати по гаях і левадах та полях, не можна вже воювати з будяками та кропивою. Миронко часто воював із ними. Було візьме гнучкого та хисткого прута та стинає чубаті голови

будякам і кропиві. Уявляв собі, що це вороже військо, а він воює з ним, як князь Святослав Ігорович із печенігами, або князь Роман Мстиславич з половцями, чи гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний із татарами.

Але й тепер тільки скінчиться наука, тільки дома всього навчиться й попише задачі, вибігає він до шкільних товаришів

і разом заводять війну. Діляться на два табори — один, це „запоріжці“, а другий — „татари“. А запоріжцями завжди проводить Миронко. І завжди він виграє „війну“.

І ще не так важко було Миронкові. Та несподівався, що жде його щось куди важче — бо розлука з батьком, з ріднею, з товаришами, з рідною хатою, з селом.

Сталося це тоді, як Миронкові було дев'ять літ. Став його батько підготовляти до шкіл до міста. Та те ще ніщо, але ось прийшов час, що батько сказав:

— Поїдеш завтра вчитися в місто!

Миронкові трохи сльози не бухнули з очей, та силою волі спинив їх і побіг у сад пожалуватися яблоням, грушам, черешням, що вже не буде бігати до них „у гості“, бо мусить їхати в місто на довго, довго. Іде й тут уже не спинює сліз. Аж бачить, а проти нього йде струнка висока пані в панцирі та в шоломі, а в руках держить щит і спис. Зовсім така, як він бачив на малюнках.

— Ах, це богиня війни! — прошибла його думка.

І вона спинилася перед ним та сказала:

— Іди, вчися! Ти будеш моїм лицарем, лицарем без тіни й без плями!

Сказавши ці слова — зникла. І відразу якось так легко стало Миронкові на душі, начеб якусь нову силу почув у собі.

Поїхав у місто й учився. І прийшов час, що покінчив і ту школу. І тоді вечором знову з'явилася йому та сама богиня війни та сказала:

— Будеш моїм лицарем без тіні!

Але батько призначив сина до іншого діла. Мирон послушав батька. Та тепер уже раз-у-раз з'являлася йому ночами богиня й говорила: „Будеш моїм лицарем!“

І поїхав тоді Мирон до батька та сказав:

— Тату, я хочу бути жовняром!

Батько бачить, що син так рішучо сказав це та й каже:

— Добре, йди вчися!

І пішов у військову школу та став старшиною. Аж тут зірвалася світова завірюха. Сливе всі держави світа станули одні проти одних війною. Пішов і Мирон на війну. Аж чує він: повстав відділ „Лицарів Червоної Калини“ під рідним прапором. І серце в нього защеміло, душа забажала бути разом із ними.

І знову з'явилася йому богиня та сказала:

— Іди до Лицарів Червоної Калини! Веди їх до слави!

Послухав Мирон того наказу і пішов.

І вчив їх піднімати Червону Калину. І полюбили його завзяті лицарі, батьком своїм назвали.

Аж пішла радісна вістка по світі широкому: „Тюрма народів валиться!“ І заспівали „Лицарі Червоної Калини“ заспівав весь нарід радісних пісень перемоги. Та ба — не стало тюрми народів Білого Ведмеда, як знову взялися будувати на її місці нову і ще страшнішу тюрму „Обманців Червоної Зорі“. І стали заманювати несвідомих у свій червоний табор. І поділився весь народ на багато таборів і не було між ним згоди. Тоді сказали провідники народу Миронові:

— Бери в руки булаву й веди військо! І він повів його і здобув столицю. Але тут нові вороги з'явилися: голод, холод і пошести. Мав Мирон 100 тисяч лицарів, а пошесть узяла йому й поклала в могилу 40.000 лицарів. І взявся він рятувати ще й тих. І вирятував, що далось.

Та не довелося підняти Червоної Калини, бо цвіт з неї привяв... І по різних пригодах вернувся Мирон у рідну країну та став орати рідні перелоги. Аж знову з'явилася в його хату богиня та сказала:

— Дякую тобі, лицарю без тіні й без плями, що вірно та по лицарськи сповнив свій обов'язок!

І заплющив Мирон очі на вічний сон. І потрясла сумна вістка всією країною й поза її межі полинула. І злетілися орли з його стотисячного війська, „поховали пана отамана“. Передали його тіло тим, що лягли буйними головами за рідну землю й нарід рідний... Тут і моїй казці кінець — сказав дідусь Тарас.

А всі діти враз закликали:

— А ми знаємо хто цей Мирон! Це генерал Мирон Тарнавський, що помер цього року дня 29 червня.

— Так, діти! — притакнув дідусь Тарас — це він! Він, що проводив 100 тисячною Галицькою Армією й із нею здобув Київ. І не перемогли його й його війська ніякі вороги, тільки страшна пошесть — тиф, що „забрав галичанам, сорок тисяч цвіту“. А й решта, хоч і остала в живих, то в більшості теж нездужала на тиф.

— А чогож так той тиф ширився? — спиталася гімназистка Галюся.

— Того, Галюсю, що довкола були вороги й галицькі війська були відтіяні від світа й нівідки не могли дістати ні ліків, ні одягів і санітарні відносини по шпиталях і збірницях недужих були страшні. Генерал Тарнавський старався різними способами рятувати своє військо, та тут був він безсильний. І тому верх на Україні взяли московські більшовики.

— А генерал Тарнавський вернувся в Галичину й тут господарив аж до смерті! — сказав Ромко.

— О, як бачу, то ти вже знаєш життепис генерала! — сказав дідусь.

— Знаю з дідусевої казки — засміявся Ромко.

— А так — сказав дідусь Тарас — то ще скажу вам, що ген. Тарнавський родився 29 серпня 1869 р. в Бариліві, радехівського повіту, де його батько був священиком. Потім став австрійським старшиною й як такий був у війну командантом Вишколу УСС. В часі українсько-більшовицької війни став начальним командантом Української Галицької Армії, а по війні осів у селі Черниці, під Бродами, й господарив тут 20 літ. Що року приїгдив до Львова на 1 листопада, щоб поклонитися тіням своїх стрільців, що їх усіх любив як власні діти й усі вони любили його, як рідного батька. А ті, що осталися в живих, поважали його так і по війні й хто тільки міг прибув на його величаві похорони у Львові. Помер він 29 червня 1938 р.

— 29 родився і 29 помер! — завважив Ярको.

— А тепер огляньте собі цю книжку! — сказав дідусь Тарас. — Тут є повно світлин з його похоронів.

І діти кинулися оглядати книжку.

Антін Лотоцький.

У МАРКІЯНІВ ДЕНЬ.

Сотня літ уже минула,
Як розвіялась тут тьма,
Бо земля, яка заснула,
Пробудилась до життя.

Всім нам сонце засвітило,
Засвітили і зірки,
А життя руслом поплило
І зацвили веснівки.

Сто „Русалок“ прилетіло
З Будапешту*) тут до нас,
Сонце ясно так пригріло;
І настав нам кращий час.

Тож згадаймо всі „Русалку“,
Ту „Русалку Дністрову“,
Пам'ятаймо вже і змалку
Маркіянову дочку.

„Руська Трійця“ працювала,
А між ними Маркіян;
Темні мряки проганяла,
Щоб яснів наш рідний лан.

І полиньмо всі думками
До Підлисся, на курган,
Де дитячими літами
Жив Шашкевич Маркіян.

Теодор Пеліх.

*) „Русалку Дністрову“ друкував Маркіян Шашкевич у Будапешті і лише 100 примірників цієї книжки дісталось нелегально до Галичини.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ: НАЙНОВІШІ ЧАСИ.

7. 359 розстріляних під Базарем.

Наче в замкненій клітці орли — так почувалися українські вояки по таборах полонених та інтернованих, де мусіли жити в голоді і холоді по остаточнім відвороті з України осінню 1920 року до Польщі. Жадібно ловили всякі вістки з України, які їм приносили ті очайдушно відважні товариші, що переодягнені за селян продіставалися за Збруч на Україну та оглядали на власні очі, що виробляють москалі на поневоленій рідній землі. Між тими розвідчиками були навіть дівчата. Багато з них попало в руки большевиків і згинуло мученичою смертю. Але багатьом удавалося оглянути все, побувати в селах і містах і вернутися до товаришів у таборах з сумними вістками. Правда, приносили вони і відрадні вістки, а саме: що на Україні не вгавають повстання проти наїздника, що селяни виступають меншими і більшими відділами та винищують ворога, де тільки можуть. Це заставило українських вояків у таборах думати про те, щоб якось дістатися на Україну, прилучитися до повстанців і вигнати ворога з рідного краю.

Про це не переставали думати і команданти — і врешті рішили зібрати добровольців, найвідважніших, хоч тисячку-дві, та рушити через польський кордон на Україну. Цей таємний похід, про який не знала і польська влада, почав організувати літом 1921 року Юрко Тютюнник. Він порозумівся з довіреними козаками і старшинами, які воліли вмерти в бою за рідний край, ніж коротати свій вік у таборах. Умовилися, що одні з них постараться втікти з таборів, а інші, кому вдасться, зголоситися на нібито лісові роботи у волинських лісах, поблизу кордону, а там у слушний час зберуться і рушать за кордон.

Так і сталося. На початку листопада 1921 року на таємний зазив отамана Юрка Тютюнника зібралося над кордоном біля двох тисяч козацтва і старшин, готових на все. І хоча вони не були ні достаточо озброєні, ні одягнені, то вночі 4. листопада перейшли кордон і зараз таки стали криваво розправлятися з наїздниками. Роззброювали менші то більші большевицькі відділи по селах і містечках, здобували собі щораз більше зброї і йшли вперед. Випала тоді рання зима, впали великі сніги, холодний вітер проймав лихо одягнених людей до кости і давався в знаки раненим і хорим, що їх везли з собою на возах,

але відділ найвідважніших ішов нестримно вперед і в другій половині місяця став наближатися вже до Києва.

Але тут, на знеможених походом героїв, рушили десятикратно більші сили москалів. Ворожа кіннота окружила відділ і недалеко села Малі Міньки звели герої останній бій на життя і смерть. Тільки горстка врятувалася, а інші погинули в бою або попали в полон. Полонених відвели спершу до церкви і там тримали два дні в голоді і холоді. Потім, дня 21. листопада, вивели їх на широку сніжну леваду біля містечка Базар та приказали копати довгу і глибоку яму... Напроти усталили скоростріли.

Прочитали присуд смерти на 360 українських воїнів, що попали в полон. Тоді виступив один большевицький комісар і сказав:

— Хто з вас добровільно вступить до нашої армії і піде боротися проти бандитів (так большевики називали українських повстанців), того помилуємо!

Минали довгі хвилини, але ніхто не зголошувався. Тільки виступив один молодий козак. Вороги думали, що він хоче перейти на їх бік, але цей козак сказав:

— Я, козак Шостої Дивізії, Щербак, кажу вам, кати, від себе і від усіх нас, що ми смерти не боїмося, а вам таки служити не будемо! За нас помститься ще весь український народ!

В ту мить мов на таємний знак задзвеніла пісня: „Ще не вмерла Україна, ні слава, ні воля...“ Так засуджені на смерть дали знак, що готові вмерти за Україну.

Почали сікти скоростріли по рядах засуджених. Один за одним падав у могилу, а ті, що були ще живі, не переставали співати... Але пісня ставала щораз тихіша, щораз більше ври-вана, аж нарешті цілком увірвалася. Всі попадали в могилу.

Большевики засипали яму, а були в ямі ще й живі люди. Кажуть, що один козак вихопився ще з могили, коли його мали вже засипати, і почав утікати. Кинулися за ним кати, щоб убити, але селяни, що стояли довкруги, сховали козака між себе та заявили большевикам:

— Не займайте його! Ми не позволимо! Він вирвався вже з могили, не маєте до нього права!

І так той один козак урятувався.

Широка могила, де лягло 359 розстріляних героїв, свідчить і свідчитиме вічно про те, що Україна не віддасться добровільно Москві на поталу і що ще знайдуться местники за народню кривду і за невинно пролиту кров українського люду.

ПРИЄДНАЙ „СВІТИКОВІ“ НОВОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА!

Вуйко Ромко.

Весела байка
Любий брате, —
Та правди в ній
Найдеш багато!

6. Перший концерт...

І каже півень: »Люди ті
Тримають кріси у руці,
А в чересах ножі і пістолі,
Та тягнуть щось з чарок доволі.

»По всьому тут пізнає всякий,
Що ті всі люди — харцизяки;
Розбій — єдине їх заняття,
Зрошене кровю їхнє плаття».

»Давно не бриті, вигляд дикий,
Що зробим, Боже наш великий?»
»Втікаймо скоро« — каже кінь —
»Бо всім нам буде тут амінь!»

»Чекайте любі, ждіте кришку,
Раз пан-отець читали книжку»,
Сказав когут — про розбишаків,
Що є й між ними люди всякі.

Що не один, як роздобрился,
Потрапить з бідним поділиться, —
То в мене думка виринає:
Ми вбогі, але всі співаєм...

То заспіваймо їм чепурно,
Не обійдеться нам за дурно...
Як пісню гарну враз зачують,
То нас напевно почастують.

»Гавкаймо пісню!» — рік собака.
»Іржім скоренько!» — рік коняка.
»Мявкаймо зараз!» — каже кіт,
Що вискочив уже на пліт, —

»Лиш затягнім яку кантату,
То вже напевно візьмем плату».
»А сірий качур подав знак:
Таки співаймо, так, так, так«...

»Ставаймо, друзі, один на другім!»
Рік півень — кращий глас добудем!
На самім споді стане коняка,
А на верх його влізе собака.

»Псові на спину хай стане кіт,
А на kota мене всадить, —
А качур стане мов та муха
Коневі просто межи вуха».

Кінь каже: »Добре! Ще одно:
Тут уставляймося під вікно,
Що розбишаки відчинили —
І заіржім з усеї сили!»

»Брешім! Запіймо! — Буде красно,
Як качур своє дасть нам гасло,
Кіт каже — »Я забережню,
Що аж в хмарах оперу вчують!»

Так поставали. Качур каже:
»Тепер ми всі уже докажем,
Що ми модерні співаки —
Співаємо на всі лади«...

»Готовтесь! Ще відкашельнути!
З повного шлунка глас добути,
»На многа-літа«, раз-два-три —
Як знак подам вам, кожен дми!»

Так готові вже стояли,
А харцизи випивали
Того трунку, що аж диво:
Мід, горілку, вино, пиво.

І ковбаси ще перчені
Й колачі біленькі в жмені,
А на столі повно сала,
Що ватага десь украла.

Раптом качур: »Раз, два, три!«
І завили в голоси
Пісню ту: »Многая літа!«
Чути було на пів світа...

Півень потягнув тенором,
Кіт за ним замявкав хором,
Кінь страшенно заіржав,
А собака забрехав...

Остовпіли харцизяки,
Горлорізи, розбишаки,
А шкапа, що стара була,
Недобачала й не чула, —

Хоче вздріти, що там в хаті,
Чи ще далі слід співати,
І нагнулась неборака,
Під ногами трісь! ломака —

Враз копитом посовгнулась,
Впала та й перевернулась,
А з нею до тої дірки
Крізь віконнії одвірки

Вся »вежа« впадає в хату
Між громаду ту патлату...
Та і далі всі співають,
Брешуть, піють, завивають.

То ж то спів був повний верви, —
За страшний на людські нерви,
То не диво, що й бандити
Не могли вже й говорили,

Схопились і втікли з хати,
Деь рятунку пошукати,
Утікали, аж язика
Висолопили із пики.

А звіряча та громада,
Чи вже рада, чи не рада,
Доспівала свою пісню,
І говорить тоді злісно.

Гонористий наш когут:
»І співай їм тепер тут!
Ігноранти повтікали —
І все нам позалишали!

»Що ж — ми хочем, щоб був мир,
Сідаймо ж тепер за пир,
Як лиш зможем раду дати —
А потому підем спати...«

Бенкетують, йдуть тоасти,
Чим міг тільки хто допасти,
І співають, як хто вмів —
То ж то гарний був напів!

»Верховино« й »Чом так скрито«
Виходило знаменито,
А навіть незгірше вдали
Штудерну пісню »Гуляли«.

Наїлись всього до схочу,
Що лиш бачили там очі,
Врешті скипку загасили
І всі спати положились.

За дверима спав коняка,
Під порогом ліг собака,
Кіт на припічок у кут,
На бантині сів когут.

А під лавою улад
Сюди, туди і назад
Диригент собі ходив, —
Нові такти знаходив...

(Докінчення буде в 12 числі.)

Квітка щастя.

(К а з к а).

В подертій свитині, мотузком підперезаний, зі скибкою чорного хліба в торбині і костуром від злих собак у руках, вибрався Івась у світ шукати щастя. Не благословили його на дорогу ні батько, ні мати; не плакали за ним ні сестри, ні

браття. Лише стара Максимиха погрозила кулаком за пастушком-сиротою, що погордував недоїдками з багачевої миски.

З бабусиних казок виніс він спомин про чарівну квітку десь на верху страхітливої гори, що щастям нагороджує смільчака, який, поборовши всі труди і небезпеки, досягне і зірве її. Завзятого хлопця не лякали ніякі перешкоди. Сміло став вдиратися на гору і хочай нераз падав з утоми, не завернув з дороги.

Аж ось серед скельних зломів побачив він золотисту гадюку, що звинена в кільце грілася на сонці. Яркими мов огонь очима глянула на переляканого хлопця і прошипіла:

— Чого тут шукаєш, хлопче?

— Щастя, щастя шукаю! — відповів несміло Івась.

— Якеж у тебе це щастя? — зашипіла гадюка.

Задумався хлопчина. Згадав, як то за чорний сухар та дрантиву сорочину зимна роса жерла босі ноження на стерні за чужими коровами і закликав горячо:

— Багатство! Багатство, це щастя!

Захвилювали золотисті кільця і підіймаючись поволі, гадюка подала йому в писочку золотий ключик.

— Це тобі багатство! — прошипіла і зчезла серед каміння.

Золотий ключик лежав на простягнений руці хлопця, вилискуючись до сонця, а Івась стояв безрадно не знаючи, що з ним робити. Та коли підвів голову побачив, що стоїть перед розкішним садом в глибині якого пишається величава палата. З палати вибігли слуги, відчинили тяжкі ворота і згинаючись у низьким поклоні, закликали:

— Витай, пане, у своїм домі!

Сміло переступив Івась поріг пишної палати й тут для бідного хлопця почалось життя повне розкоші й утіх. У гурті веселих приятелів, серед бенкетів і розваг, провів він там багато літ. Завдяки золотому ключикові міг жменями розкидати золото, але щастя в цьому не найшов. Вкінці надоїли достатки і давня жажда щастя охопила його знову. Жбурнув золотий ключик у бузкові кущі, витяв добру палицю з ліщини, відшукав вузьку, гірську стежину та став уперто вдиратися на стрімку гору, на верху якої, як казала покійна бабуся, горіла у сонці чарівна квітка щастя.

Серед важких трудів здіймався все вище й вище, аж ось на скалистім обриві доглянув величавого вірла. Коли Івась наблизився, орел закричав:

— Чого тут шукаєш, хлопче? —

— Щастя, щастя шукаю! — закликав Івась, здіймаючи до нього руки.

— Якеж у тебе це щастя?

— Слава, слава це щастя! — відповів Івась, бо бідному хлопчині пригадалось його сумне сирітство у поневірці серед людей.

Злопотів крилами величавий птах; закружляв над головою хлопця тай кинув йому золотий вінець.

— Слава! Слава! — залунало кругом.

Протер Івась здира очі й побачив величезний здвиг народа, що вимахуючи чим попало, кричав.

— Слава! Слава! Слава переможцві!

Оглянувся Івась кого це так ви-тають, а тут з найблизчого гуртка людей виступив якийсь старенький, сухорлявий панок й дуже вченими словами став величати його, Івася, як переможця, що своїм завзяттям здобув собі місце в країні слави.

Ледви він скінчив, як знов роздалися радісні оклики:

— Слава! Слава переможцві!

Загуділи всі дзвони, заревіли гармати і під дощем цвітів повезли Івася-Переможця до міста. І від того дня ім'я Переможця було на устах усіх. Найкращу вулицю назвали його іменем, на кожній більшій площі пишався його пам'ятник. Але Івась був усе сумніший і сумніший, бо щастя в цьому не найшов. Вкінці навкучило йому це все. Тихцем вибрався з міста і повісивши золотий вінець на першій сухій вербі, став знова вдиратися на гору, щоб таки добути квітку правдивого щастя.

Чим вище здіймався Івась, тим тяжчою ставала дорога, але завзятий хлопець не вернувся. Коли вже падав з умучення, побачив у печері величавого льва. Не чекаючи на його запити, закликав завзято:

— Хочу бути царем! Це щастя!

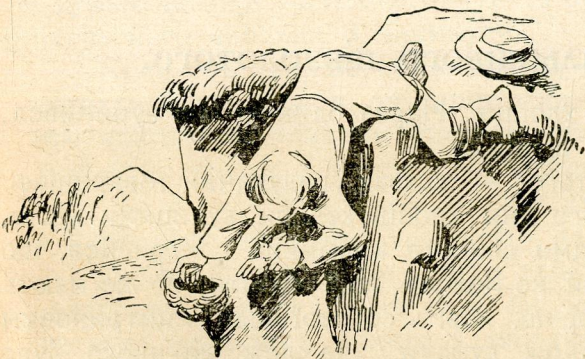
Цар звірів позіхнув скучно, протягнувся аж затріщали всі кости і шпурнув йому під ноги золоте яблуко.

Підняв Івась це яблуко і став могучим володарем. Держав його така велика, що сам цар не знав її меж, а така мочуча, що перед його гнівом тремтіли всі володарі світа. Але щастя Івась і тут не найшов. Кинув золоте яблуко і вернувся на гірську стежину.

Минали літа. Івась все ще пнявся вгору по чарівну квітку щастя. Час по-сріблів його голову, поорав зморщками лице, але надія на щастя додавала йому сил. І справді; по довгих трудах добився на вершок гори та... крик розпуки вирвався з його грудей. Довкола нього сторчали лиш нагі скелі. Весь труд його життя був даремний! Не було квітки щастя на верху гори! Впав на коліна, а з його очей покотилися гіркі сльози.

Коли так отупілий з болю лежав на нагій скелі, почув раптом жалібний крик пташки. Підвів голову і побачив сіру пташку, що мов ошаліла кружляла понад безоднею.

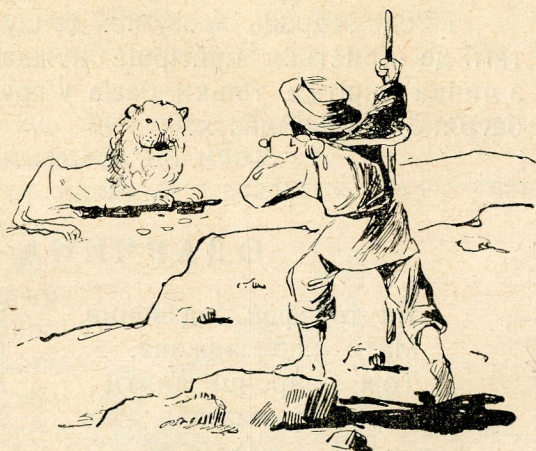

Зворушений її криком підповз над безодню і нахилився обережно. Зараз під берегом на куці жерепу, що чіпався нагих стін, побачив гніздочко. Неопірене пташатко вилетіло з нього та зачепившись крильцем за галузку тріпалось безрадно і пищало тихенько. Ще один нерозумний рух, а криль-

це увільниться від галузки і писклятко полетить у безодню. Жаль стало йому пташки. Незважаючи на небезпеку, підповз bliще і пробував її досягнути. Кров дудніла йому в висках, серце було молотом, крапластий піт заливав очі.

Досягнув...

Обережно, дрожачими від натуги пальцями зняв пташатко і вложив до гнізда. Хвилину лежав безвладно прибитий умученням, а коли підвівся і почув радісне щебетання мами-пташки,

в його грудях розцвила багряна квітка щастя. — Радісним блеском заясніли очі, усміх прикрасив старече лице, а уста шепотіли солодко:

— Який я тепер щасливий, який щасливий!

І тоді старець зрозумів: де шукати щастя. Зійшов на доли, там де криється найгірша нужда і кілька разів отер сльозу з личка сирітки, тільки разів у грудях його розцвітала на ново багряна квітка щастя.

Т. Білецька.

ОДАРЧИНА ЖУРБА.

Як телефон задзвонив,
Мати хліб саджала,
Тож Одарочці ізняти
Слухавку казала.

Як почула татів голос,
Дитина зраділа,
Але скоро після цього
Уже й посумніла.

Та крізь сльози до матері

Почала казати:

— Якже нам з тієї дірки

Татуся дістати?

Т. Дмитренко

Авенір Коломиець.

Пригода фальшивого півзолотого.

Хідником ішло двох хлопців. Нараз один із них зупинився, хутко похилився й щось підійняв.

— Знайшов півзолотого! — сказав урадуваний товаришеві.

Від самого ранку того дня хлопці ходили вулицями міста, вистоювали під виставовими вікнами крамниць і журилися, що нічого з тих гарних річей не можуть собі купити, бо не мають ані грошика. Навіть цукорків, навіть содової води з цитриновим соком. Про морозиво також думали, але деж на нього було здобутися! Гарні афіші закликали їх до кіна, але хлопці тільки переглядали образки під афішами і йшли далі.

Коли обидва товариші переконалися, що знахідка була справді монетою, а не гудзиком, чи бляшкою, то рішили таке:

— Маємо на кіно. Але морозива також купимо, одну порцію, а їстимемо так: трохи полиже один, трохи другий.

Коли побачили у вулиці біленький візок — наче куферок на колесах — і білу людину біля нього, притьмом підбігли. Морозівник наклав у вафлеву чарочку сметанкової, зимної маси

й простягнув хлопцям. Але коли побачив їхню монету, забрав морозиво назад, а на півзолотого сказав, що він є фальшивий. І поїхав. Сумні zostалися хлопці. Такої прикрости не сподівалися. Подавали один одному монету й приговорювали:

— Пропала б ти! Хто ж міг знати, що це фальшива!

— Коли б я знав, що вона фальшива, то я й до рук її не брав би.

— Кинь її об камінь так, щоб від неї тільки непотрібна бляшка zostалася. Дивитися на неї не може.

І впав знову півзолотий на хідник. Не розбився, не зігнувся, як того хлопці хотіли, а тільки маленька щербинка збоку зробилася. Засумував півзолотий. Чув усе, що про нього хлопці говорили, відчув із якою силою й ненавистю затиснула його хлоп'яча рука кидаючи — і зрозумів багато-багато.

Досі думав про себе, що він є гроші, як кожді інші. А тепер зрозумів, що є тільки підроблений на зразок грошей. Чув передтим нераз, що люди люблять гроші і думав, що і його пеститимуть та будуть переховувати. Аж тут нараз його вилаяли й викинули.

Коли був уперше опинився на хіднику, то старався вилискувати й впадати в очі проходом. Тепер припишк у щілині між камінними плитами хідника, посмутнів і найбільш боявся, щоб його хто не побачив і не підійняв. Соромно було півзолотому за себе і чув жаль до тієї людини, яка його підробила й через яку він тепер чує лайку на себе й погорду.

— Як би добре мені було тепер, коли б я був, як і був, кавалочком цинку. Мене взяв би майстер на щось путне! — зідхнула фальшива монета і заплакала. Але плакала так, що тільки каміння це побачило й відчуло. Люди ж переходили далі, не чуючи нічого, байдужі й перейняті своїми справами.

— Ох, як-же важко бути не собою! Як-же погано бути не на своїм місці! — бідкалась монета.

Повіяв вітерець і всипав у шкалюбину, де лежала монета, трохи піску. Пісок почув зідхання і скарги монети і став її розважати.

Розговорилися. Монеті стало легше. Вона зрозуміла, що покутує не за свою вину.

Адже ж не я хотів бути монетою, — говорив цинк, — це ж люди мене зробили.

— Ну так, ну так! — притакнув пісок.

— Бо їм мало правдивих грошей. Вони ненаситні тай хочуть мати багато, хочуть мати більше, ніж потребують.

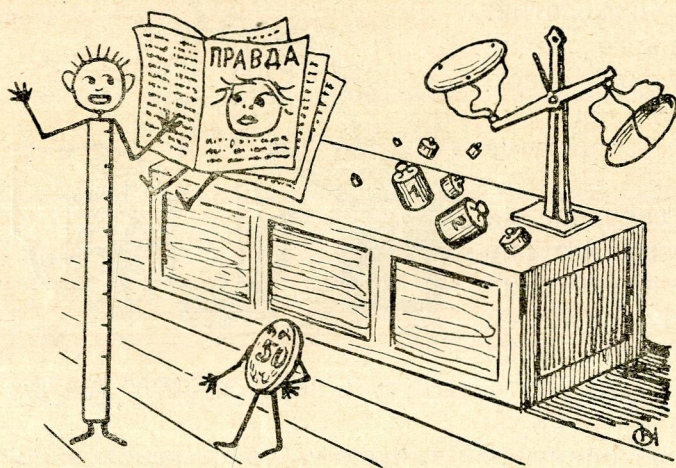
— Ну так, ну так!

— І тому вони ошукують, вони нечесні.

— Не всі, не всі! — запротестував пісок. — Є й чесні!

І зробилося монеті знову сумно, що то через нечесних людей спіткала її така ганьба. З жахом дивилася монета на прохожих і думала:

— От-от побачать, от-от піднімуть і знову вилають.

Але вітер зрозумів цю обаву, дмухнув іще раз і присипав монету пилом.

Не зогляділася монета, як надійшов вечір, а відтак настала ніч. Люди перестали ходити. Монета обережно визирнула з-під піску й прислухалася. У замкненій кра-

ниці щось гомоніло. Гомоніло таким самим голосом, який мала й монета, а яким гомонять усі речі, про які люди думають, що вони неживі й немови. Монета підкотилася ближче, потім крізь шпарку під дверима всунулася до крамниці. Поглянула й зацікавилася. То було віче різних річей: сердито гоїдалися терези ваги; біля ваги підскакували і вдаряли по ляді тягарці-відважники — і ті малі, і ті важкі; — сердито шелестіла газета призначена на пакування, а залізний метер стояв посеред крамниці і промовляв:

— Друзі! — говорив метер, — я повинен мати 100 сантиметрів. Знаю, який я довгий повинен бути, але мене скорочено, щоб ошукувати покупців, щоб брати з них гроші, як за цілий метер, а давати їм менше, ніж метер.

— Ошукують! — подзвонювала вага.

— Бити, бити! — стукали ще сердитіше тягарці. — Нас також роблять лекшими, ніж ми повинні бути. Бити, бити!

— А з мене якого роблять брехуна! — старалася всіх перекричати газета. — Мені також кажуть подавати неправдиві відомості.

— Всіх нас фальшують! — верещав метер. — Ось і годинника навіть. І йому кажуть показувати часом не той час. Чи правда це, товаришу годинник?

— Правда, правда! — видзвонив годинник, а потім наче б злякавшись, що так усі розгомонілися, почав зацитькувати: — цить-те бо, цить-те!

— Бити, бити! — кричали люті відважники.

Врешті всі договорилися і постановили не піддатися. Хоч їх і скривджено, але вони зрадять нечесних людей і стануть такими, як треба.

— Зрадникам, що ховаються й не пристають до нашої ухвали, — закричав метер, — ганьба! На віки вічні ганьба!

— Ганьба! — гукнула й монета й викотилася на середину крамниці.

— Слава! — загукали всі речі назустріч монеті. І втішилися дуже-дуже, бо ж власне фальшовані монети роблять людям найбільше кривди і власне їх досі бракувало на вічу.

Монета, як новий гість, мусіла також промовляти. Промовляла вона коротко і всі вислухали її дуже уважно.

— Люди! — говорила монета, — закликаємо вас ушанувати нашу постанову, бо ми існуємо для вашого добра! Ми хочемо, щоб вам було лекше жити. Не фальшуйте нас! Позвольте нам кожному бути тим, до чого він є створений. Спробуйте нас послухати і ви побачите, що ваш народ, вашу країну зробимо найкращою, найщасливішою, наймудрішою, найбагатшою і найліпшою в світі!

— Цить-те, цить-те! — зацитькав годинник і вибив годину світанку. — Бам, бам, бам!

Всі речі чуло із собою розпрощалися й порозбігалися по своїх місцях.

— Будемо тільки собою! — повторював кожний на прощання, — тільки собою! Зраджуватимемо нечесних і фальшивників.

Монета викотилася на хідник. Не хотіла знову ховатися в шкалюбину.

— Лежати отак на дорозі, щоб знову хтось мене підійняв і вилаяв? Ні, не дамся! Ще поки людей нема і поки маю право рухатися, перекочуся на брук, там ляжу. Переїде мене колесо важкого воза і зітре мій брехливий вигляд.

Невдовзі над'їхав важкий віз. Спершу кінь вдарив у монету підковою й геть знівечив рисунок на ній. Потім переїхало її колесо.

Якже щаслива була монета, стаючи знову плескательним кавалочком цинку.

— Спасибі! — прошептав щасливий лискучий кусник цинку услід важким колесам, що дозволили йому стати знову собою.

АЛЬБОМ »СВІТКОВИХ ЧИТАЧІВ«.

Надійка Кінах з Бразилії.

І статочна і поважна,
Хоч на личку усміх грає, —
Тай задумалася трохи,
Зі „Світика“ щось читає.

Це Надійка Кінахівна,
Що з далекої чужини
Написала гарний листик
Про цікаві новини.*)

У Бразилії родилась,
І там нині проживає,
Вчиться в бразилійській школі,
Та про нас не забуває.

Пильно в „Світику“ читає
Про край рідний, Україну,
І щиренько її любить
І любитьме до загину.

Честь Тобі, Надійко люба,
Бо свідомо Ти дитина!
О такими все радіє
Наша рідна Батьківщина.

Будь свідомо і знайомих
Все освідомляй, Надіє,
Бо чим більш свідомих буде,
Тим скоріш сповниться мрія...
Ю.

*) Читайте переписку і лист Надійки в ч. 10. (за жовтень).

СОН *маленького* ІВАСЯ

Був собі раз такий маленький Івасик, як би котре з вас, діточки. Мама називала Івася яблочком, бо мав він червоненькі личка та гарну, округлу головку. Тато казав на Івася мій бачанчик, бо Івась мав також кучерявеньке волосся.

Діти дуже любили з Івасем бавитися, бо мав він найбільше з них забавок і жадній дитині він своєї забавки не жалував.

Коли діти вже набавилися забавками до схочу, Івась провадив їх до корчиків лозини. Там із прутиків нароблять собі діти коників, повиїздять на пасовисько й бавляться в козаків. Івась був їх отаманом.

Та одну, (мушу вам сказати на ушко), Івась мав хибу. Часом любив піти до ліса без дозволу мами. Бо, мусите знати, що Івасева хата була від ліса заледве на кілька кроків.

Мама казала Івасеві: Небезпечно є, дитинко, іти до ліса. У лісі є гадюка й вовк.

Івась думав, що мама тільки його так страшить. Раз зробив собі з прутика коника, і як мами не було в хаті, поїхав на нім

до ліса на суніці. Знайшов одну, з'їв. Знайшов другу, з'їв. Е! Там далше є ще більше. Треба мамі назбирати. І покажу, що я не такий страшків син.

Зняв шапочку і почав до неї кидати ягідки своїми малесенькими ручками. Вже мав їх з пів шапки, коли чує, щось там ззаду страшно засичало. Івась оглянувся... і... о! Боженьку! Гадюка!

Ягоди самі випали з рук. Івась почав тікати.

Зо страху забув, куди йому додому. І замість додому, він пігнав іще далше до ліса. Ліс щораз густіший, щораз темніший. Івасеві щораз страшніше. Він пообдирав собі сорочинку, позбирав пальчики, пообдрапував личко...

А тут, гадюка, вже тільки туй, туй, і вхопить за штанці.
Івась тратить сили.

Та що ж то на переді? Ох! Якийсь великий пес!

Так! Це ж вовчисько! Такий саміський, як про нього розказувала мама. Йой! А вовк тільки того жде, щоб Івась приблизився.

Івасеві нема вже куди тікати. Він паде на землю й з цілої сили кричить: мамо!

— Я тут, дитинко! — каже мама. Івась протирає очі і сам собі не вірить. Він, дійсно, на руках своєї доброї мами. Мама гладить його по головці, обтирає піт і зцілює сльози з заплаканого та застрашеного Івасевого личка.

На щастя, те все, що я вам тут, діточки, оповів, це був тільки такий страшний Івасів сон.

Скінчилося на тім, що Івась упав. Тільки не в лісі, а в хаті, з ліжечка на підлогу.

Від того часу Івась прирік бути чемний та слухати мами, бо ануж би те все була правда?

Остан Цюк.

Думка сироти.

Музыка: *Богдана Вахнянина.*

1) Ой, чо-му ж то, ой, чо - му си-ро-то-ю я ро - сту —

а - ні шко - ли, ні на - в - ки... чу - жі гу - си я па -

1) су... Ой чо - му? Ой чо - му?

Ой, чому ж то, чому
Сиротою я расту —
Ані школи — ні науки —
Чужі гуси я пасу...

Ой, чому ж бо у одних
Сорочина і жупан..
А у мене латка в латку
Полотняний лиш кафтан...

Ой, чому ж то то, ой чому
В других хлібець ще й смачний...
А у мене у торбині
Лиш сухаричок пісний...

Сиротою я расту,
Сиротою і умру...
Ген, на стерні за городом,
Чужі туси я пасу...

Іванка Трешневська-Савицька.

6. Прогулька до Бичкова.

На другий день мав Славко з усім товариством оглянути докладніше Рахів та й околицю, але добре то кажуть: „Чоловік стріляє, а Бог кулі звертає“. Таке воно й тепер склалося. Таки цього самого дня принесли запрошення до знайомих пана Петриківського, щоб узяли участь у просвітянському святі у Великому Бичкові.

На те сказав п. Петриківський до Славка:

— Хіба Славку, поїдеш з нами, бо я їду до Бичкова.

— А варта тобі поїхати! — сказав знайомий п. Петриківського. — Бичків це свідоме українське село.

А Славко на те:

— Хотів би я бути в Сиготі, та щож, він під румунами. То вже хіба загляну туди тоді, може за рік, як поїду на Буковину.

— Е, що Сигіт! — сказала господиня дому. — Сигіт тепер під румунами дуже підупав, а в Бичкові є що оглядати. Їдь, Славку з нами!

— Добре, — згодився Славко — поїду!

Поїхали. Коли приїхали під читальню в Великім Бичкові, вже було повно народу. Всі святочно зодягнені. Були старі, молодь і діти. Звертав на себе увагу відділ пластунів в одностроях.

Бичківські селяни стояли гуртками перед читальнею „Просвіти“ та розмовляли. Коли побачили підводу, що привезла гостей із Рахова, дуже зраділи. Звернув їх увагу на себе Славко, а радше його гімназійний однострій.

Голова читальні підступив зараз до підводи й попрохав гостей у читальню.

— Бачу, що ми ще не спізналися — сказав пан Петриківський.

— О, ні — відповів голова — концерт починається щойно в 20 годині вечором.

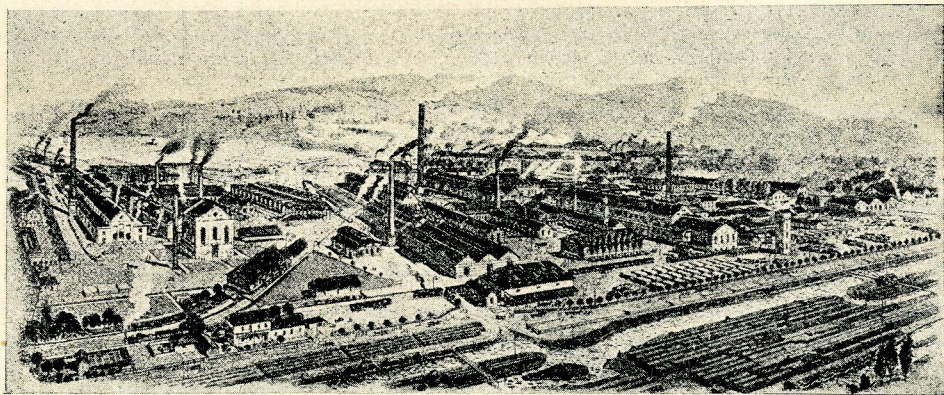
— Коли так — сказав п. Петриківський — то може б ви були ласкаві сказати нам дещо про вашу читальню та про інші товариства в Бичкові. Бо то знаєте, я з Галичини, то мене

дуже цікавить культурне життя на Закарпатській Україні. А не менше цікавить воно й цього малого подорожника. Він, бачите, вмисне приїхав зо Львова, щоб приглянутися вашій країні та життю в вас.

— О, дуже радо! — сказав голова — все поясню, що вас тільки цікавитиме! Будьте ласкаві зо мною до середини...

І всі подалися в домівку читальні. Оглянули читальняну салю зо сценою, бібліотеку й канцелярію, а потім голова говорив:

— До світової війни, як вам певно вже відомо, неможливий був у нас ніякий просвітний рух по селах. Мадяри старалися всіми засобами змадяризувати наш нарід, тож усяку роботу в українському дусі переслідували. Ще гірше було в саму війну.

Хемічна фабрика «Кльотильда» у Великім Бичкові.

Тоді навіть заборонили вживати кирилиці в письмі й у друку, а веліли писати все латинкою. Аж по перевероті стали свідомі громадяни думати над культурно-освітньою роботою й тут мусимо признати, що й чесько-словацька держава широко прийшла нам на поміч. При шкільному відділі зорганізували окремий відділ позашкільної освітньої праці. Як у кожному селі так і в нас у Бичкові утворилася Народньо-Освітня Рада. В початках перед світовою кризою діставали ми через Окружну Освітню Раду навіть щорічну грошеву підмогу на освітню працю, а передусім на будову сцени, на закупно книжок до бібліотеки. Правда, спершу йшло воно доволі важко, бо ж треба було починати сливе ні з чого. Коли ж 1920 р. в Ужгороді засновано товариство „Просвіта“ то й наша читальня стала небаром читальнею „Просвіти“. Такі були початки. А тепер Бичків одно з найсвідоміших сіл у нашій країні. Маємо навіть приватну українську гімназію.

— Що?! Гімназія на селі! — здивувався Славко.

— А вжеж і гарно розвивається! — говорив голова. — При гімназії є „Пласт“.

— І в нас був „Пласт!“ — зідхнув Славко, — але тепер нема... А чи пластуни виступатимуть на святі?

— А вже ж, пописуватимуться своїми вправами.

— Щось чував я, що в вашому селі є якісь фабрики — сказав п. Петриківський.

— А вже ж, є фабрики соди, деревного спирту й інші. Коли охочі будете, то покажу вам їх бодай так зверха, бо часу вже обмаль.

Вийшли з читальні.

— Оце найстарша хемічна фабрика „Клютильда“. Вона заснована ще перед війною — говорив голова.

Славко цікаво приглядався фабриці. Було там багато будинків з високими коминами й без коминів. Славко подумав собі:

— Ці будинки з коминами певно це фабрики, а ці без коминів то — магазини.

А головню говорив далше:

— Недалеко відсіля в Солотвині-Вікні є копальня камінної соли. Сіль чиста як скло. Це одинока більша копальня в усій Чехословаччині. Далше є село Грушів, де був давно монастир ОО. Василян. При монастирі була друкарня й у цій друкарні видрукували перший буквар тодішньою українською мовою. Друкарня була славна на всю Україну. Тепер у лісі є на тому місці пам'ятковий хрест.

Дійшли до ріки.

— Це Тиса! — закликав Славко — ах, як я радо скупався б.

— А можна — сказав голова. І варта скупатися бо день справді парний.

І всі скупалися в Тисі. Славко по купелі немов нових сил набрав.

Була сьома година, як верталися в читальню. Ще поговорили та подалися в театральну салю. Небаром почався концерт. Співав хор, були деклямації, пописувалися пластуни своїми вправами. Славкові подобалося все, та найбільше захопили його пластові вправи. А також народні танці дітей.

— У нас був у 1935 р. курс народніх танків — пояснив голова.

Пізно ввечір верталися всі до Рахова.

(Далше буде).

ВІДНОВАЛЯЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ і ПЛАТІТЬ ЗАЛЕГЛОСТИ!

Петро Вірний.

Мандрівка по рідних фабриках та установах...

(Зі щоденника свідомого школярика).

8. Глушевський і Думин.

Одного дня при кінці жовтня дуже похолодніло і моя мама сказала: — От, нагадала я собі, що вартоб нам покупити дещо на холодну осінь і зиму. Марійці кожушок уже цілком знищився, а Петрусь — себто я! — взагалі не має ще футерка. Підемо пополудні до Глушевського, що робить такі гарні футра і кожушки.

Розуміється, що ми всі пішли з мамою. Пішов також Олесь. Найперше вступили ми до Глушевського. Його робітня недалеко Ринку, в великій камениці при площі Капітульній ч. 3, на першому поверсі. На фронті дому побачили ми великий напис: «Футра — Юліян Глушевський». Ми пішли на поверх і задзвонили. Я чомусь думав, що зараз отворить нам якийсь старий і непривітний майстер-кожухар і ввійдемо до тісної робітні, закиненої футрами і кожухами. Але мило розчарувався. Двері відчинив якийсь молодий, усміхнений пан і ввічливо запросив нас до середини. З великого передсінку ввійшли ми до обширної кімнати, чистої і прибраної, як який сальон. Це канцелярія робітні. Пан Глушевський почав весело розмовляти з мамою і з нами та взяв міру на мій кожушок.

— За три дні прошу прийти до проби! — сказав він. — А тепер прошу оглянути ще мою робітню!

Ми ввійшли до дальших кімнат, де працювали челядники і термінатори. Там побачили ми на довгих столах і на вішаках повно кожухів і кожушків. Одні футра були щойно в роботі, інші висіли вже викінчені. В одній кімнаті містилась робітня мужеських футер, в другій — жіночих. Тут також побачили ми кількох малих термінаторів і пригадали собі того Павлуся, що про нього писав «Світик» минулого року, як він завдяки своїй чесности став власником великої кожухарської робітні. Хлопці працювали дуже пильно і дивилися на нас поважно зза довгих столів. Між ними працює теж один лемко, Орест Финяк з Криниці.

Оглянувши робітню ми попросили пана Глушевського, щоб розповів нам коротко свою історію. Він усміхнувся і махнувши рукою, сказав:

— Та нема що багато говорити! Скажу тільки, що я змалку дуже любив працювати, а спеціально подобався мені кожухарський фах. До-

школи ходив я в Підкамені к. Бродів, а вчитися кожухарства почав 1919 р. у Львові. Скінчивши науку кушнірства, поїхав яко челядник до Варшави і там скоро став управителем одної поважної футряної фірми. У Львові працюю самостійно від 1928 р., себто пепер минає якраз десять років.

Робітня, як бачите, йде мені досить добре, хоча могла би йти ще краще, якби напrawdę всі українці памятали про клич »Свій до свого! Бо ще деякі ідуть до чужих, хоча я думаю, що коли в мене р.блять великі замовлення власне чужі люди навіть з Англії, то можуть і наші люди віднести до мене з довірям.

— Очевидно, що так! — сказала моя мати. — Тим більше, що всі знають, що ви свідомий громадянин і сумлінно сповняєте всі свої громадянсько-національні обовязки.

Ми попрощалися з паном Глушевським, побажавши добра з нагоди 10-ліття його робітні і прирекли собі, що будемо поручати його всім знайомим.

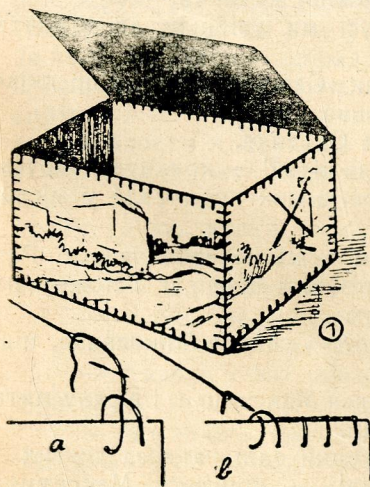
Вийшовши від Глушевського, мати сказала:

— Тепер ще підемо до Думина, купити татові краватку і шалик, бо недалеко вже його імянини.

Ми пішли попри Катедральний костел, перейшли Марійську площу і звернули на Коперника. Тут під ч. 4. спинилися перед каменицею з гарною виставою, на якій був напис: „Евстахій Думин — **Новости жіночі і мужеські**“. Ми ввійшли до склепу і відразу побачили, що це модерний склеп з галантерією. Ми побачили там прегарні сорочки, краватки, шалики і шалі та інші подібні речі, а все дуже солідне, гарне і недороге. Мати вибрала для тата краватку і шалик, мені купила одну кольорову сорочку, Олесеві рукавички, а Марійці светер. Кожне щось дістало і п. Думин тішився, що свої за нього не забувають. І не повинні забувати! Українці повинні купувати тільки в українських skleпах і по змозі українські вироби.

(Далі буде)

Коробочка з барвних листівок.

Подаємо нашим Читачкам, що люблять ручні роботи зразок: як зробити з не-потрібних поштових карток, яких в кожній хаті знайдеться доволі, гарну коробку на шитво для мами, або на папіроски для тата. Побіч на образку бачите, як така готова коробочка виглядає.

До зроблення такої коробки потреба 6 листівок, які краями зішиваємо в формі прямокутної гранки, а згори пришиваємо вічко. Замість шити, можна листівки від середини зіплити міцним клейом (гумою, синдетіконом, або каруком), вистеляючи коробочку всередині гладким білим, або барвним тоненьким папером.

Ану дівчатка, спробуйте зробити таку коробочку!

Листи вуйка Степана.

Дороженькі мої друзі!

Сиджу я вчора при столі й переглядаю газети, аж тут чую нараз б-р-р! б-р-р! б-р-р. Хтось дзвонить... Отвиряю двері, а тут Максимцьо чемненько здійняв шапочку:

— Здорові були, вуйцю!

— О, витай козаче! Ти сам? — питаю його.

— Та ні... бо зараз прийдуть другі, ціла наша громада... Вищірив зубочки у своєму чудовому усміху й за хвилину сиділи ми при столі.

— Бо знаєш вуйцю — почав він — я хотів з тобою сам поговорити. Ти знаєш, як вони прийдуть, то мені не дадуть до слава прийти.

— Ха! ха! ха! — засміявся я.

— От хитренький! — подумав я й голосно додав:

— А про що це ти хотів зі мною говорити? Кажі сміло!..

— Знаєш, вуйцю, як ми тут були останній раз у Тебе й Ти показував мені свої книжки, то там на горішній полиці в куті лежала така груба книжка, оправлена, з синіми буквами. Вона мені дуже подобалася й я просив би, щоб вуйцю мені її самому показав.

Спершу я не міг додуматися, що це за книжка. Тому обидва ми приступили до шафи й Максимцьо зараз таки сказав, показуючи пальчиком:

— О, ця! О! О! Там!..

Я взяв книжку в руки. Були це: »Листопадові дні«...

Та в цій же хвилині почав знову дзвонити дзвіночок при дверях.

Я отворив — у кімнату ввійшла ціла громадка моїх любих гостей, з котрими ви, дорогі діточки, напевно познайомилися в попередньому числі »Світика« в мойому першому листі.

— О, Максимцьо вже тут! — сказав Ромцьо, побачивши його, як вихиляв кучеряву голову із за дверей другої кімнати.

— Витаю, витаю! — усміхався я до кожної дитинки.

Коли вже діти скинули плашки — усі ми увійшли до кімнати й таки посідали просто на підлогу.

— Но, вуйцю, я прочитав аж дві книжки: »Слідами забутих предків« і »На Світанку« — перший похвалився Ромцьо.

— А я »Три побратими« — вмішалася Оксанка.

— А я всі частини »Історії України« для дітей! — крикнув Петрусь.

І так усі по черзі хвалилися, що котре з них прочитало у місяці жовтні.

Лиш бідний Максимцьо сидів сумний й дуже нетерпеливився. Раз по раз споглядав на книжку, що її я витягнув з шафи й положив на столі, коли йшов отворити двері моїх гостям.

— Вуйцю, а що це за книжка на столі? — спитав Микольцю, піднімаючись з підлоги.

— То вуйцю мені показав! — похвалився Максимцьо, і в одну мить був при столі та вже держав книжку в руці.

— Що це, що це таке? — питали діточки одні наперед других...

— Вступися, вступися, то моя книжка! — пручався Максимцьо з Ромчиком, котрий хотів відібрати йому книжку.

— Покажи мені...

— І мені...

— І я хочу подивитися!

І всі хапали за книжку.

— Чекайте діточки, успокойтеся, кожне побачить! — промовив я, беручи книжку з рук Максима. — Сідайте так кругом... О, так... Ти Максимцю коло мене. Ти коло Микольця... О так... І дивіться...

Я перевертав картку за картою й на вид кожного образка мої діточки аж скрикували.

— А це що таке?

— А що за такий пан?

— А то що за жовніри?

— О, кільки тут гармат?

— О, а це що за будинок?

Я пояснював діточкам кожний образець. Діточки цікавилися усім. Довго дивилися на знимку полковника Вітовського; приглядалися скорострілам біля вежі; барикадам на вулицях... А дівчатка таки й добре плакали, коли я їм показував знімки тих наших героїв, що полягли в обороні рідної землі.

Утишились діточки й споважніли, коли оглядали знімки могил наших Стрільців...

Минуло кілька хвилин, як ми вже скінчили оглядати книжку, й діти сиділи тихенько й дивилися сумними оченятками десь далеко, далеко...

— Вуйцю, а тепер Ти нам щось оповідай! — перервала тишу Оксанка.

— Добре, скажу вам якусь казочку...

— Ні, ні! Оповідай нам щось з цих часів, про які пише оця книжка — просив Максимцю...

— Так, так! Дуже просимо вуйця! — благали гості.

— Це було тому як раз двацять літ. Ми (то значить, цей відділ Українських Січових Стрільців, при якому я був) стояли в лісі. Противник окружував нас з усіх сторін. Нам забракло стрільна. Багато з моїх товаришів купалося вже у власній крові. Гінці, що раз пораз виходили на звіді, приносили щораз сумніші вістки. Перстень ворога затіснювався щораз більше. Ми шукали якої небудь стежки, кудю можна б було вийти з ліса. Та все дарма... Уже приготувлялися, щоби в часі наступу ворога впасти з честю на полі боротьби. Стріли ставали щораз густіші, а ми стояли наче мур, прорізаючи своїм поглядом цю лісову гущу й темінь... У цю хвилину щось білого замаєчило вдолі... За хвилину прибіг до нас малий, може десяти-літний хлопчик

— Прошу пана! — звернувся він до сотника, що стояв біля високого дуба, з револьвером у руці.

— Я прийшов сказати, що до нашого села прийшло багато війська...

— А ти звідкілля знав, що ми тут? — спитав сотник.

— Казали в селі, що наші тут у лісі, то я бігцем... бігцем аж тут прийшов...

— Ми нічого, хлопчику, не порадино — сумно говорив сотник. — Нас дуже мало, й амуніції нам недостає. Мусимо тут усі згинуті.

В очах хлопчика заблиски слези. Запанувала тяжка, пригнітаюча тиша...

— Я вас випроваджу звідси! — крикнув нараз хлопчик.

— Прецінь тут нема ніякої доріжки? — дивувався сотник.

— О тут є, я знаю! Ходіть!.. О, сюди! На ліво... Пізніше о туди, туди... є заросла стежка... Скоро, скоро...

Сотник зарядив збірку й ми тихенько, бігцем йшли незваною досі доріжкою й по годині маршу були ми вже далеко-далеко від цього лісу. Й коли стали на безпечному місці, сотник підніс хлопчика вгору й ми всі станули перед ним на позір. Сотник дякував хлопчикові.

— Не дякуйте мені пане! Це мусів би кожний зробити! — відповів хлопчик й, коли сотник поставив його на землю, скоро побіг в сторону свого села.

А ми пішли далше й за якийсь час получилися з іншими нашими сотнями...

— Гарний хлопчик! — шепнула Марійка, коли я скінчив оповідати.

— О, як би я там був — шептам Микольцьо.

— І це не був лиш один хлопчик, було їх багато... Вони помагали нашим військам, показували дорогу, приносили воду... Й про них можете довідатися діточки з книжечок: »Маленькі борці«, »Ваші ровесники«, »Сірі герої« та »Юнацькі серця«... Я маю тут ті книжечки. Можу вам їх позичити... Кому дати?

— Мені! мені! мені! — кликали діточки...

Я був у клопоті, кому позичити. Всі мені однаково милі, однаково любі діточки.

— Я знаю, що зробимо! — промовила Марійка. Вуйцьо дасть нам ці книжечки, а ми всі зійдемося до мене й голосно прочитаємо.

— Добре! добре! — згодилися діточки...

Я вийняв з шафи книжечки та подав їх Марійці.

Темніло вже, коли діти стали збиратися до дому. Нагло Петрусь подивився вгору й спитав:

— Вуйцю, а що там у цьому пуделку на шафі?..

— Най вуйцьо нам це покаже! — просила Галя й за нею інші діти. Я станув на крісло й здійняв пуделко.

Микольцьо перший отворив...

— А, а, а... здивувались діточки.

А там була стрілецька шапка-мазепинка з тризубом, пояс й старшинські відзнаки, що їх я старанно зберігав, як наймилішу серцю пам'ятку з минулих літ.

Діти брали по черзі в руки й оглядали з усіх сторін. А хлопчики то й примірювали шапку і пояс.

— От, вуйцю, глядіть, який я стрілець! — хвалився Петрусь.

— А я... вмішувався в розмову Микольцьо, відбираючи мазепинку й пояс з рук попереднього хлопця...

— А я, як буду великий, — твердив Микольцьо — то також буду старшиною при війську...

А я буду в Червоному Хресті! — несміливо докинула Галя.

— Коби лише вже тоді мали ми своє військо — зітхнув Ромцьо.

— Напевно вже буде! — твердили декотрі діточки.

— А що ти, вуйцю, так думаєш? — спитала нагло мене Оксана — й збудила із чудових мрій про листопадові дні...

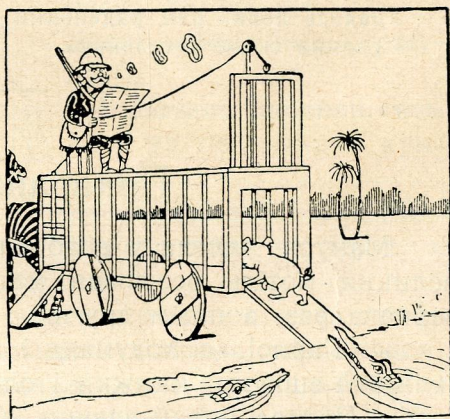
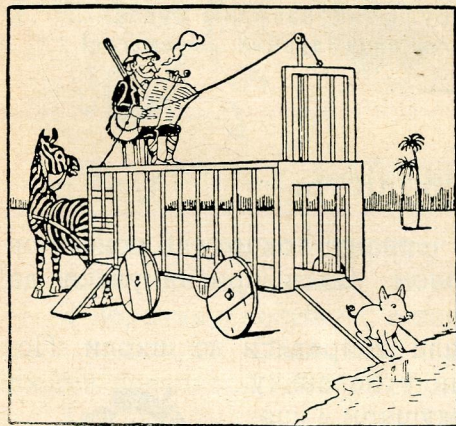
— Я так думаю — відповів я — що коли всі українські діточки будуть пильно вчитися, будуть читати й цікавитись усім, що рідне, лю-

бити, що своє — то тоді напевно дожите ще, що сповниться те, що там у вашому серденьку дзвенить... Може ще й я дочекаюся цієї хвилини.

— Напевно, вуйцю! — крикнули діточки — й почали зо мною прашатися...

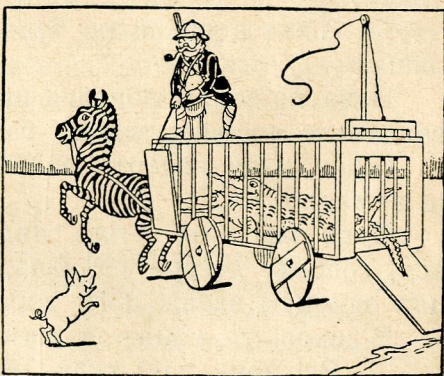
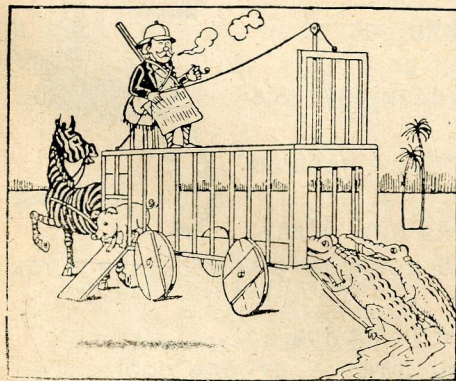
А коли вийшли вже за поріг, я не міг відорвати очей від цього місця, де перед хвилию мої маленькі друзі так міцно впевнювали мене, що сповняться наші гарячі побажання...

Лови на крокодилів.

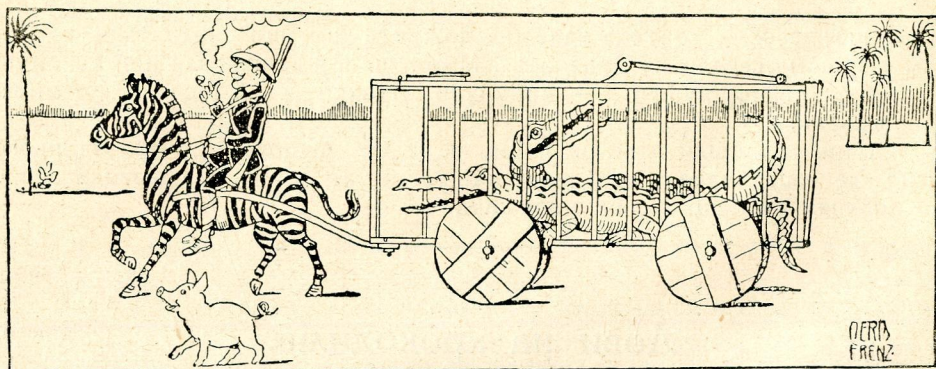
Хто хоче крокодила мати,
Над Ніль аж мусить мандрувати,
Бо там собі ті крокодили
Живуть і порят Нілью хвилі...

Із возу свинка вибігає
Й на воду хитро поглядає,
Її навчили так стояти
І крокодилів «на кпи» брати.

Ось два вже далися здурити,
За свинкою ідуть, мов кити;
Залазять в клітку штудереньку,
Що б зісти свинку ту біленьку.

Та раптом — що це? Де та свинка?
Надурно лиш текла їм слинка...
Нема смачненької печені —
А крокодили вже замкнені.

Удались лови, пан раденький
І свинка скаче веселенька,

Було так завжди і буває:
Хитрець дурних перемагає!

Покарана гордість.

Мамуся вплела у волосячко червону кокарду і вона мов великий мотіль розсілася над чолом. Сяся приглянулася до зеркала раз, а потім другий.

— Гарно! — подумала і почала збиратися до школи. Поскладала зшитки, книжки і олівчик у новеньку торбу. Вбрала новий плащик з козушком і шапочку, до якої на самім переді, просто носика, було прикріплене **1** — значиться: перша кляса.

Обережно натягнула шапочку, щоб не зім'яти кокарди, ще раз глянула в зеркало і усмінулася:

— Ніхто в школі не буде такий, як я! — і пішла.

Вона по дорозі вбирала ще рукавички і все оглядалася, чи дівчатка це бачуть.

(Вони мали подерті плащики і руки червоні від зимна).

Сяся навіть не хотіла глядіти на них. Надулася, головку догори тримала, щоб кокарда рівно стояла і так ішла одинцем здовж цілої дороги.

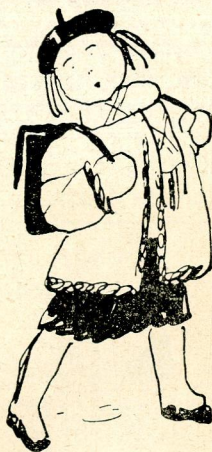
В школі то майже з ніким не говорила.

— Всі вони такі якісь негарні діти — думала собі.

Діти здалека оглядали її і дуже все хвалили.

— Яке, ти, Сясю, все гарне маєш ..

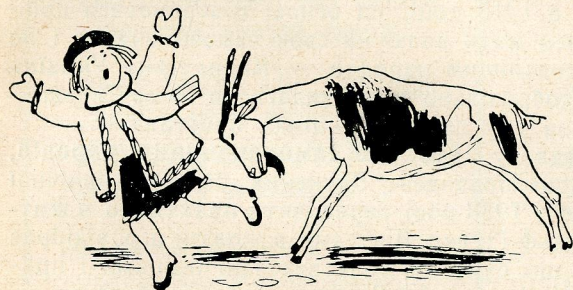
— Певно, що гарне, не таке, як ваше! — і віддула губки.

Діти поглянули по своїм одінню і скупилися в куточку. Їм стало соромно і жаль за себе. А зі школи то вже навіть не пхалися до неї. Йшли осібно, а Сяся знову йшла сама.

Гордо пишалась кокарда, наче червоний мотіль. Носик до гори задерся Сяся і не завважила, як із одного подвіря виставив голову бородатий цап.

Сяся йшла сама, а ще до того кокарда тай зарозуміла мінка притягнули увагу цапа. Йому не подобалася її гордість тай з цілої сили вдарив Сясю рогами в плечі.

Вона дуже перелякалася, тимбільше, що це зівсім ненадійно стрінуло її.

Почала щосили втікати та перелякано кричати:

— Ай-яй!.. а-я-яй!..

Втікла на одно подвіря, а цап за нею; вона на друге, а цап собі туди та дальше лякає її рогами.

З переляку погубила з торби зшитки, книжки; нова торба впала у болото. Шапочка пересунулася, кокарда розлетілася, плащик повалювся. Зі страху ще й поховзнулася і впала в болото.

Тай не знати ще, що було би сталося, якби не діти. Їм стало жаль Сясі. Патином відігнали цапа. Поміг їм у тім також один господар, що надійшов дорогою. Діти позбирали книжечки. Коло студні обмили торбу, а одна дівчинка навіть своїм старим плащиком повитирала Сясин повалюваний плащик.

Як соромно стало Сясі. Ті прості дівчатка завстидали її. Та вона, помимо своєї гордості, мала добре серденько. Перепросила всіх і від тоді була вже все доброю товаришкою. Не дерла вже носика догори, і не сміялася з їх бідної одежі.

Марійка Кузьмович-Головінська.

ТАРГАН.

Ой, по стіні ліз тарган,
Що роздер бабці жупан.
Ой, таргане, таргане,
Діло твоє погане!

Взяла бабця окуляри,
Приглядаєся до шпари.
Де той поганий тарган,
Що розів-роздер жупан?

Заліз тарган під помости,
Від бабусиної злости.

Каже бабця: — Тепер ні!..
Чекай — вилізеш мені!

Волод. Швак.

Повстання Карпатської України. На полудне від нас за Карпатами, живуть такі самі українці, як ми. Від 1918 року ця країна входила в склад чеської держави. Карпатська Україна через довгі віки стогнала в мадярській неволі. Доперва в 1918 році, на основі Вільзонного принципу: що кожний нарід повинен мати волю на своє самоозначення і не сміє бути гноблений іншим, сильнішим народом — Карпатська Україна відділилась від Мадярщини і добровільно прилучилася до Чехо-Словацької республіки, яка теж тоді на тих самих принципах повстала.

Високогуманну та справедливу ідею про **самоозначення народів**, що її видвигнув був у 1918 році президент Злучених Держав Північної Америки проф. Вільзон — став у 1938 році переводити практично в життя керманіч Німеччини — Адольф Гітлер. Він саме в жовтні ц. р. відібрав від чехів (без війни) ті землі, що були від віків заселені німцями і прилучив їх до матірнього дня, — до Німеччини. Гітлер теж погодився на це, щоб інші народи, які входили в склад Чехо-Словацької держави — закріпили межі своїх окремих національних держав. Тим отже чином відділились від Чех — Словаччина і Карпатська Україна, а всі землі за рікою Ользою на Шлеску, замешкалі від найдавніших часів поляками, вернулись до Польської Річипосполитої.

Одні лиш мадяри дуже невдоволені з того, що Словаччина і Карпатська Україна стали окремими державами. Мадяри бажають зайняти ті землі зповоротом під своє панування. І тепер в тій справі ведуть вони переговори з ріжними державами, щоб українські і словацькі землі їм віддано — бо мовляв: за ними є »історичне право«, до цих земель. В тій справі має відбутися у Відні нарада Німеччини та Італії: Як належить вирішити мадярські домагання в справі Карпатської України.

Карпатська Україна має вже свій окремий Уряд, а її столицею стало місто Ужгород, засноване укр. князем Коріятовичем у XIV. столітті.

Нині в Ужгороді повівають блакитно-жовті прапори, які віщують українському народові за Карпатами краще Завтра на своїй землиці.

ДОБРА ПРИЧИНА.

„Прошу дати мені мило,
Щоб було пахуче!“ —
Каже Івась до крамаря,
Пятака даючи.

„Чом-же аж дуже пахуче?“ —
Став крамар питати.
„Таке мило буде тебе
Більше коштувати“.

„Зате мені — Івась каже —
Воно вийде краще —
Не казати-ме вже мати:
Що не мивсь, ледащо?!“

Т. Дмитренко.

Добра безпека.

Левко з Ромком розмовляють,
Чим вони колись будуть...
Як скінчать ліцей технічний,
Й до високих шкіл підуть.

Левко журиться: „Здається,
„Не буду в високій школі,
„Бо сказав мені мій батько,
„Що нема грошей доволі...

На те Ромко: „Це для мене
„Нині цілком легкі речі, —
„Батько гроші в „КАРПАТІЇ“
„На науку забезпечив...”

Товариство обезпечень на життя:

„КАРПАТІЯ“

Львів, Ринок ч. 38. Тел. 258-43.

ВІНЦІ й НАМИСТА

до народніх стрів

продукує стилєво і дешево

„УКР. НАРОДНЄ МИСТЕЦТВО“

Львів, ул. Косцюшка ч. 1.

На сезон:

КАПЕЛЮХИ

мужеські від зол. 6'50.

жіночі і мужеські

СВЕТЕРИ ТРИКОТИ

порукає:

ЕВСТАХ ДУМИН

Львів, ул. Коперника 4.

ВЖЕ ВСІ ВОРОБЦІ
ЗНАЮТЬ
що ПАСТА

ЕЛЕГАНТ

Є НАЙЛІПША

Наїстрісі раз сиділи
Сіренькі воробці
Тай цвіркали веселу
Новинку людям всім:

Що найкраща у світі
Є паста — „ЕЛЕГАНТ“!
Бо чистить нею обу
І бідний і „шармант“...

Вже появилсь в розпродажі!

КАЛЕНДАР „ПРОСВІТИ“ НА 1939 РІК

Має він 250 ст. друку і багато образків.

Зредагував цей календар редактор
„СВІТИКА“ п. Юра Шкрумеляк.
Тому в кожду хату, в кожді руки
для розваги і науки, постарайтеся
закупити 1 прим. цього календаря.

Ціна 1 примірника 1'20 зл.
(з пересилкою 1'50 зл. — за послі-
платою не висилається).

Хто замовить 10 календарів і пришле
згори 12 зл., той одержить 11 кален-
дарів і не платить коштів пересилки.
Постарайтеся зібрати зід 10 знайомих
укр. родин по 1'20 зл. на цей календар!

Замовлення посилати на адресу:
ВИДАВНИЦТВО „СВІТ ДИТИНИ“
Львів, ул. Зіморовича ч. 2.

В Адміністрації „ВІСНИКА“ можна набути такі книжки:

Андрусак М.: Мазепа і Правобережжя	2,00 зл.
Антонович М.: Маршал Вперед (Бліхер)	1,50
Варнак Д.: Данило О. Конель	1,00
„ Таємниця організації	1,00
Горович Б.: Націоналізм у Бельгії	1,50
Донцов Дм.: Де шукати наших традицій	1,50
„ „ Дурман соціалізму	1,50
„ „ Леся Українка	1,00
„ „ Наша доба і література	4,00
„ „ Патріотизм	1,00
„ „ Партія чи орден	1,00
„ „ Підстави нашої політики	2,00
Зудерман Г.: Литовські оповідання	1,50
Керч Р.: Франко, вожд еспанців	1,50
Клен Ю.: Прокляті роки	1,20
Макіявель М.: Володар	2,00
Маланюк Е.: Земна Мадонна	2,00
Мосендз Л.: Штайн, ідея і характер	1,50
Островерха М.: Мусоліні, людина й чин	1,00
Темляк В.: Вогнистий Хрест	1,50
„ „ Завдання нового покоління	1,00
Тютюнник Ю.: Революційна стихія	1,50
Шов Бернард: Велика Катерина	1,50
Єндик Р.: Гітлер	1,00

Хто платить готівкою дістає 30% рабату.

Рабат для комісентів 20%.

„ВІСНИК“ ЛЬВІВ, ул. ЧАРНЕЦЬКОГО, ч. 26.
Чековеkonto П. К. О. 500.371.

Хто дбає про здоров'я своє, своїх дітей і всього народу — той читає

одинокий гігієнічний місячник:

„НАРОДНЕ ЗДОРОВ'Я“

з постійним додатком для дітей!

Цілорічна передплата: 1'50 зл.

Пишіть на адресу:

Львів, ул. Уейського, ч. 14.

ВЕЛИКУ ОЩАДНІСТЬ зробить кожний українець в місяці листопаді, як спровадить собі потрібний на зиму запас вугля опалового зі складів

„НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“

Львів, Личаківський двірець

Телефон 269-68

Контора замовлень: Львів, Ринок 36, II. поверх телефон 103-27.

„НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ“ має на складі найкращий сорт горішно-шлеського вугілля, дає найдешевшу ціну wraz з доставою під хату і найсоліднішу вагу!

Всі Українці купують вуголь тільки в складі „Народної Торговлі“ на Личаківськiм двiрцi!

Чи відгадаєте

Ломиголовка (1 точка).

(Подав: Ігор Максимець зо Станиславова)

Читай вперед, читай взад — Один лушиш й заїдаєш,
Завжди вийде той сам склад: В другім мясо ти мачаєш?

Писані ребуси (1 точка).

(Уложив: Любомир Рихтицький).

-чир

-но

До

-а

-пешт

Складава загадка (3 точки).

А — ти — на — ка — Пра — бет — де — Кар — рес — га
— ти — кор — ка — ри — род — їв — Ро — кон — Іль — пон —
пи — Ки — гва — мен — Ніп — го — дан — Аль — ка — дон —
Ти — глі — бли — Ар — па — Су — ти — Ан — пу — ген — Аф
— я — Уж.

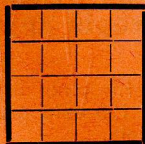
З порозкиданих 43 складів зложіть 16 слів, яких початкові букви дадуть назву країни, яка недавно повстала.

Значіння висказів:

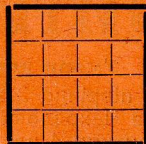
1. Наші гори.
2. Держава в Америці.
3. Держава без короля і цісаря.
4. Столиця Чех.
5. Найб. держава кольоніяльна.
6. Височина в Азії.
7. Гори в Чехах.
8. Інакше: границя.
9. Часть світа.
10. Столиця Підкарпаття.
11. Столиця України.
12. Ріка у Франції.
13. Вершок в Андах.
14. Озеро коло Новгорода.
15. Теперішня назва Японії.
16. Гори в Європі.

Магічні квадрати (2 точки).

(Подав: Л. Рихтицький).

1. Птах.
2. Провід на воду.
3. Планета.
3. Птах.

1. Збірник води.
2. Укр. князь.
3. Має дерево.
4. Рід напитку.

Скороговірка.

Сиділа посмітюха з посмітюхачем і з маленькими посмітюшенятами.

В ЛИСТОПАДІ — КНИГАМ РАДІ!

Намій мамі, ГОСПОДИНІ!

Снідання до школи.

Каже Оля: „Зараз, Славку,
Будемо снідання мати,
І візьмем його до школи,
Буде дуже смакувати!“

Є в спіжарці трохи сира,
Що вже згливів цілковито:
Того сира я насмажу, —
Він смакує знаменито.

Дала в ринку трохи масла
І на кухні розтопила,
Сир той згливілий розтерла
І легенько посолила.

Замішала разом з маслом
І так смажила пильненько,
Аж на риночці зробилась
Біла маса та й густенька.

Потім мисочку в водиці
У холодній сполокала —
Сир смажений туди влила
І на бік уже поклала.

А як вистигло, то стала
Сир той на грінки кроїти:
Гарно хліб ним обложила,
Й поділила поміж діти.

Було що уже на павзі
Смачно зісти, підкріпитись, —
Славко так ту страву любить,
Що не може нахвалитись.

„НОВИЙ ФОТОПЛЯСТИКОН“ — Львів, ул. Шайнохи, висвітлює
образи з цілого світа. Вступ для старших 20 сот., для молоді 10 сот.

ЖЕРТВИ НА ПОШИРЕННЯ «СВІТИКА» і «ДІТОЧОЇ БІБЛІОТЕКИ:

Жіноче Товариство ім. О. Бессарабової з Філядельфії, 5 доларів. — Хто черговий?

„СВІТ ДИТИНИ“ виходить раз у місяць в обемі 32 сторін друку.

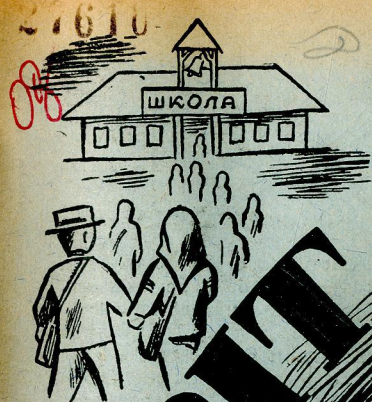
Умови передплати на рік 1938:

В краю річно 4 зл., піврічно 2 зл., квартално 1 зл. — Для Америки й Канади 1 доляр.; — для Чехословаччини 25 кор.; — для Румунії 150 леїв річно; для Аргентини 4 пези; — для Бразилії 20 мільраїсів.

Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, ул. Зіморовича 2.

Конто П. К. О. Львів, ч. 503.330.

Телефон 257-87.

7-12.526
1938-12

СВІТ ДИТЯЧИЙ

ЖУРНАЛ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ.

1938

РІК ХІХ.

ГРУДЕНЬ

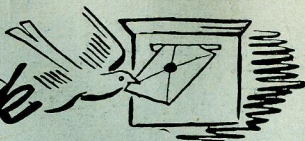
Ч. 13.

„СВІТ ДИТЯЧИЙ“

Львів, Зіморівicza, 2.

Ти пишеш до нас листочки

Дануся і Влодко Наконечні в Метенові: Ваші милі листики дуже мене втішили. Дуже гарненько описали Ваше село. Я дуже люблю читати такі описи, бо мене цікавлять такі справи, головню, як із даною місцевістю в'яжуться якісь перекази народні або історичні події — то це для мене дуже цінні інформації. Бож знаєте, що «СВІТИК» літає світами і про все лікаве мусить знати, щоби міг відгук про це іншим розказати.

Радію Вашою заявою і дай Боже, щоб Ви стали зразковими працівниками на народній ниві. Дуже радий буду Вас побачити в мене в часі святочних ферій. Народні казочки надішліть, лиш подайте імя тої особи, яка їх Вам оповідала.

Здорові були, мої любі Друзі!

В тій хвилі, як пишу цей лист — зпід шафи вибігає моя маленька приятелька «Мишка-Гризикнижка» і просить теж від неї передати Вам привіт!

Туся Козловська в Медині: Дякую Тобі, любя Тусечко, за надіслану знімочку. Шкода, що вона трохи за темна — бо помістив би її в Альбомі на своїх сторінках. Чи це Лімниця пливе удолині?

Петро Паламарчук у Чарукові: Дякую Тобі за надісланий привіт для всіх Читачів і Читачок «СВІТИКА». Оказові числа я вислав на подані адреси, але видно вони десь мусили куди інде поманджати.. «Світик» має дуже багато всяких «аматорів» і тому дуже часто не доходить до тих, до яких повинен дійти. Твоє побажання про марко-обмін друкую у почті філіателістів. В тім числі найдеш список усіх нових книжечок, які зможеш собі замовити. Гроші можеш присилати значками почтовими (чистими) в листі.

Теодор Дутко в Монастирі (Холмщина): Дякую Тобі за гарного листа і всі мої співробітники радіють, що про них не забув. Газетку на Твоє імя і для Данильчука висилаємо постійно. Книжечки буду старатися вислати Тобі. Чому не написав, що в газетці найбільше Тебе і цих слухачів, яким газетку читаєш — найкраще подобається. Про це я дуже цікавий довідатися. А листа нехай би були підписали і всі ті, що слухають Твого читання.

Даруся Блажкевичівна в Денисові: Газетка їде вже на Твою особисту адресу, бо «Світик» довідався від Мамусі, що Ти бажаєш газетку діставати до «рук власних»... Це зовсім правильно. Мамуся згадувала мені про Твій віршик, який мала «Світикови» передати.. але не могла... Мамуся казала свою Дарусю поздоровити і сказати, щоб донця не сумувала... а Мамуся приїде зо Святим Миколаєм і привезе багато, багато даруночків.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

З отсим числом закінчуємо ХІХ-ий річник нашого журналика. Цей рік був для нашого видавництва дуже тяжкий, головню під фінансовим оглядом. Наші передплатники в тім році теж про нас трохи призабули. Тому ми з отсим числом — пригадуємося пам'яті наших відборців.

Всі ті особи, що залягають з передплатою по кінець грудня 1938 — (а є таких осіб аж 550) — найдуть у тім числі РОЗРАХУНКОВІ ПЕРЕКАЗИ, на яких є виписана докладно висота їхнього довгу. Дуже просимо тії залеглості вирівнати негайно, бо видавництво, ізза відомих загально подій, знаходиться в дуже великій скруті матеріальній. Тому не ялося кривдити видавництва, яке вже 20 літ сповняє свою відповідальну національно-виховну діяльність — через невірнювання вчас всяких грошевих зобов'язань збоку відборців газетки.

Хто не бажає дальше передплатувати «СВІТА ДИТИНИ» — нехай повідомить нас про це окремою карточкою, щоби ми могли вчас здержати дальш висилку, а не щоби ми висилали газетку, а відтак одержували її зворотом з всякими «дописками», що адресат: «змарл», «виїхал без подання адресу» або «одмувіл пшеиенця»...

Від Нового Року висилатимемо на адреси всіх передплатників газетки — також і «ДІТОЧУ ВІБЛЮТЕКУ», яка становить доповнення журналика «СВІГ ДИТИНИ».

Раз це просимо всіх, що найдуть в тім числі розрахункові перекази — прислати нам негайно подану на них належитість.

ПО Д Я К А.

Всім, що в день 21 листопада ц. р. засипали мене привітани, складаю на тому місці слова щирої подяки за пам'ять. Деякі листочки зворушили мене до сліз.

Михайло Таранько
редактор «Світика»

**ОЩАДНИМ І СТУДИНЬ ШКОДИТИ НЕ МОЖЕ,
ЗИМИ НЕ БОЇТЬСЯ, ХТО ЩАДИТЬ, НЕБОЖЕ
В ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ
у Львові, ул. СЛОВАЦЬКОГО, 14.
(ФІЛІЯ БАНКУ: Станиславів, ул. Собіського 11)**

Хто дбає про здоров'я своє, своїх
дітей і всього народу — той читає

одинокий гігієнічний місячник:

„НАРОДНЄ ЗДОРОВ'ЛЯ“

з постійним додатком
для дітей!

Цілорічна передплата: 1'50 зл.

Пишіть на адресу:

Львів, ул. Уейського, ч. 14.

„ТО-П“

МЕХАНІЧНА ФАБРИКА
ПАПЕРОВОГО ОПАКУВАННЯ

і

СКЛАД ПАПЕРУ

Властителі: М. Атаманюк і С. Мурин

Львів, ул. Городецька, 173.

Телефон: 283-67.

ФОТОПЛЯСТИКОН „SWIATOWID“ Львів, — ул. Коперника, 11.
Висвітлює прегарні краєвиди з цілого світа. Вступ для молоді 10 сот., для старших 20 сот.

**ПРАКТИЧНІ ПОДАРУНКИ для
всіх від СВЯТОГО МИКОЛАЯ**

це безперечно:

**ТОАЛЕТНІ МИЛА
„ЦЕНТРОСОЮЗУ“**

Домагайтеся їх по всіх крамни-
цях, дрогеріях і складах
в цілім краю.

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ

пересилає до всіх РОДИЧІВ телеграму
такого змісту:

„ФОРТУНА НОВА“ — має одино-
кий привілей обдаровувати в МОЇМ
імені всі чемні діточки

СОЛОДКИМИ ДАРУНОЧКАМИ

Тому всі РОДИЧІ нехай всюди дома-
гаються солодошів на дарунки

лише **„ФОРТУНИ НОВОЇ“!**

Йде зима, мій любий друже, —
Та ти не журися!

Ти не змерзнеш, лиш кавою
„ПРАЖІНЬ“ покріпиш!

охор. знак.

Бо **„Пражінь“** — кава здорова
І смак має милий,
Гріє вона — й до науки
Додає нам сили.

ГОЛЯНДСЬКЕ КАКАО

**З НАРОДНОЇ
ТОРГОВЛІ**

Кожна інтелігентна українська родина в краю і закордоном постійно передплачує і читає:

„РІДНУ ШКОЛУ”

ілюстрований двотижневик який вже 7 літ виходить у Львові.

Умови передплати:

квартально 3 зл.
річно 10 зл.

Для закордону 2½ долара річно.

Жадайте оказових чисел!

Адреса Редакції й Адміністрації:

Львів, ул. Сикстуська ч. 46.

ВІНЦІ й НАМИСТА

до народніх стрійв

продукує стилєво і дешево

„УКР. НАРОДНЄ МИСТЕЦТВО”

Львів, ул. Косцюшка ч. 1.

НАЙКРАЩИМ ДАРУНКОМ

від Св. Миколая

для КОЖНОЇ РОДИНИ

буде

АСЕКУРАЦІЙНА ПОЛІСА

яка забезпечить членів родини на випадок смерті голови родини перед маревом голоду і нужди.

Зголошення обезпеченеві приймає:

Одиноке Українське
Товариство Обезп. на життя

„КАРПАТІЯ”

Львів, Рин'ок, ч. 38

Телефон: 258-44.

УКРАЇНСЬКИЙ ПРОДУКТ

Вся українська дітвора та шкільна молодь — чистять обув тільки ПАСТОЮ

„ЕЛЕГАНТ”

Святий Миколай 1938 року.

І знову з зоряних небес
Стежками молочними
Святий приїхав Миколай
З ангелами малими.

І знов даруночки свої,
Розвозять саночками,
Ангелики витаються
З сільськими діточками.

Дітвора втішно гомонить,
Ангеликів витає,
А Чудотворець Миколай
Дітей благословляє.

Щасливі ті діточки,
Що в нічку Миколая
Дістануть хоч маленький дар, —
Це доказ ласки раю.

Хай Богу дякують вони,
Що їх не забуває,
І хай співають щиро всі:
»Будь славен, Миколає!«...

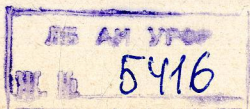
Та всі його ми прославім
За тії благодати,
Що українським дітям дав
На ріднім Закарпатті...

Бо це найкращий дар, цінний,
На нашім, ріднім полі:
Та ж дав їм Миколай святий
Дарунок щастя й волі!

Юра Шкрумеляк.

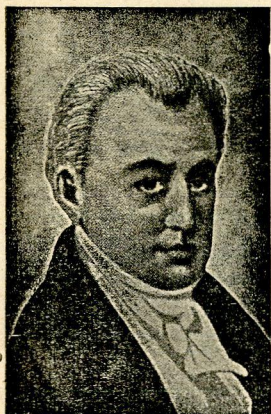
VI. I. Pr. 621/38.

Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd Okręgowy. Wydział VI. karny we Lwowie w składzie: Przewodniczący Wiceprezes S. O. Malicki. Sędziowie S. O. dr. Locker i Dysiewicz w sprawie konfiskaty czasopisma pt. „Świt Dytny» z daty Lwów, listopad 1938 do sygn. VI. I. Pr. 621/38 na posiedzeniu niejawnym w dniu 17 listopada 1938 po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 9. XI. 1938 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. „Świt Dytny» Nr. 11. z daty listopada 1938 zawierającego: w artykule zaczynającym się od słowa „Łysty“ w całości z tytułem, zniamięna przestępku z art. 164 § 1 i 2 kk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/12 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1363 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Wymieniony artykuł propaguje ukraińskie nacjonalistyczne hasła separatystyczne i w ten sposób nawołuje do zbrodni stanu. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: Malicki wr. Protokoland: Barabolak wr. Za zgodność: (podpis nieczytelny) kier. sekr.

Століття смерти Івана Котляревського.

Дня 10 листопада ц. р. минуло 100 літ від смерти Івана Котляревського, першого українського письменника, що став писати живою, народньою мовою. До цього часу українською літературною мовою була мова штучна, в якій було повно слів і форм церковно-словянських, польських, московських та інших. Певно багато з вас, Читачки і Читачі „Світика“, або були на виставі „Наталки Полтавки“, що її саме написав Іван Котляревський, або читали цей твір. Отже там вольний Тетерваковський говорить тодішню літературною мовою.

Котляревський зірвав з тією мовою й написав великий віршований твір п. з. „Енеїда“ живою народньою мовою, якою говорив український сільський люд. В тім творі описані пригоди Енея, який по збуренні Трої, втік до Італії й тут шукав собі нової батьківщини. Але всі події так описані, начеб Еней і його люди, не були троянці, а наші козаки. Тай і так смішно і дотепно все було написане, що як читаєш — то мусиш сміятися. Але zarazом велить нам твір Котля-

ревського призадуматися над тим: що так само мусіли тікати й наші запоріжці по зруйнованні Січі.

Небагато написав Іван Котляревський, бо крім „Енеїди“ ще тільки згадану вже „Наталку Полтавку“ та комедію „Москаль-Чарівник“, але те, що написав — написане так гарно й так живо, що й досі не стратили ті його твори своєї вартости.

Та найважлива заслуга Івана Котляревського в тому: що він перший ужив живої, народньої мови в друкованому творі і тим способом впровадив її в нашу літературу. Цю його заслугу оцінив високо й Тарас Шевченко. Він співав про Котляревського так:

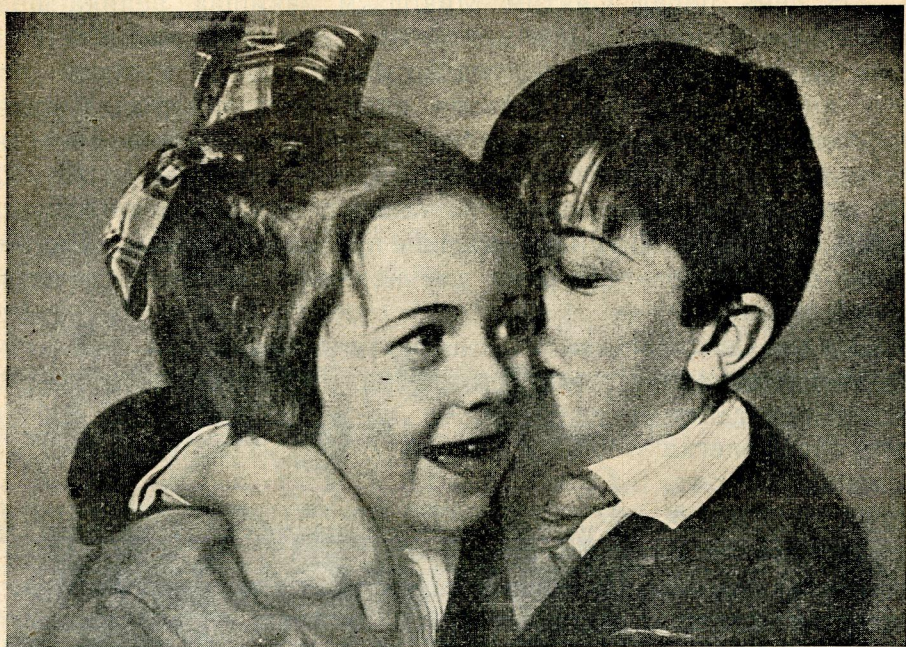
»Будеш батьку панувати
Поки живуть люди,

Поки сонце в небі сяє —
Тебе не забудуть!»

Іван Котляревський родився 10 вересня 1769 р. в Полтаві. Свій найбільший твір „Енеїду“ почав писати 1793 р. а друком видав її вперше багатий українець Максим Партура в 1798 р. Помер Іван Котляревський дня 10 листопада 1838 р. в Полтаві. В історії українського письменства має Котляревський почесне ім'я: „батька української літератури“.

Антін Лотоцький.

Їх таємниця...

Шепче братчик до сестрички:
„Скажу тобі покрийому
Дуже важну таємницю, —
Тільки ти не зрадь нікому!..

Вже іде Святий Микола —
Із дарунками йде з неба, —
А ти знаєш — нам обоім
Черевчиків нових треба...

Та й панчішки вже подерті,
Мені книжки брак одної, —
Ти олівці й пера губиш
З торби своєї старої...

А до того нам здалося б
Книжок нових кілька мати —
От наприклад „Робінзона“
Другий том варт прочитати...

„Гулівера“ всі пригоди, —
Історію України...
Страх — цікаві книжки має
Видавництво „Світ Дитини“...

То ж задумав я, сестричко,
Такий листик написати —
І від себе і від тебе
І так заадресувати:

„Боговгодний Чудотворець
Святий Отець Миколай,
Почта й місто: Синє Небо, —
А держава: — Божий Рай“...

„Добре, братчику! Пишімо!
Гпевно будемо радіти...
Миколай нам не відмовить,
Бо ми прецінь чемні діти...“

Вуйцьо Юрцьо.

ВІДНОВЛЯЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ і ПЛАТІТЬ ЗАЛЕГЛОСТИ!

Святий Миколай і наймолодший ангелик.

В день перед Святим Миколаєм закипіла велика праця в райським огороді... Одні ангелятка сиділи на яблінках і скидали прекрасні великі яблука до ряден, що їх тримали внизу інші ангели. Ще інші зривали пишні великі оріхи і кидали просто на траву, а там збирали їх у великі коші. Там знов увихалися з коробками і пуделками, повними солодошів, бо ж тут приготувляли даруночки чемним дітям. Старші ангели з повагою на обличчі витинали з кущів прутики і вязали по два-три золотою стяжкою. Це різги для нечемних дітей, бо споконвіку такий звичай, що хоч і жаль Святому Миколаєві карати дітей, та мусить бодай злегка вдарити лінюха, неслухняного, брудного, а передовсім такого, що неслухає родичів, або вчителів.

Оподалік стояли вже санки, запряжені парою прудконогих ренів, готові до дороги. Ангели зносили на ті санки всякі дарунки. А збоку стояло одно маленьке ангелятко і якомсь сумно споглядало на той увесь рух, на тую метушню. Воно також малоб охоту допомогти в праці, але старші ангели відсували його завжди делікатно набік і говорили: Стій собі збоку! Ти ще того не вмієш робити...

І справді ангелятко не вміло ще працювати і не багато моглоб було в праці, бо воно щойно тому кілька тижнів прийшло до неба і стало тільки ще ангеликом „на пробу“. Тому й крилець іще не мало. Та всеж таки прикро йому було стояти так збоку бездільно і тільки дивитися на все.

За якусь хвилину надійшов Святий Миколай подивитися, як іде робота. Він був уже вдягнений до далекої дороги на землю: в важких грубих чоботях, у теплому кожусі і в футряній шапці. Виглядав досить грізно, але як було глянути на Його

обличчя — то зараз було пізнати, що це сердечний добряга. Не диво, що й мале ангелятко відчуло доброту Миколая. І коли він прийшов, воно пригорнулося до Святого і він погладив його по головці.

Небавком було вже все готове до дороги. Святий сів у сани, приязно кивнув рукою ангелам на прощання і сани зашуміли в хмарах.

Мале ангелятко довго дивилося за Святим Миколаєм і не переставало дивитися в його сліди навіть тоді, коли інші ангели пішли вже до раю, щоб відпочити по нелегкій праці. Ангелятко дивилося з неба на землю і бачило та чуло, який там холод, яка зима і завірюха. І стало йому жаль Святого Миколая, який щороку виїжджає з теплого і затишного неба на непривітну землю, щоб людським дітям зробити приємність, та всіх щедро обдарувати. І задумалося ангелятко, яку б то приємність приготувати Миколаєві, який би то даруночок йому дати. І впало на щасливу думку!

Озирнулося довкруги і побігло до небесної комори, де ангели переховували веселку. Вони розстеляли її на небі тільки літом по дощі, а на зиму звивали в рівний валок і заносили до комори — на переховок. Ангелятко прибігло до веселки, хвилинку подумало, а потім витягло з неї по ниточці кожної краски: червоної, помаранчевої, жовтої, зеленої, ясноблакитної, темноблакитної і фіялкової. З тими ниточками побігло в городець, вирвало там два рівні стебельця і скоренько почало плести — а що, побачимо далі.

Досвіта вернувся Святий Миколай з землі на небо. Досить мав Він на землі роботи, тимбільш, що того року було багато нечемних дітей. Треба було їх напоминати і карати — хоча звичайно і таких нечемних не залишав св. Миколай бодай без скромного даруночка...

Втомлений Чудотворець скинув зі себе важкий кожух, шапку і чоботи, та став оглядатися, що вдягнути б на ноги, коли його зір упав на щось, що вилискувало всіми красками веселки! Приглянувся — а це прегарні веселчані капці! Взяв у руки — легесенькі, як перце. Взув на ноги — теплі і м'які, як на нього шиті!

Розкішно розсівся св. Миколай у кріслі, поглядав на свої нові капці і заходив у голову, хто це міг зробити йому таку милу несподіванку. Аж тепер відчув, яку приємність він робить дітям своїми дарунками... Потягнув за дзвінок і зараз прибігли до нього всі прибічні ангелятка, а ззаду прийшло і те наймолодше, без крилець. Ангелятко вклонилося йому низенько. Святий Миколай відповів на привіт і запитав:

— Хто це зробив мені такі гарні капці?

Ангелятка здвигнули раменами, мовляв, ніхто з нас не знає цього...

Мусів-же хтось їх зробити! — сказав Святий Миколай добрячим голосом. — Признайтеся!..

Тоді виступило несміло наперед маленьке ангелятко і зо страхом та з плачем промовило:

— Не гнівайся, Святий Отче Миколаю... Це я виплів капці з веселчаних ниточок. Я думав, що то нічого злого... Я хотів зробити і Тобі якусь приємність...

— Вийдіть, ангелики, тільки ти, маленьке, залишися зо мною! — сказав Святий Миколай.

Ангели вийшли і шептали між собою: „Мабуть покарає його Святий Угодник...”

Але не так сталося. За хвилину вийшло з кімнати ангелятко, але вже не „пробне“, тільки правдиве, бо мало на раменах гарненькі сніжнобілі крильця. А за ним вийшов Святий Миколай. Він усміхнувся ласкаво до ангелів і сказав до ангелятка при всіх:

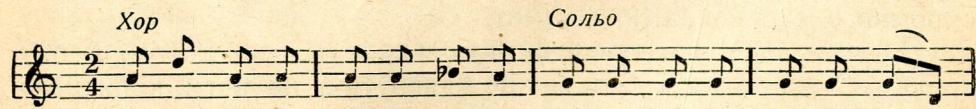
— В тебе дуже добре серденько, мале ангелятко! Маєш тепер свої крильця і літай та розноси добро і щастя по небі і по землі, людським дітям на щастя, а Богові на славу...

Від того часу ангелятко завжди прилітає зі Святим Миколаєм на землю і роздає чемним дітям даруночки. Дай Боже, щоб і ви всі, наші любі читачі, з тим добрим ангелятком щороку зустрічалися...

Кляра Гепнер.

ШКОЛЯРСЬКА ПІСЕНЬКА.

Хор *Сольо*

1. Чо-му вчо-ра не був в шко-лі? Бо бо-лі-ла го-ло-ва.

Хор

У - ха - ха! у - ха - ха! Бо бо-лі-ла го-ло-ва!

2. Щож ти робив як боліла?
Коники з глини ліпив.
Ой - йо - йой, ой - йо - йой! —
Коники з глини ліпив.

3. Щож ти їв, як був слабенький?
Галушки із сиром жвав.
Ото лік, ото лік! —
Галушки із сиром жвав.

І. Кочержук.

Камен Каралі.

НЕБЕЗПЕЧНИЙ ВЯЗЕНЬ.

(Докінчення).

Ява 3.

Лікар: *(входить несподівано, та коли побачив дітей, подається назад зчудований)* Стривайте! Кого шукаєте, за ким питаєте? Добридень! Вітайте!

Всі: Добридень! Дякуємо! *(відступають від клітки настрашені)*

Лікар: Чого прийшли ви, любі діточки?

Петрусь: *(виступає наперед)* Прийшли ми до вас, любий пане докторе, щоб подякувати вам за великі труди коло вилічення нашої доброї товаришки Славки. Вона вже зовсім здорова.

Славка: *(подає йому китицю)* Ось ці квітки для вас, наш любий пане докторе, на знак глибокої та сердешньої вдячності. *(На даний знак Петрусем всі уставляються та співають)*

Вам ми, докторе наш милий,
І здоровля наше й сили
Завдячуємо всі;
То ж прийміть від нас у дарі
Квіточки оці!

Лікар: *(Бере квіти та стискає всім руки)* Дякую вам, любі діти, дуже дякую вам! Ніколи в житті не чувся я такий щасливий як сьогодні! Будьте завжди такі здорові та бодрі, бо життя потребує здорових та бодрих людей! Будьте завжди свіжі, чисті та здорові, як ті квіточки. Здоровлям і бодрістю переможете все лихо. А того лиха так багато на світі. — Є тільки бідних людей і без даху, стільки недуг і нещасть. Безліч людських терпінь і людських ворогів. На те Бог дав людині розум, здоровля та силу, щоб боролася з ними та перемагала їх... *(обергається до клітки й показує на Небезпечного Вязня)* Це один із безлічі ворогів людини, що його я з великим трудом замкнув ось тут! *(Діти скрикують з жаху та відступають)* Так, діти, не бійтеся! Я добре замкнув його! Це Небезпечний Вязень — бациль шкарлятини. Це страшна недуга, що вбила багато ваших товаришів і товаришок. Цей саме бациль загніздився був і в вашій товаришці Славці.

Всі: Так?

Лікар: Так, любі діти!

Петрусь: *(поважно)* Я так і думав, що тут криється якийсь підступ.

Лікар: *(зчудовано)* Що ж таке склалося, діти?

Петрусь: Не склалося ще нічо, але могло скластися...

Лікар: Що таке?

Славка: *(трівожно)* Які ми були нерозумні!

Василько: Які легковірні!

Іринка: Тільки Петрусь показався найрозумніший! Шкода наших цукорків і чоколяди.

Лікар: Та скажіть мені, діти, що приключилося вам? Я нічого не розумію!

Петрусь: *(показує на Небезп. Вязня)* Цей підляка набрехав нам, що його замкнули невинно... Що не їв нічо й мало не вмер із голоду. Померли йому два брати та дві сестри. І вони *(показує на дітей)* зараз

дали йому цукорків і чоколяди та хотіли випустити його. Очевидно я ніяк не позволив би їм на це...

Лікар: *(вдаряє його по рамені)* Славно, Петрусь! Ти розумний хлопець! Та не бери їм за зле, бо вони з доброго серця хотіли це зробити, а не зі злости.

Славка: Ми думали, що він невинно замкнений тут.

Петрусь: Знаю це. Та з цим добродієм що інше.

Василько: А відкіля ми мали знати, що це що інше?

Петрусь: Тому вам не треба було спішитися!

Лікар: Не сперечайтесь, діти! Вдруге це вам буде наука! А тепер стрівайте, оповім вам, хто він такий. *(Діти оточують його)* Це один із найстрашніших ворогів людини, а передовсім дітей. Цей червоний Вязень — це бациль страшної недуги, шкарлятини, або красухи, яка є для всіх небезпечна та заразлива. Лютує в лихих, вогких і душних хатах. Коли влізе в людину цей бациль, відразу валить її з ніг. Недужий дістає високу гарячку, має сильний біль горла і шкіра в нього зачервонюється. Людина тоді нездужає важко та може вмерти. Тисячі нещасних дітей убив цей бациль. Ледво вирятував я Славку від нього. Деколи появляється від тої недуги запалення вуха...

Всі: *(роззярені)* Вбиймо його!

Лікар: Не спішіть, діти! Він мені ще потрібний, послужить до лекцій. Коли буде треба, то я вас покличу. А тепер вийдіть та розповідajte іншим дітям, який страшний цей бациль і нехай всі бережуться його.

Петрусь: *(підступає до клітки та сміючись співає)*

Ти пані Шкарлятина —
Червона як перина!

(Всі сміються. Небезпечний Вязень закриває собі лице зовсім та скулуються в кутику клітки).

Славка: Не важиться тепер навіть глянути на нас!

Петрусь: *(дальше дразнить його)* Ану, ще щось збреши нам! Пробуй! Не знає, як називається! Чоколяду й цукорки ховає за пазуху, щоб їсти.

Славка: Чоколяди він не їсть, лиш дітей таких як ми.

Василько: Брехун!

Іринка: Обманець!

(Всі обступають клітку. Лікар глядить на них збоку. Співають)

Гей, мантию, гей брехуне!
Ми бацилі такі всі
Як ти, люта Шкарлятино,
Ще поборемо зовсім.

Лікар: Дайте вже йому спокій! Лишіть його! *(Діти відступають і стають біля лікаря)*

Петрусь: *(грозиць пальцем Шкарлятині)*

Га, вже знаєш ти, паннуньцю,
Ти мене вже не замучиш! *(Відходить до інших).*

Лікар: Не бійтеся вже, діти! Ідіть спокійно додому. Я заплачу по заслугі тому ворогові людей.

Петрусь: І нас закличте тоді!

Лікар: Так, будьте спокійні! А ви й самі вистерігайтеся його й інших повчайте. Ходіть завжди чисто, не беріть ніяких предметів в уста.

Не пийте нечистої води і не стикайтеся з недужими. Будьте чисті й чисто жийте. Передусім мийте завжди руки.

Славка: Все виповнимо, що нам радите, дорогий наш пане докторе! (По-дає руку).

Василько: Все те перекажемо нашим товаришам. (Подає руку)

Іринка: І батькові і неньці скажемо! (Подає руку)

Петрусь: А в біді знову прийдемо до вас! (Подає руку)

Лікар: Буду вам дуже радий, любі діти!

(Діти відходять до дверей, співають й вимахують руками)

Всі співаєм,	Ля-ля-ля-ля!
Всі радієм	Ми здорові діти —
Тра-ля-ля-ля	України квіти!

(Заслона паде)

Переклав із болгарської мови: Антін Лотоцький

ГОРОБЧИКИ ПРОСЯТЬ...

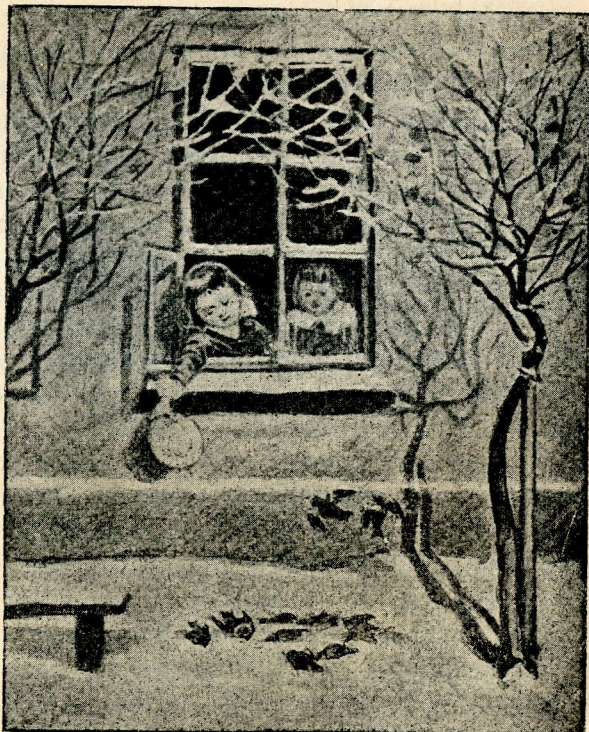
Безприютні горобці
Старші вже і молоді —
Врадили письмо післати
І про злидні написати
До всіх тих, хто серце має
Хто недолю других знає,

І хто поміч зможе нині
Дати збідженій пташині. —
Лист на груші розліпили,
Ще й печать свою прибили,
Щоб у всякому вже разі
Лист не втратив на повазі.

Вість рознеслася стрілою,
Що горобчики з судьбою
Бються в осінь, зиму люту,
Що терплять все голод,

[скруту,
То в кого лиш серця дрібку,
Хоч кусок, крушинку,
[скибку,

Хоче пташечкам занести,
Щоб могли зиму провести.
Вивірка шкандиба пішки,
Несе в лапках три горішки,
А ворона жолудь з дуба
(Хоч їжа не всім це любя).

Мишка шкірку з солонини, —
Шур випорпує вже з глини
Бараболу, зайчик з поля,
Де капуста є й фасоль,
Теж несе дарунки шпарко...

О! А деж ідеш так, Дарко? —
Дарка з братчиком з сестрами
Дошку дали під вікнами...
Добрі серденька що днини
Сиплять пташкам окрушини...

Іванка Т. Савицька.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ: НАЙНОВІШІ ЧАСИ.

(ЗАКІНЧЕННЯ)

8. По визвольних війнах ...

Отак, ми, молоді друзі, переповіли коротенько історію визвольних змагань українського народу в роках 1917-1921. Та і з цієї короткої історії видно: як підіймався український народ до вершин і як падав під важкими ударами з усіх сторін. Був час — у 1918 році — коли майже всі землі, заселені в більшості українським народом, були під українською владою, в рідній українській державі. Потім — то одна частина держави, то друга — тратила незалежність, аж осінню 1920 року захопили москалі й решту вільної території за Збручем. І хоча ще й потім були героїчні спроби поборитися останками сил з північним противником-москалем, то і ті герої впали під перевагою і знов пропала українська державність. Найбільше українського народу знов коротає свій вік у московському ярмі так само, як і до світової війни. Але це ярмо ще гірше від царського, бо нині в Україні народові не тільки народнього духа вирвати хочуть, але й віру в Бога руйнують та зневажають, а також і фізично: — голодом, тюрмами та висилкою на далеку північ, — нищать український народ.

Та не зважаючи на те, як важко живеться сьогодні українському народові над Дніпром, і не зважаючи на всі труднощі його життя на інших землях, не можна сказати, що вже все пропало і що загине український народ. Навіть там, над Дніпром, не вигасає дух народу, не пропадає його сила, хоч і як намагаються вороги придушити всякі прояви національного духа. А на інших землях народ всіми силами старається дотримати вірності своїй народності і вірі. Свідомість його постійно кріпшає і здобутки його ростуть. Народ не перестає боротися за свої права. Справа українського народу стала вже і в світі відома і голосна, а причинилися до того не тільки важні жертви, що їх приніс народ у боротьбі за своє право — як наприклад смерть отамана Симона Петлюри з рук жида-большевика в Парижі 1926 року — але і вперта праця народу над собою, над своїм розвитком — так на рідних землях, як і на чужині.

Український народ росте і розвивається, хоч як йому важко жити, і це додає всім надії і віри, що доля народу ще покращає. Народ змагається за справедливе вирішення своєї справи в світі. Змагається за те, щоб і він, український 50-тиміліоновий на-

род, жив так, як живуть інші народи в світі. І справедливість певно переможе.

Що так буде, маємо вже й певні позначки. Ось від жовтня 1938 року, живе вже вільнішим життям український народ за Карпатами. Закарпаття стало частиною Чехо-Словацької держави в 1919 році на підставі добровільної умови з чехами. Воно мало дістати повну автономію (самоуправу) з окремим соймом і урядом. Та чеський уряд не спішився з виповненням своїх зобов'язань. Аж у жовтні 1938 року сталася велика переміна. Чехословацька держава мусіла допустити до зміни своїх кордонів: у жовтні віддала без війни німецькі землі в Судетах Німеччині, польську частину Шлеська за Ользою віддала Польщі, а південні частини Словаччини і дотеперішньої Підкарпатської Русі — мадярам. Словаччина, а за нею й Підкарпатська Русь дістали повну самоуправу з окремими міністерствами, яку затвердив праський уряд дня 19 листопада ц. р.

Карпатська Україна — що має понад 12.000 кільометрів квадратних простору і около 700.000 мешканців, стала від дня 8. жовтня 1938 року окремою державою в союзі (федерації) з чеською і словацькою державою. Є окремі українські міністри внутрішніх справ, освіти (шкільництва), суспільної опіки, шляхів та інші, а тільки справи військові і скарбові належать до спільного міністерства в Празі, хоча Карпатська Україна почала вже організувати і своє власне військо. Ввесь український народ щиро радіє повстанням вільної Карпатської України і буде докладати всіх зусиль, щоб вона цвіла і розвивалася, бо вільне життя хоч би й найменшої української вітки вийде на користь усьому народові — що дай Боже!

ХІБАЖ НЕ ВСЕ ОДНО?

Із подвіря десь пропала
Курка чубатенька,
Тож з нагоди цеї хоче
Скористати ненька.

Кличе мати малу Ірцю
З надвору до хати,
Щоб лекцію слухняности
Своїй доні дати.

— Бачиш доню — каже мати —
Наша чубатенька,
Хоч і була гарна курка,
Не була чемненька.

Бо сьогодні на подвірю
Вона не сиділа —
За пліт вийшла і лисичка
Зараз її зіла...

Задумалась мала Ірця
Й почала казати:
— Хіба-ж тюті не все одно
Дебудь умирати?

Якби вона була чемна
Й ніде не ходила —
То ти, мамцю, була б її.
На росіл зварила. *Михайло Кумка.*

Вуйко Ромко.

Весела байка
Любий брате, —
Та правди в ній
Найдеш багато!

7. Бій Гудців з розбишаками.

Бігли, бігли розбишаки
Поміж корчі та гияки,
Гнали, аж духу не стало,
Й стали, щоб спочити мало.

Старший каже: „Що за біс!
Нині зрадив нас наш ліс...
Певно це нечиста сила, —
Спасай ти нас, Боже милий!..“

„Та хоч і які страхи,
Та подумаймо тут ми,
Чи не вартоб спробувати
Гроші з хати нам дістати!

„Хто з вас має тут охоту
Зважитись на цю роботу,
Щоб там підійти до хати,
Наші гроші звідти взяти?..“

Виступив старий опришок,
Що шрам в нього через висок;
„Я піду! Хочу збагнути,
Хто це такий може бути!

„Хоч повернись, хоч пропаду,
Але може знайду раду,
Може гроші відшукаю, —
Але як — ще сам не знаю...“

„Йди!“ — сказав йому ватажок,
Йди, як все ти йдеш відважно,
Лиш одне запам'ятай:
„Дивись добре, уважай!“

Пішов. Ватаг казав стати,
Всім разом відпочивати

На просторій там долині,
Яку знали не від нині.

Рушив той бандит до хати:
„Що? Чи лихо пішло спати?
Може так, а може й ні —
Бо щось темно у вікні...“

Тихо. Нікого не видно.
Лячно — та лякатись стидно.
До дверей він підступає,
Їх тихенько відчиняє...

Минув сіни, входить в хату,
В досить простору кімнату,
Тихо. Не чути нічого...
„А може вже нема злого?..“

На припічку не мара —
Там жаряться вуглі два...
Треба люльку закурити,
Щоб не міг той біс чіпитись...

Зробив з тютюну він кульку
І всадив її у люльку,
Для відваги заляв грубо
Й скоро підступив під грубу...

Нахилився пядей з дві —
Нагло драп щось по лиці!
Збило його з пантелику
Та подерло усю пику.

Ще й напорскало завзято,
Аж луна пішла на хату, —
А один киготь глибоко
Всадило у ліве око...

То був Мурко на припічку,
Що ліг спати там на нічку,
Нагло збуджений зі сна —
Скочив тому до лица?

Харцизяці, що не знав,
Хто всю пику поорав, —
Та й іще зранив глибоко
Його бистре ліве око.

До дверей опришок скочив,
Хвіст собаці настолочив, —
А собака — хоч не видко,
Вхопила його за литку.

Й кінь з просоння когось лає,
Де сідається, вдаряє...
Харцизяку бе копитом...
Півень крикнув: „Знаменито!“

„Ти подай його сюди,
Щоб ще більшої біди
Він набрався!“ — якби з нут
Піяв тенором когут!

А диригент дав тут знак:
„Отак йому, так, так, так!“
Вискочив з хати бандит,
Храмаючи, швидко зник...

З трудом прийшов до громади:
„Утікаймо! Нема ради!
Трудно довше тут бувати,
Треба дати ногам знати!“

„Що такого?“ — Що такого?
Чи то мало вам ще злого?
Подивіться лиш на мене!
Певно ніхто з вас не верне

До пустої в лісі хати,
Де нечистий став гуляти...
Що зазнав я! Боже мій!
Я розкажу вам як - стій.

Присягаю перед вами:
Пику здрапав чорт кигтями,
І, здається, моє око
Втратив я з лівого боку...

Лидку зубом розкусив,
Пальнув, мало - що не вбив,
Де сідається... Ах, ох! —
Мало - що я там не здох...

Інший, що сидів високо, —
Лиш жарилось його око, —
Побратимів накликав,
Щоб з них кожний мене тям!..

А найгірш той коло лави
Глузував з цілої справи
Та подавав усім знак:
Так - так йому, добре так!

„Утікайте, що є сили,
Коли вам життя ще миле!“
Налякалися бандити
Тай рішились себе скрити

В інший край і в інший ліс,
Щоб не здогонив їх біс...
І вже добре я не знаю:
Як не стали — ще втікають...

А всі наші співаки
Спали всеньку ніч таки,
Аж над ранком пробудились,
Одноголосно рішились:

„Треба буде почекати
На хазяїв тої хати...“
Ждали, ждали, й не діждались,
В хаті вже на все остались.

Тут кожна річ була готова...
Вже не йшли до Магєрова.
Й як не прийшов їм капут —
То ще й нині там живуть!

К І Н Е Ц Ь.

ПРИЄДНАЙ „СВІТИКОВІ“ НОВОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА!

7. Славкова їзда до Тячева.

На другий день оглядав ще Славко околицю Рахова. Зайшли аж до того місця, де Чорна Тиса зливається з Білою Тисою. Славко знову пригадав собі слова пісні о. Олексія Заклинського: „Там де Біла Тиса — Чорну шумно здоганя“.

Здовж Білої Тиси, таксамо як і здовж Чорної, білів битий шлях. Славко питався, куди цей шлях провадить.

— Він іде до місцевости Богдан і ще кілька кілометрів поза Богдан — відповів знайомий пана Петриківського.

— Це дуже гарні околиці — говорив Славко розглядаючись довкола — аж проситься, щоб туди звернути прогульковий рух.

— Це вже робиться! — сказав п. Богдан. — Тепер уже що року збільшується число туристів. Найбільше прибуває їх з Німеччини.

— А як було з туристикою в ті чудові околиці перед війною за маляр? — спитався п. Петриківський.

— За маляр довго-довго були ці околиці — як і вся Карпатська Україна — забутою землею. Аж під кінець минулого століття, коли мадяри святкували тисячліття приходу свого за Карпати, прибули тут високі достойники на полювання. Їх счудувала краса цих околиць. Але куди більше вразила їх крайня нужда тутешнього народу. Тепер уже не рідкість стрінути на тутешніх шляхах і авта з заграничними знаками. — говорив п. Богдан.

На другий день пан Петриківський і Славко подалися на станцію і поїхали далше.

Залізниця з Рахова мчала далше на південь здовж Тиси.

Славко весь час стояв при вікні вагону та приглядався околиці. І щораз більше вона причаровувала його.

— Мушу вибратися ще раз туди, але вже пішки! — обіцявав собі.

СВІТ ДИТИНИ

АЛЬМАНАХ ДЛЯ ДІТЕЙ

РІЧНИК ХІХ.

Львів

Накладня Михайла Таранька

1938.

ЗМІСТ ХІХ. РІЧНИКА

1. Вірші.

Вільшенко Ярослав:
Де є осел-злотосип 206.

Вуйко Тонцьо (Антін Лотоцький):
Прокопова задача 147.
Щоб не перестудитись 145.

Гренджа-Донський Василь:
Спішіть діти до науки 193.

Завадович Роман:
Ромцеві страхи 52.

Дмитренко Тарас:
Вдовина лепта 99.
Добра причина 288.
Одарчина журба 270.

Конопнічка Марія:
Річка 114.

Кумка Михайло:
Хіба-ж не все одно 299.

Петрів Мирослав:
Біленьке перце 121.
Весна 132
Ластівка щечече 175.
Маленька гуцулка 74.
Пори року 3,
Прийшла оснь 225.
Співай дитино 95.
Срібно-злотий пан 164.

Пеліх Теодор:
У Маркіянів день 262.
Хоч я дуже ще маленька 247.

Савицька-Трешневська Іванка:
Ведмідь чи мишка 214.
В нашому господарстві 160.
Горобчики просять 297.
Гоп, гоп, гоп, — їдемо гальоп 305.
Дід Мороз і Баба Завірюха 11.
Крижка — скарб великий 228.
Колисанка 154.
Моя рідна хатка 162.
Над ставком 158.
Неділя 90.
Подорож по глибобі 40.
Сонце порядкує 77.

Стах вже їде на війну 308.
У святу Ніч 1.

Троян Йоган:
Памятай про ближніх 7.

Тувім Юліан:
Про Яця, що ситом воду черпав 80.
Ярина 223.

Цукорник О.:
Найдорощчий скарб 137.

Швак Володимир:
Муха в сіті впала 206.
Тарган 287.

Шкрумеляк Юра:
Звідки взявся сніжок білий 26.
Їх таємниця 291.
Лютий 38.
Наші ластівята 161.
Наші малі господині: 19, 96, 111, 153,
224, 256.
Нуся варить обід 55.
Ой, у Вифлеємі 32.
Перша квітка 124.
Пригода в січні 13.
Привіт ревесникам за Карпатами 257.
Рідна мати 129.
Святай Миколай 1938 року 289.
Чари в комоді 42.
Що за диво 211.
Ялинка 1.

Янчарський Ц.:
Букви на перегонах 229.

2. Байки і Казки.

Білецька Т.:
Квітка щастя 266.

Вуйко Ромко (Леонтович Роман):
Городські гудчі з Магєрова 16, 47, 78,
176, 200, 265, 300.

Грім Яків:
Лис і кіт 44.

Гепнер Кляра:
Св. Миколай і наймолодший ангел. 292.

Клявель Адолф:
Кінь і коза 187.

Коломиець Авенір:
Пригода фальшивого пів золотого 270.
Суд над осою 204, 241.

Шкрумеляк Юра:
Дотепний маляр 244,
Лови на крокодилів 285.
Перші крашанки 107.
Як Куцик дивився у дзеркало 172.

Штурм І:
Зайчик і слимак 236.

3. Оповідання.

Альт Ганс:
Повісточка про ямника Довгоносенка,
кітку Муху, і трьох зайчиків 311.

Блажкевич Іванна:
І ми вивезли своїх десять тачок 202.

Бравман Ф.:
Милосердний горнець 150.

Вірний Петро:
Свій до свого по своє: 21, 50, 87, 112,
140, 207, 237, 280, 306.

Галя (Цегельська Олена):
Пригоди малої Настуньки 115.
Хрестна мамунця 245.

Евелінг Марія:
Годинник із зазулею 212.

Коваль Орест:
Теплий край в Галичині 215.

Кузьмович-Головінська Марія:
Покарана гордість 286.

Лотоцький Антін:
Від сільського наймита до міністра 53.
Листопадова казка дідуся Тараса 258.
Славко на мандрівках: 28, 62, 181, 217,
248, 277, 302.

Ляйхтер Кляра:
Хто відважний 218.

Марків Іван:
Васильків рік: 2, 38, 76, 103.

Цюк Остап:
Сон маленького Івася 275.

Хронович Володимир:
Як то мандрував »Світик« 14, 45.

Шірль-Кох Марія:
Як діти зиму проганяли 105.

Шкрумеляк Юра:
Бій під Крутами 3.

Дивне око, що бачить глибоко 81.
Малий Тарас чумакує 91.
Оленка перший день у школі 193.
Ошадність 239.
Семенко старшим стрільцем 167.
Славкова переміна 137.
Як Павлусь вийшов у люди 8, 57.

Оповідання без поданих авторів:

Великоднє щастя сирітки 98.
Історія галушок зі сливками 230.
Марійчині ціпята 180.
Соняшний півник 119.

4. Актуальні та научні статейки.

Лотоцький Антін:
Про Осипа Ю. Федьковича 11.
Століття смерті І.Котляревського 290.

Малий Історик:
Історія України: 35, 71, 100, 133, 162,
209, 263, 298.

Д-р. Осінчук Роман:
Що пише лікар: 154, 164.

Шкрумеляк Юра:
В осінню днину 225.
Про Василя Ёмця 124.
Святий Юрій 146.
Тарас Шевченко за волі 130.

5. Сценічні вистави.

Гриневецький Іларій:
Тарасик 67.

Каралі Камен:
Небезпечний вязень 282, 295.

Мікевич Христина:
Прощай нам любе літо 228.

Мерчук Петро:
Чванько 196.

Підгірський Олег:
Найліпший друг — книжка 33.

6. Пісні і ноти.

Вахнянин Богдан:
Шевченків заповіт 65.

Коломиець Авенір:
Веснянка 97.

Кочержук І.
Школярська пісенька 215.

Пеліх Теодор:
Як сніг упаде 314.

Савицька-Трешневська Іванка:
Гей, весело з пісеньками 192.
Думка сироти 276.

Шкрумеляк Юра:
Чи то пташка так щебече. 204.

7. Забави та ігри.

Вавилон 238.
Жнива 174.
Привіт Весні 148.
Схований платок 224.
Чим корабель наповнений 56.
Ягінка 128.

8. Всячина.

Альбом «Світикових» читачів: 179, 255, 274.
Бідні китайські діти 74.
Важні роковини 43.
Вправа для малих рисівників 223.
Вправа терпеливості 256.
Гарний кошочок 173.
Горох можна не тільки їсти 126.
День Матери 145.

Дещо про 1938 рік 6.
Дивні штуки зі снігом 60.
Збудуємо млин вітрак 40.
Збудуємо літак-ширяк 108.
З краю і зі світа: 25, 56, 127, 149, 191, 222, 288.
Коробочка з барвних листівок 281.
Консолідаційна політика в звірячому світі 251.
Лист школяриків з Ясіня 188.
Листи вуйка Степана 253, 309.
Між віденськими хлопцями – співаками 122.
Наші друзі ізза Океану 215.
Образкова загадка 221.
Панок гуляє 106.
Плетений кошочок 70.
Посмертна згадка 315.
Прикраси на ялинку 20.
Свічечка для поляглих 32.
Сміховинки: 128, 160, 175, 216.
Собаки на воєнних вправах 191.
Століття сірничка 27.
Чи відгадаєте 30.
Школяр пише на електричній табличці 31.
Що пише Левко Тріска: 25, 64, 86, 118, 156, 252, 316.
Щось для малих майстрів 159.
Яке звіря найпажерливіше 24.
Яке це просте і гарне 96.

Редактор і видавець: Михайло Таранько.

А Тиса виблискувалася до сонця наче велитенський вуж.
Славкові пригадався вірш М. Рішка, що його недавно читав і
запам'ятав собі:

»Зпід гір, що тонуть в безкраї небеснім
Нестримна Тиса котиться змісто
І день і ніч гуде лунким оркестром
Та будить до життя село і місто.

Співає гимни по гірських просторах:
Про Чорноморську дальшу пристань,
Та про степи широкі, неозорі
І про лани хвилясто-колосисті.

А на груньках стоять гуцули хмурі,
Та кулаки жилисті міцно стисли —
Вслухуються в пісні вітрів безжурних,
Вдивляються у бистрі хвилі Тиси.

Гей, гей правнучі лицарі Лаборця,
Гей, гей ви, діти, князя Коріята!
Пливіть зо мною до краси, до сонця
У Чорне Море із Дніпром гуляти!«

І немов, щоб додати сили цій поезії, появився на Тисі сплав.
При кермі стояв стрункий гуцул, і глядів перед себе орлиним
зором. Інші гуцули то стояли теж при праці, то сиділи. А зда-
лека, десь з полонини зпоміж зелені верховинських лісів, нісся
голосний звук трембіти.

А поїзд мчав стрілою.

— Вже доїздимо до Требушан! — сказав п. Петриківський.

— Це якась неукраїнська назва місцевості! — завважив
Славо.

— Так! Вона схожа на румунську — признав п. Петри-
ківський — тут-же пограниче з Румунією. Є тут тільки чисто
румунських сіл.

— А чи багато є румунів тут на Карпатській Україні? —
питався Славо.

— Румунів начислюють несповна 12 тисяч душ — відповів
п. Богдан. — Вони мають тут свої румунські школи, мають усі
права меншини, не так, як українці в Румунії, хоча там їх є
мільон.

Поїзд звернувся на захід.

— Тепер саме доїздимо до румунської границі — сказав
п. Петриківський. Але там за границею теж живуть українці,
а саме в місцевості Руська Поляна та в околиці.

— А чи туди на південь іде залізниця? — питався Славо.

Іде, чому ні! Вона йде в чарівну околицю т. зв. „Роднян-
ських Альп“.

— Чи Сигіт видно з залізничного шляху? — питався даліше Славко.

— Ми переїздитимемо через стацію Сигіт. Коли Чехо-Словаччина відступала Румунії Руську Поляну й Сигіт, — то застерегла собі використання залізниці.

Доїхали до Великого Бичкова. Славко зо стації бачив знані вже йому бичківські будинки.

Скоро промчала залізниця частину шляху в Румунії. В Сиготі стояв потяг коротко, так, що Славко тільки бачив вежі церков. Тут знову говорили подорожні про те, що Сигіт, відколи дістався під Румунію, сильно підупав.

Коли вїхали знову на землю Карпатської України, сказав п. Петриківський:

— Незабаром переїздитимемо через Тячів!

— Шкода, що не можемо там спинитися, а то я пізнав би й Тячів. Але то ніщо, виберуся вже з Ужгороду туди знову, може разом со стрийком.

Тут вмїшався один із подорожніх у розмову та сказав:

— О, Тячів тепер також гарно розвивається.

— А чим він замітний? — спитався Славко.

— Тячів — говорив подорожній — це осередок торгівлі яблуками. З околиць Тячева вивозять річно до 1200 вагонів яблук. Крім цього управляють тут тютюн і виноград.

— Чи тільки тут управляють тютюн? — спитався п. Петриківський.

— Е, ні! — відповів подорожній. — Тютюн управляють у нас, крім Тячівщини, в Берегівщині, Севлющині, Мукачівщині, Хустчині, в Іршавщині та Ужгородщині. Тільки Закарпаття доставляє тютюну для всієї чехо-словацької республіки.

— А як розвивається народне життя в Тячеві? — допитувався п. Петриківський.

— Тепер іде краще, але давніше дуже слабо розвивалося, бо тут верховодили мадярофіли і русофіли. Та тепер уже українські партії тут горою — говорив подорожній. — Може вам буде цікаво, що в Тячеві виходить український журнал, а саме, „Наш Рідний Край!“

— Я читав цей журнал! — похвалився Славко. — Він дуже мені подобався.

А подорожній говорив даліше:

— Тебе, хлопче, певно буде цікавити спортовий рух у Тячеві. Та на жаль Тячів не може тут похвалитися кращими осягами. Спортовий рух тут досить слабкий. Спершу був тільки чеський спортовий клуб, але не мав впливу, бо провадив усе

тільки в чеській мові. Тепер є москвофільський спортовий клуб „Духнович“, але його діяльність, як і всіх москвофільських товариств, дуже слаба.

Поїзд промчав Солотвину, Довгополе, Тересву й доїздив до Тячева. Славко вже здалека завважив дві стрункі церковні вежі. На стації ждало вже чимало подорожних. Було досить селян, найбільше в гуцульських строях, були й міщани та жиди.

(Дальше буде).

Гоп, гоп, гоп, — їдемо гальоп...

Коці, коці, лапці,
Їдемо до бабці,
Коником буланним,
Бистрим, осідланим.

Гоп, гоп, гоп —
Їдемо гальоп!

Тосі, тосі, лапками,
Поїдемо до мами,
Поїдемо вздовж селом
Упертеньким віслучком. —

Гоп, гоп, гоп —
Їдемо гальоп!

Коці, коці — лабята,
Поїдемо до тата,
На песику, як вовчисько,
А той песик зветься Брисько.

Гоп, гоп, гоп —
Їдемо гальоп!

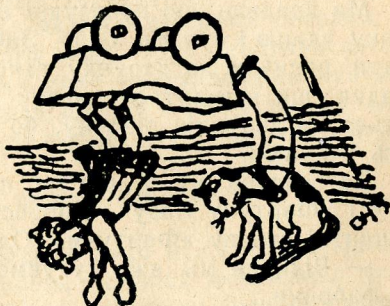
Тосі, тосі, тосі —
А ніженьки босі,

Так до тети вже дрібочуть,
На рученьки дуже хочуть.

Гоп, гоп, гоп, —
Їдемо гальоп!

Тось, тось, тось на мості,
До дідуня у гості
Повезе нас котик,
Крізь вербовий плотик.

А як котик сів,
Всі влетіли в рів...

Іванка Трешневська-Савицька.

Петро Вірний.

Мандрівка по рідних фабриках та установах...

(Зі щоденника свідомого школярика).

9. „ЕЛЕГАНТ“ і „ФОРТУНА НОВА“.

Надійшов грудень і ми вже від »першого« почали думати про Святого Миколая. А в нас такий звичай удома, що св. Миколай приносить скромні даруночки не тільки нам, дітям, але й нашим добрим родичам. То ж ми з Олесем і з Марійкою вже заздалегідь подумали про те, щоб родичам зробити гарну несподіванку. Тут найбільше »слово« мала Марійка, бо вона вже довго перед груднем вишивала два рушники, хоч ніхто не знав, кому. Аж тепер сказала нам, що один рушник мамі, а другий татові, на Святого Миколая, за ті гарні книжечки і всякі потрібні речі, що їх ми все дістаємо від св. Миколая за посередництвом наших родичів.

— Та хоч наші родичі вже старші люди, то все-ж таки варто до дарунку додати і їм хоч по чоколядці! — сказала Марійка. — Тільки я не маю грошей, бо всі видала на полотно і нитки.

— Я маю гроші! — сказав я. — За них купимо трохи солодошів, бо нам і так св. Миколай напевно принесе також щось солодкого...

Ми врадили, що пополудні підемо до крамниці »Фортуни Нової« на Руську улицу і купимо дещо. Застановлялись ми тільки над тим, чи додавати родичам до дарунку також різгу, чи ні. Аж Олень так добре порадив, що негодиться давати різгу, бо хоч і найчемнішим дітям дається до дарунків різочку, бо є такий звичай, але давати її родичам якось нелицьове.

Та головна річ — що ми при тій нагоді відвідали фабрику »Елегант« і »Фортуну Нову«. Попросту прийшло до того так, що коли ми вийшли зі skleпу »Фортуни«, Олень сказав мені:

— Відколи ми вже купуємо в »Фортуні«, а ще ніколи не бачили тієї фабрики...

Це зачула Марійка і сказала:

— Не були — але не всі! Бо я була ще тому два роки. Вся наша школа оглядала »Фортуну«, а при тім »Елегант«, бо то подорозі.

— То може ми підемо нині? — запитав Олень — бо і я і Петро хотілиб також побачити ті наші дві славні фабрики...

— Добре! — сказала Марійка — але будьте готові до довгої дороги, бо це не так дуже близько.

Ми згодні йти і далеко, бо це було в суботу і пильної праці ми не мали. І коли Марійка сказала, що з вулиці Руської — де є одна з крамниць «Фортуни» — можна їхати трамваєм «одинкою», а потім іти пішки, — то ми сказали, що будемо йти пішки таки звідси.

Ми пішли вулицею Руською, вийшли на Ринок, а звідти на Сикстуську і Словацького, а відтак пішли через Єзуїтський город і вийшли на площу св. Юра. Відтак ул. Шептицьких дійшли аж до костела св. Єлисавети.

Звідси вийшли на т. зв. «копиткове» і завернули звідси праворуч на ул. Перацкого. Там на розі улиць Перацкого і Кордецкого побачили ми гарний новий будинок. Марійка сказала:

— Тут є фабрика пасти «Елегант»! Отже ходім до середини!

Через сіни увійшли ми до бюро фабрики, де ввічливо привитав нас пан директор Ярослав Левицький. Він був дуже зайнятий, але покинув працю і пішов з нами до самої робітні, де робиться паста, і до складів. Усе нам показував і вияснював. Сказав, що фабрика робить не тільки чорну, жовту і білу пасту до обуви, але і пасту до підлоги, віск до підлоги, васеліну до шкіри, шварц до чобіт, віск шевський, смолу шевську, синку до білля, а навіть леп на мухи.

В робітні розносився запах усяких хемікалій, що їх уживається до виробу паст, а найвиразніше чути було запах терпентини. В складі найбільше здивували Олеся великі пуделка пасти, бо він досі бачив тільки малі. Пан директор пояснив, що з великих продають пасту людям до власних пуделок. Це виходить дешевше і так продають головно по селах. На відхіднім дістали ми по пуделочкові пасти на «спомин», хоча ми впевняли пана директора, що в нас в хаті є всяка паста «Елегант», бо іншої ми не купуємо.

Щиро розпрощалися ми з «Елегантом» і пішли далі вулицею Кордецкого. Уйшовши кусень дороги, стали ми перед фірткою ч. 51, де виднів напис: «Фортуна Нова», фабрика цукорків. Ми відчинили фіртку, перейшли кусень подвіря і дійшли до будинку, де містяться бюро і склади фабрики. І тут був рух не менший, як у «Елеганті», але для гостей знайшли хвилину часу і молодий урядовець увічливо обводив нас по збудуваннях фабрики. Як в «Елеганті» терпентина, так тут уносилося в повітрі запах цитрин, помаранч, малин і подібних речовин, що з них виробляють смачні цукорки усякого виду. І тут угостили нас виробами цієї «солодкої» фабрики, щоб ми мали охоту завжди купувати тільки вироби «Фортуни». Марійка сказала, що ми і так купуємо тільки ті вироби, хоча мусіла признати, що ще бувають і такі, що купують інші вироби, з чужих фабрик.

— Кажуть, що тамті дешевші! — додала Марійка.

Урядовець усміхнувся і сказав:

— В нас є добра приповідка: «що дешеве мясо пси їдять»... Просимо вірити, що таких добрих і здорових виробів, як наші, неможливо продавати дешевше, бо вони всі зроблені з доброго матеріалу. Дешевше можуть продавати свої вироби тільки всякі покутні фабрички, що працюють у нечистоті і в темноті та вживають до виробу цукорків усяких відпадків. Ми на те не можемо піти. Виробляємо тільки добрий товар, такий, що всюди має признання і між добрим товаром наш є найдешевший, а з усякими дурисвітами, що фальшують товар, ми конкурувати не можемо.

— Краще заплатити дорожче і не хорувати! — сказав поважно Олесь.

І ми всі признали фабриці правду: український виріб мусить бути передовсім добрий і здоровий — хочби мав бути і дорожчий від інших виробів. Такий виріб — чи це цукорки, чи паста, чи м'ясиво, чи щось інше — завжди більше оплатиться купувати, ніж інші, непевної якості, хоч би були й дешевші.

Веселі вийшли ми з фабрики «Фортуна Нова» і бадьоро пішли до міста. Ми були горді тим, що наші українські фабрики мають у своїх і в чужих добру славу. Це запорука їх розвитку і сили — а з тим і сили та добробуту народу.

Стах вже їде на війну...

На війну наш Стах їде —
Паперовий стяг несе.

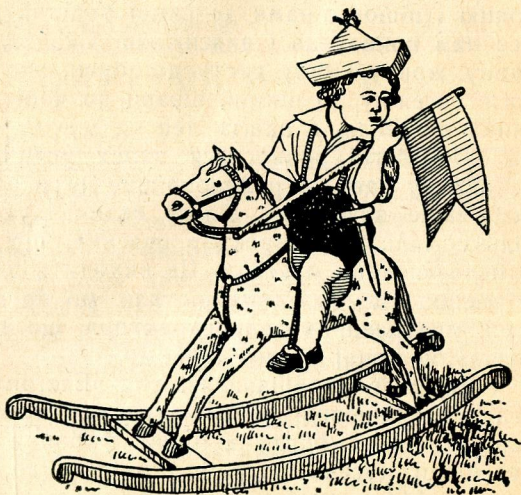
А шолом його з газети,
Дерев'яні два багнети...

Сів на сивого коня,
Що стоїть на бігунах...

Каже: Па, сестричко мила!
Глянь — яка у мене сила...

Я вже їду на війну,
Битися за вітчину.

Прощай-же любя хато —
У бій піду я завзято...

Не минула і година,
Вже вертається дружина —

Перший їде сміло Стах,
Хустка — це добутий стяг.

Чи здорові тато - мама?
Що ж сестриченько кохана?

Ось погляньте тут — вам раджу,
Я полонених проваджу...

Це сказав — й вийняв з кишені
Жовнірів повніські жмені...

Іванка Трешневська-Савицька.

Листи вуйка Степана.

Дороженькі мої друзі!

У четвер тамтого тижня вибрався я до книгарні ім. Т. Шевченка в Ринку, бо мусів купити кілька книжок. Поки ввійшов до середини, пристанув при виставовому вікні й оглядав нові видання. По хвилині почув я, що хтось торкнув мене за рамя. Оглядаюсь, а тут... мої приятелі: Марійка і найменший Микольцо.

— Добрий день, вуйцю! — привіталися обоє чемненько.

— Добрий день! — відповів я.

— Що вуйцю так оглядають? — спитала Марійка.

— Хочу купити декілька книжок. А ви що тут робите? — питаю дітей.

— Я йду з «Маслосоюзу»! — відповіла Марійка.

— А я оглядав облязки о... о... тут... — зашебетав Микольцо.

— Котрі образи ти оглядав? — зацікавився я.

— О тут... — і потягнув мене хлопчина за руку.

Я поглянув туди... А це образи видані з приводу 70-ти ліття Ювиеву Т-ва «Просвіта».

— А що то таке? — допитується Микольцо. — А що вони несуть? Що то за люди?

— Бачиш, Микольцю — почав я пояснювати — цей дім, належить до Товариства «Просвіта». А оті люди на тім образі це представники всіх верств нашого народу, які віддають поклін Матері «Просвіті»... А тут — це прапор «Просвіти», що його недавно посвятили.

— Так, так, пригадую собі. Я була тоді з мамцею в церкві св. Юра. Так багато було тоді людей! — почала говорити Марійка.

— А що то таке «Просвіта»? Чому вона мама? А що то ювильей?.. — домагався пояснень Микольцо...

Позаяк було вже пізно — я сказав до дітей:

— Тепер, тут по дорозі, не можемо про все говорити. Мамуся, Марійко, певно вже нетерпеливо жде на тебе, то й Микольцеві треба скоріше додому. Та як прийдете завтра до мене то про ті всі речі поговоримо. А тепер спішіться...

— Я завтля плийду! — обіцявав Микольцо.

— Вуйцю, я заберу всіх товаришів і товаришок і прийдемо. Буде вуйцю завтра дома? — спитала Марійка.

— Добре, добре! — приходить — сказав я дітям на прощання.

На другий день пополудні задзвонив дзвінок при дверях. Я скоро подався до дверей. За хвилину ціла громадка моїх любих друзів ввійшла в кімнату.

— Витайте, витайте мої любі, витайте! Розгостіться! Так, так, о — тут!

Як усі вже розгостилися, Микольцо сказав:

— Вуйцю, а що то таке «Просвіта»?

Всі діти поглянули на нього здивовані. Щойно я оповів їм про свою вчорашню стрічу з Марійкою та Микольцом.

— «Просвіта»? Та я знаю! Вона там — де є книгарня, де «Діло»... Там дуже часто наш татусь ходить — говорив Петрусь.

— У нас є такі книжечки, що видає «Просвіта» — перебила Оксана.

— А я бачив таку газету «Життя і Знання» — то мені тета казала, що її видає «Просвіта» — сказав Ромцьо.

— А я там був раз з татком! — похвалився Максим. — Там є така велика величезна кімната, а в тій кімнаті такі великі образи на стінах.

— Будьте тихо! — успокоював всіх Микольцьо. — Вуйцю, оповідайте споча за «Просвіту»...

— Просимо оповісти нам! — залепетили хором діти.

— Отже слухайте! Дуже давно, давно — бо 70 літ тому не було майже шкіл по наших селах і містечках. Дуже мало людей вміло читати і писати. Тому деякі свідоміші люди бажали тому лихові зарадити. Дня 8 грудня 1868 року зібралися вони на нараду до Львова і zaloжили Товариство «Просвіта». Це Товариство почало закладати курси для тих людей, що не вміли ні читати, ні писати; видавало всякі цікаві книжечки. В одних оповідали про історію України, в других радили, як треба господарити, поправляти землю, в інших описували всякі чужі землі та говорили про всякі винаходи й відкриття. Одним словом — таких книжечок вийшло дуже багато. Відтак по всіх наших селах, містах, містечках почали закладати читальні «Просвіта», що в них гуртувалися люди для читання книжок і газет. І так поволі сонечко освіти почало заглядати в наші віконця.

— Ну, вуйцю, а що тепер робить «Просвіта»? Прецінь тепер є вже багато шкіл! — сказала Марійка.

— То правда, діточки, що є багато шкіл — але є ще багато таких людей, які не вміють ні читати, ні писати. Товариство основує курси для таких людей і вчить їх грамоти. І далше видає гарні книжечки, науковий журнал «Життя і Знання» та фахово-освітний журнал «Просвіту».

— Вуйцю, а звідки «Просвіта» має гроші на те все? — спиталася, Галя.

— Всі члени платять щороку вкладки. А крім цього в місяці грудні кожного року збирають добровільні датки по цілім краю на «Дар «Просвіті».

— Але «Просвіта» не може всіх навчити грамоти — відізвалася Оксана, найспокійніша з усіх діточок. — Прецінь ще є багато таких дітей, що не ходять до школи, бо їх родичі бідні й не мають за що їх післати до школи; не мають грошей на купно книжок й одягу. З таких дітей виростуть неписьменні люди. А це для нашого народу не є добре.

— А я знаю на це раду! — закликав Максим. — Кожний з нас хай знайде собі таку бідну дитину і нехай навчить її читати й писати.

— І я!.. і я!.. і я!.. — в захопленню закликав Микольцьо.

Тож то було сміху!

— Микольцю, таж ти сам ще не вмієш читати й писати, й хочеш других учити! — сказала сміючись Марійка.

— Ха! Ха! Ха! — реготалися всі діти.

— Сцо ви смієтесь! — гнівався Микольцьо — я маю книзецьку з облязками, то покажу її таким, сцо не мають...

— А я зроблю збірку серед дітей, що мешкають на нашому подвір'ю й гроші вишлю до «Просвіти!» — сказала Галя...

— Я також це зроблю! — сказав Ромцьо...

— І я! і я!.. — лепетили діточки навипередки.

— Але я сче вуйцю не знаю, сцо то таке «Ювілей»? — домагався свого Микольцьо.

— Ювілей, це значить то саме, що річниця. Кілько тобі літ Микольцю?

— Цотири! — відповів хлопчина.

— То значить — ти тепер обходиш ювілей чотироліття свого життя... Отже Товариство «Просвіта» існує вже 70 літ й обходить того року, в дні 8 грудня, свій 70-літній ювілей.

— Ну, але мусимо йти вже, хоча як нам не хочеться! — сказала Галя — й всі ми перейшли до кухні, де діти почали вдягатися.

— То значиться, постановляємо — промовив Петрусь, як усі вже одягнулися — вчити бідні діти читати й писати й збирати цілий грудень на дар для «Просвіти».

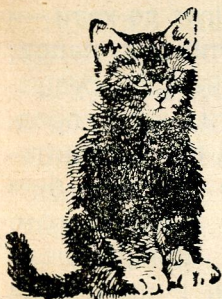
— Так! так! так! — закликали хором діти.

— І я!.. і я!.. і я!.. — лепетів своє Микольцю.

— Й ти, й ти!.. — зацитькувала його Марійка.

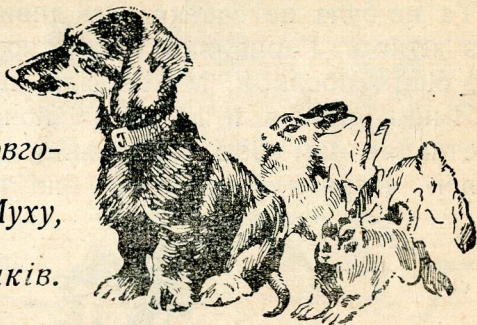
— Дякуємо вуйцеві! Добраніч! — прашалися мої любі друзи.

— Добраніч вам, діти! Не забувайте про вуйка і навідуйтеся до мене як найчастіше*). А як схочете більше ще довідатися про «Просвіту» — то прочитайте собі книжечку, що її видав «Світик» п. з. «Мандрівка Мишки-Гризикнижки по Львові (ціна 1'20 зл.)

ПОВІСТОЧКА

*про ямника Довго-
носенка, кітку Муху,
і трьох зайчиків.*

Слухайте, друзі, розкажу вам цікаву історію з життя звіряток. Всі ви любите звіряток і любите слухати історій про своїх приятелів!

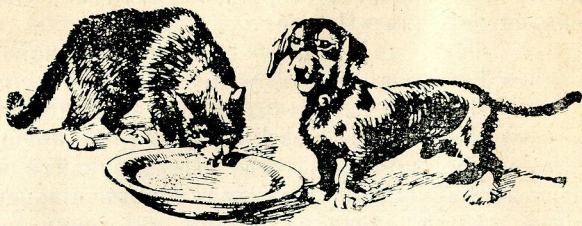
Одного дня приніс нам батько дуже гарного песика-ямника. Ви знаєте, як виглядають ямники? Низького зросту, та довгенький і хвіст некороткий, довгий носик, хитрі очі і короткі ноги. Наш ямник мав особливо довгий носик, в якому, як відомо вирізняється головно ніс, то ж ми назвали його Довгоносенком.

— Довгоносенко! — кликали ми його, кладучи наголос на те „но“, і ямник скоро зрозумів, що це його ім'я. Він розумів також завжди, чи ми задоволені з нього, чи ні. Зрештою це відчував він звичайно і на своїй шкурі, як то кажуть. Коли

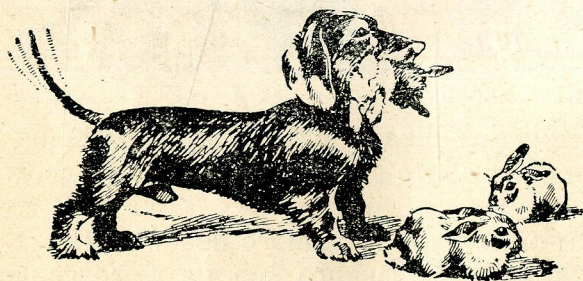
*) Усіх моїх маленьких друзів, що бажали би писати до мене — прохаю висилати свої листи на адресу «Світ Дитини» Львів, ул. Зіморовича, ч. 2, з допискою: «Для Вуйця Степана».

був чемний, то діставав кусок смачного медівничка, чи чогось іншого. А за нечемність — часто мусів виходити за двері. В такому разі він сідав у сінях під дверима і починав гірко плакати. Так! Він умів плакати. Треба було чути його особливий сковит, жалісний і зворушливий. І треба було бачити, як з його очей текли правдиві сльози! І завжди, коли ми почули той плач і побачили ті сльози, мусіли прощати песикови провину і впускали його до хати.

А втім ямник Довгоносенко був назагал чемним псиськом, а надівсе любили ми його за його розум і доброту. Так. Це була розумна і добра собачка. Бо подумайте

тільки! В нас у хаті не було іншого звірятка крім ямника. Йому було сумно. Бо хоч і ми бавилися з ним часто, але він потребував таки свого звірячого друга. Й одного разу знайшов його. Та не була це собака. Раз дивимося, а ямник вбігає до хати — з кіткою. Гарненька кітка, чорна, з білими кінчиками лапок, з білим носиком. Ми пізнали, що це Муха, кітка нашого сусіда. Ямник привів її до хати і почав радісно гавкати, наче представляв нам свою приятельку. А що справді був і він її приятелем, пізнати було відразу по тому, що дозволив їй стати біля

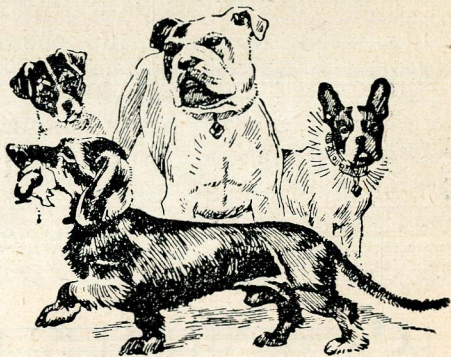
мищинки з молочком, яке було приготовлене для нього, і коли кітка лакомо хлєптала його страву, він тільки дивився і помахував хвостом. Так минали дні і Довгоносенко вірно дотримувал дружби кітці Мусі. Майже на цілий день

приходила вона до нас і вони обидвоє виправляли всякі веселі гри нам на потіху, а вечором ішла кітка додому. Коли траплялося, що кітка чомусь не прийшла, то Довгоносенко ходив як не свій, сумний і тихий, та заглядав по всіх кутах, а далі не витримувал, скакав через подвір'я до сусіда і за хвилину вертався з Мухою.

Та сталося раз, що ямник забув про кітку Муху. Знайшов собі інших друзів. Якось вийшли ми з песиком на прохід у поле. Він звичайно не відбігав від нас далеко. Але тут, коли

ми опинилися сереп поля недалеко ліса, раптом занюхав щось і побіг далеко-далеко! Ми здивувалися і ждали, коли повернеться ямник. І він вернувся, та не сам! Вже здалеку побачили ми, що він несе щось біленьке-сіреньке в своїй пащі. Поки ми мали час здогадатися, що це таке, ямник прибіг і поклав під ноги нашій мамі — прегарне молоде зайченятко, що ще і скакати не вміло! Мати взяла пухке зайченятко в руки і ми всі почали гладити його та радіти такою добичею. Але мати не раділа. — Шкода зайченятка! — сказала вона. — Бо що зроблять вони такі маленькі без своєї матері... Можуть згинуть в нас. Вартоб пошукати нори, звідки ямник витягнув те зайченя, всадити його назад у гніздо..

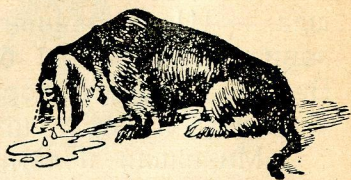
Ми пішли полями і почали шукати того гнізда. Але поки ми дійшли до ліса, ямник уже приніс друге, а потім і третє таке зайченятко, збуджуючи заздрість в інших псів, що дивились на те диво. Ми ще уважніше почали шукати нори, та не вдалося нам її знайти. Так мусіли ми взяти зайченятка і вертатися з ними додому. Ми зробили їм кліточку й почали годувати, доглядати. Ми тішилися, коли зайченятка стали підростати. Та найбільше тішився Довгоносенко. Він лизав їх як мати, лягав коло них і грів їх своїм теплом, хоча здавалося, що зайченяткам не дуже подобалися ті його пестощі, бо як тільки підросли, почали втікати від нього. І взагалі, коли вони попідросли, то годі було з ними видержати в хаті, Вони скакали всюди, перевертали все догори ногами, були дуже боязливі, не давалися освоїти. Не було іншого способу, тільки пустити їх на волю і ми зробили це одного ранку, бо жаль нам було вбивати зайченятка. Ми не моглиб були їх їсти — це ж були наші зайченятка!

Зайці побігли весело в поле, а випустили ми їх так, щоб ямник не бачив. Треба було бачити його збентеження, коли він потім запримітив, що зайченят уже нема. Аж жаль було дивитися, як він шукав їх усюди. Нарешті нагадав собі щось і побіг кудись. Ви здогадуєтеся певно, куди він побіг. Так. До кітки Мухи. За хвилину прийшли обидвое і знов зажили в дружбі, мовби нічого не сталося.

І не знать, як довго ще тривала б та дружба, коли б не сталося лихо. Аж сумно про те згадувати. Не знаємо й досі,

що сталося ямникові Довгоносенкові, але одного ранку він не схопився, як звичайно, зі свого леговища, тільки лежав далі, майже непорушно. Він важко захворів. Він не приймав їди, а навіть як похлепав трохи молока — то звертав його назад... Ми посмутніли і хтось порадив, занести песика до лісничого, що має багато псів усякої породи і знається на їх лікуванні. Ми понесли туди ямника. Лісничий казав лишити його в себе, може щось порадить. З болем серця лишили ми песика, який дивився на нас жалісно, зі сльозами в очах. А за кілька днів ми довідалися, що ямник, наш Довгоносенко вже не живе. Нам здавалося, що ми втратили когось рідного. І досі не можемо забути про ямника Довгоносенка, про його розум та доброту. Не знати тільки, чи згадують про нього часом зайчики в лісі і чи тужить за ним кітка Муха в сусідстві. Знаємо тільки, що кітка прийшла ще раз до нас і коли не застала Довгоносенка дома, пішла сумна додому і більше вже не приходила...

Ганс Альт.

Як сніг упаде.

Слова: Дністрової Чайки.

Музика: Т. Пеліха.

1. Як сніг у - па - де бі - лий сніг, І все до - вко - ла вкри - є, Мо -

роз по тис - не й на шиб - ках квіт - ки зи - ми за - сі - є. Мо -

2. У теплій хаті жибонять
Про щосьто діти тихо,
Глядять віконцем в небеса,
На личках знать утіху.	4. А там... посеред зимних стін
Дрожить мала дівтора,
Неоплена ще нині ніч,
Не їли ще від вчора.
3. Бо звідтіль в ясну ніч отсю
Зійде святий Микола,
Дарунків пишних принесе
З небесного престола.	5. Глядять журливо в ніч глуху,
Що землю вже покрила,
І ждуть, з роботи мами ждуть,
Щоб їсти щось зварила.

Посмертна згадка.

Із сумною вісткою ділимося з нашими читачами. В дні 20 вересня ц. р. помер у місті Філядельфії в Сполучених Державах Півн. Америки бл. п. Михайло Коцюк, великий прихильник нашого видавництва та щирий приятель україн. убогої дітвори в Рідному Краю, для якої кожного року присилав пожертви з проханням: висилати «Світик» для цих найбільшніх, що не мали змоги його передплачувати.

Бл. п. Михайло Коцюк походив з селянської родини в Галичині. Уродився в Пізнанці гетьманській, в скалатському повіті. До Америки виїхав у 1906 році.

Покійник належав в Америці до ряду найкращих національних діячів. Його ім'я тісно вяжеться з розвитком «СІЧОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ» та з «Українським Народним Союзом» у Філядельфії.

Був бл. п. Михайло Коцюк карним членом усіх українських установ на терені Злучених Держав і ніколи не жалів ні труду ні гроша для добра Рідної Справи. Дуже чутке мав серце для потреб Рідного Краю і всюди можна було найти Його чесне ім'я поміж жертводавцями.

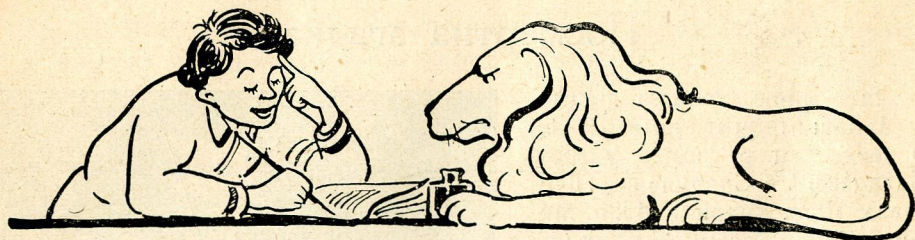
Як Окружний Отаман філядельфійської Січі — причинився був Покійний до комплетного розгрому большевицьких підпільних махінацій та диверсій на зорганізоване українське національне життя на терені Філядельфії і околиці і в тім лежить Його велика національна заслуга.

Похорон Покійника, що відбувся в дні 24 вересня ц. р. — був стійною маніфестацією всіх Українців Філядельфії. Пращав Його в далеку дорогу вічності прегарною бесідою др. Володимир Галан, голова Злучених Відділів «У. Н. С.» — в якій накреслив всі діла і заслуги Покійника для національної справи за Океаном. І другі бесідники — гром. Т. Свистун та С. Слободян — доповнили своїми промовами цілість образу діяльності бл. п. Михайла Коцюка.

І наше видавництво втратило в особі Покійника щирого прихильника та жертволюбивого добродія, який убогій дітворі в Ріднім Краю бажав неба прихилити. Тому то з жалем пишемо на пращання оцю нашу згадку на вічний спомин, а в серцях дітвори спомин цей запишеться на вічну пам'ять!

Бл. п. Михайло Коцюк.

ЩО ПИШЕ ЛЕВКО ТРІСКА...

7. Перший сніжок...

Послухайте, що за втіху мав тамтої я неділі! Пробудився я раненько, глип в вікно — а там сніг білий!

Перший сніг упав на плотик і на хату і на поле, я так тишився, мов снігу ще не бачив я ніколи...

Став скакати я з утіхи і шукати за санками, ото зараз побіжу я на горбок ген стежечками!

Аж тут мати моя каже: „Левку, не радій так дуже! Бо з великої утіхи часом смуток є, мій друже“...

Я подумав, чи це правда... Та чогож би сумувати! Як є сніг, біжу з санками, треба трохи погуляти!

Вибіг я у чисте поле, тут простірно, тут погідно, хоч мороз, та у козушку мені тепло і вигідно.

Йду я так — коли дивлюся, хтось іде широким полем... Хлопчик це якийсь обдертий, в нього ноги босі-голі!

Йде, від холоду трясеться, а я його запитався: „Вже зима, чогож ти нині в чоботи й кожух не вбрався?“...

А він каже: „Ні кожуха, ні чобіток я не маю, бо не маю тата й мами, сиротою в світ манджаю“...

Станув я й засумувався і згадав те слово мами... І якось неміло стало бігати вже із санками...

Запросив я хлопця в хату і до мами став казати: „Мамо, я чомусь не можу нині весело гуляти, бо побачив того хлопця без чобіт і без кожуха, він від холоду трясеться, бо там в полі завірюха...“

Дала мама сиротині старі мої черевики й козушок старенький дала, хоч був трохи завеликий.

І як сирота всміхнувся, то й мені весело стало, і тоді побіг я в поле і набігався немало.

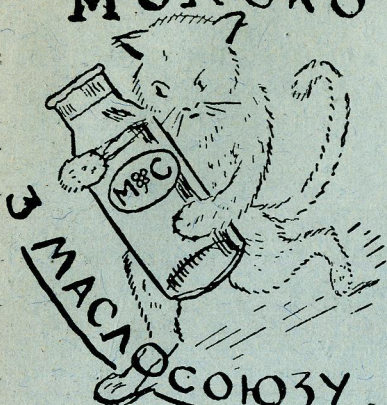
І вже знаю: Щоб по втісі смутку не було ніколи, треба дбати, щоб лиш радість і добро були довкола.

Як де вбогого побачиш, друже, допоможи його! Аж тоді весело бався, так, як щирий твій

Левко.

МОЛОКО

З МАСЛОСОЮЗУ
НАЙСМАЧНІШЕ!

Навіть котик — пан Мурлика,
Що повагу знавця має —
Молочко з „МАСЛОСОЮЗУ“
Весь день радо попиває!

Українські діти!

Це Ваш обов'язок при-
гадати Татові таї Мамі,
що на СВЯТИЙ ВЕЧІР
треба купити лише
свічку з фабрики:

„К Е Р О С“

Не купуйте свічок без знаку КЕРОС.

Святий Миколай

зложив свою головну квартиру
з дарунками для СТАРШИХ
в українській фірмі:

ЕВСТАХ ДУМИН

Львів, ул. Коперника 4.

Всі дарунки можна оглядати
у великій виставовій вітрині.

ПЕРШОРЯДНА РОБІТНЯ ФУТЕР

Юліана Глушевського

Львів, площа Капітульна 3.
(І. поверх). Телсфон: 254 - 46.

виконує всякі роботи з обсягу
кушнірства — плащі кримські
сельскінові, футра мужеські, як
також всякі вироби ґальянтерійні.

НАЙКРАЩИМ ДАРУНКОМ ВІД СВ. МИКОЛАЯ
БУДЕ ВКЛАДКОВА КНИЖЕЧКА ВРАЗ З ПУШКОЮ ОЩАДНОСТИ
Кооперативного Банку „ДНІСТЕР“

Львів, ул. Руська, ч. 20.

НОВІ КНИЖКИ:

ЗАМОВЛЯЙТЕ ОТСІ НОВІ КНИЖЕЧКИ, ЯКІ ПОЯВИЛИСЯ НЕДАВНО З ДРУКУ НАКЛАДОМ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

1. Вільшенко Ярослав: «ШВЕЦЬ КОПИТКО І КАЧУР КВАК» — весела казочка віршом із новими рисунками Віктора Цимбала і двобарвною прегарною окладинкою. Ціна 30 сот.
2. Вуйко Влодко: «ПРИГОДИ ГАВА» — весела історія про одного песика з 14 образками Осипа Куриласа. Ціна 25 сот.
3. Данель Дефо: «РОБІНЗОН КРУЗО» — частина друга. Є це опис мандрівок Робінзона по широкому світі. Образків у книжечці є 54. Ціна 80 сот.
4. Кіплінг Редьярд: «КАЗОЧКИ ТА СТОРІЙКИ» — із 42 цікавими образками. Ціна 60 сот.
5. Конарський Казимир: «СОНЯШНІ ОПОВІДАННЯ» — в перекладі Сави Крилача, з 20 рисунками Миколи Бутовича, у двобарвній окладинці. Ціна 1 зл.
6. Коломиець Авенір: «КАЗКА ТЕМНОГО БОРУ» — весела здраматизована казочка в одній дії, для вистав дитячих театрів. Ціна 90 сот.
7. Лотоцький Антін: «ХРЕСТ НАД ДНІПРОМ» — історичне оповідання про Хрещення України Володимиром Великим з 4 образками Юліана Крайківського. Ціна 50 сот.
8. Лотоцький Антін: «ВІД ЛЯ ПЛЯТИ ПО АНДИ» — землеписне оповідання про Аргентину, Чиле, Перу і Болівію з 34 образками. Ціна 60 сот.
9. Мерчук Петро: «ЧВАНЬКО» — весела комедійка. Ціна 25 сот.
10. Таранько Михайло: «ВЕСЕЛИЙ ВЕЧІР» — збірка монологів діялогів і веселих сценок та скечів для шкільної мокоді. Ціна 150 зл.

Замовлення на ті книжечки посилайте на адресу:

Видавництво «СВІТ ДИТИНИ» Львів, ул. Зіморовича 2.

Всі ці книжечки надаються на дарунки від Святого Миколая.

„НОВИЙ ФОТОПЛЯСТИКОН“ — Львів, ул. Шайнохи, висвітлює образи з цілого світа. Вступ для старших 20 сот., для молоді 10 сот.

ПОЧТА ФІЛЯТЕЛІСТІВ.

Бажають обмінюватись значками польськими з усіма закордонними читачами «Світика», нище подані передплатники:

- 1) Богдан Любомир Біленький, Калуш — почта в місци.
- 2) Петро Паламарчук у Чарукові к. Луцька — п. в місци.

ВІЯСНЕННЯ.

На численні запити: чому на листопадовому числі, означеному числом порядковим 11 — додано дату 15 листопад і число 12?

Сталось це тому, що число 11-те зістало Владою сконфісковане і тому треба було видати друге число. А що видавництво місце сконфіскованого уступу заповнило іншим матеріалом (новим) — отже це число вийшло як нове число і тому воно дістало чергове число 12. З тої теж причини грудневе число зістало означене порядковим числом 13. Це одначе не шкодить цілості річника — бо нумерація сторінок є правильна.

ЧИТАЧІ!

пришліть „СВІТИКОВИ“ на св. Миколая дарунок в виді: вирівнання залеглої передплати!

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК:

Число: 6-7.

- 1) Лук, Езоп, Сокіл, Ялинка, Україна, Кракатуа, Румунія, Африка, Іжича, Нога, Кир, Амо. Цілість: **ЛЕСЯ УКРАЇНКА**.
- 2) Надсилайте передплату на 1938 рік!
- 3) Родина, долина, ростина, кропива, гонитва.
- 4) Немирів, Микуличин, Делятин, Дора, Гребенів.
- 5) БІБ — СОС.
- 6) О. сто, дір — **ОСТОДІР**.

Число: 8-9.

- 1) Писані ребуси: Жид важить цитрину. — Понад містом летіло 40 сорок.
- 2) Ломиголовка: „**СВІТ ДИТИНИ**“.
- 3) Ребус: „**У РЕМІСНИКА ЗОЛОТА РУКА**“.
- 4) Складанка із дощенок: »Із душі цілої, з усього серденька,
Люблю Тебе рідна Україно-Ненько!

Число: 10.

- 1) Заворожене містечко: На образку подано такі особи: 1. Риболов (вудкар); 2. Коминар; 3. Хлопчик, що грається мячиком; 4. Служниця тріпає килим; 5. Дитина, що бавиться в піску відерцем; 6. Батько вбиває в стіну гвізд; 7. Мати підливає цвіти на вікні; 8. Водонос помпує воду; 9. Маляр малює фасаду хати; 10. Робітник несе бальку; 11. Хтось виливає воду з відра; 12. Муляр везе тачками глину; 13. Дитина тягне коника; 14. Два дереворізи пилюють клоц. **Разом усіх осіб є 15.**
- 2) Загадочні візитівки: **ШКОЛЯР — УЧИТЕЛЬ**.
- 3) Хрестиківка: **ЗАРАЗ — КОРОК — ПИЛИП**.
- 3) Фігуральна загадка: Аркан, Сірко, Стипа, Валка, Просо, Косар.
Цілість: **КРИЛОС**.
- 5) Приповідка: „**БІГ ПЕС ЧЕРЕЗ ОВЕС**“.

Число: 11.

- 1) Ломиголовка: Через ошибку та недогляд коректора надруковано цю загадку вдруге. Вона була вже раз поміщена в числі: 6-7.
- 2) Писані ребуси: **ЖИДАЧІВ, КОМАРНО, ДОЛИНА, БУДАПЕШТ**.
- 3) Складова загадка: Карпати — Аргентина — Республіка — Прага — Англія — Тибет — Судети — Кордон — Африка — Ужгород — Київ — Родан — Аконкаґва — Ільмен — Ніппон — Альпи.
Цілість: **КАРПАТСЬКА УКРАЇНА**.
- 4) Марічні квадрати:

К Р У К	Р І К А
Р У Р А	І Г О Р
У Р А Н	К О Р А
К А Н Я	А Р А К

Розв'язок наспіло 35. Для браку місця не подаємо їх поіменно.

Премії в книжечках вильюсували: 1. Славця і Марічка Семенюківні;
2. Федір Заблоцький (Холмщина); 3. Уляна Заплітна (Полісся). Премії
вислано поштою.

ВІДНОВЛЯЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА 1939 РІК!

ЗИМОВІ РІЗДВЯНІ ВАКАЦІЇ.

Гурра, гурра — слава — слава!
Вже замкнулись двері школи...
Кинете на час недовгий
І науку і мозоли. —

Тіштеся, що сніг не тає —
Позмерзали всі струмочки —
Одні пімкнуть вдаль на совгах,
Інші підуть на саночки...

Та і в хаті, любі діти,
Здавна жде на вас робота!
А прикраси на ялинку?
Звізди! В кого лиш охота!

Можна, діточки, зробити
Річи гарні і чудові —
Пожиточно перевести
Ферії оці святкові...

А як минуть любі свята,
Книжечки зберіть поволи...
Бо внедовзі знов дзвіночок
Всіх покличе вас до школи...

Іванка Т. Савицька

ЖЕРТВИ НА ПОШИРЕННЯ «СВІТА ДИТИНИ» І «ДІТОЧОЇ БІБЛІОТЕКИ».

Вп. Анна Оліяр в Тавнтону (Америка) 3 долари (збірка). — Хто черговий?

„СВІТ ДИТИНИ“ виходить раз у місяць
в обемі 32 сторін друку.

Умови передплати на рік 1939:

В краю річно 4 зл., піврічно 2 зл., квартално 1 зл. — Для Америки й Канади 1 долар; — для Чехословаччини 40 кор.; — для Румунії 150 леїв річно; для Аргентини 4 пези; — для Бразилії 20 мільрайсів.

Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, ул. Зіморовича 2.

Конто П. К. О. Львів, ч. 503.330.

Телефон 257-87.